LETO XV. ŠT. 10 (685) / TRST, GORICA
ČETRTEK, 18. MARCA 2010

www.noviglas.eu

SETTIMANALE
Poste Italiane S.p.a. - Spedizione in abbonamento postale
D.L. 353/2003 (conv. in L. 27/02/2004 n. 46)
art. 1, comma 1, DCB (Padova)
ISSN 1124 - 6596

TAXE PERCUE - TASSA RISCOSSA
UFFICIO POSTALE PADOVA - ITALY

NOVI GLAS

CENA 1 EVRO

NOVI GLAS JE NASTAL Z ZDRUŽITVIJO TEDNIKOV KATOLIŠKI GLAS IN NOVI LIST 11. JANUARJA 1996

Uvodnik

Jurij Paljk

"Nobene oblasti ni več"!

Ničkolikokrat ste najbrž že rekli, kot se dogaja podpisanemu domala vsak dan, da ne boste več poslušali in gledali radijskih in televizijskih poročil, ker vam ali zagrenijo začetek dneva ali pa vas pospremijo s slabo voljo zvečer pod odejo. Ob gledanju tega nečednega početja politikov in vseh tistih, ki upravljajo z denarjem davkopalčevalcev, se pravi: vseh nas, se zares nihče od nas ne more dobro počutiti. Prva stvar, ki ti pride na misel, je ta, da bi najraje ne poslušal in ne gledal več tega nespodobnega obnašanja ljudi, ki kradejo, lažejo in se sprenevedajo vsi po vrsti in to tako, da so danes le svetle izjeme, hvala Bogu, da še so!!!, ki zares potrjujejo znano pravilo, kako res je, da ni še tako slabo, da še slabše ne bi moglo biti.

Če je sloviti in danes žal tudi prevečkrat neumestno citirani poljski mislec, leta 1925 rojeni sociolog poljsko-židovskega rodu, a Britanec po izbiri, predvsem pa razlagalec naše družbe Zygmunt Bauman, že pred časom bistro ugotovil, da smo se v razvitem svetu poslovili od družbe, kjer so veljala trdna in točno določena pravila, in je zato našo družbo poimenoval "družba tekočih, neoprijemljivih odnosov", pa je isti odlični mislec svojo razlago naše družbe tudi nadgradil s še enim dognanjem o tako imenovanem "tekočem, neoprijemljivem strahu", ki naš čas in družbo dela zelo primerljivo s tisto družbo, ki je bila v srednjem veku. V srednjem veku se je človek nenehno bal, niti ni vedel točno, česa se je bal, a vedel je, da ga ponoči lahko napadejo, če nima spremstva, da ga fevdalec lahko izkorišča, ne da bi bil kaznovan, bal se je lakote in zime, bal se je prihodnosti. Bauman slikovito prikaže vzporednice med strahom v preteklosti s strahom, ki nas je na tihem vse obsedel danes v razvitem svetu. Strah pred prihodnostjo, ki ga skrbno gojijo delodajalci, veliki kapitali, multinacionalke, finančne družbe, ki krojijo prihodnost vseh nas. In ena od hudih oblik strahu, o katerem govori Bauman, je tudi ta večna negotovost, ki je tesno povezana z občutkom nemoči posameznika. Če je še do včeraj pri nas veljalo, da si se lahko vsaj na banke zanesel, danes to ne velja več, kaj šele, da bi se zanesel na finančne naložbe! In če je še do včeraj veljalo, da si vsaj na papirju lahko imel kakšno možnost z ustavo in zakoni doseči določene pravice, pa nam zadnji dogodki v naši družbi kažejo predvsem, zelo grobo povedano!, na dejstvo, da ima vso pravico le tisti, ki ima denar in politične zveze.

Ko smo se pred časom v krogu prijateljev pogovarjali o nevzdržnem stanju, v katerega so slovenskega preprostega človeka potisnili nikdar pred roko pravice pripeljani požrešni povzpetneži in mogotci s pomočjo politike, in sem na glas izrekel svojo nemoč, je direktor Goriškega muzeja Andrej Malnič izrekel trditev, ki me je zabolela, a je resnična. Povedal je namreč samo to: "Nobene oblasti ni več, ne dobre in ne slabe"! Kako si lahko sicer razlagamo popolno odsotnost sodstva in tudi politike pri očitnih krajah in poniževanju slovenskega človeka, ki z dvesto evri pokojnine na stara leta ne zmore plačati niti računa za elektriko, smeti, vodo in telefon, kaj šele, da bi si lahko privoščil dostojno hrano in gretje? In kakšna sramotna krivica je to, da slovenski podjetniki izžemajo in izkoriščajo uboge delavce iz nekdanjih južnih republik prejšnje države ter iz drugih slovanskih dežel? In v Italiji ni nič drugače!

Pa vendar smo prepričani, da tudi današnja družba sloni le na življenju in delu poštenih ljudi! In kristjani moramo biti tudi danes samo pričevalci tistega, kar že dva tisoč let oznanja evangelij: da smo pred Bogom vsi enaki, da je vsak človek narejen po Božji podobi in da ima vsakdo pravico za pravično in pravšnje delo in seveda plačilo zanj!

Foto Mirjam Simčič

Moški spol prednjači pred ženskim

Še vedno velike razlike med plačami

Ženske se danes uveljavljamo na številnih področjih. Danes lahko dobimo zaposlene ženske v najrazličnejših sektorjih od energetike do storitev, največ jih je še vedno zaposlenih v zdravstvu in v šolstvu, nekaj pa jih najdemo tudi v gradbenem sektorju. Zanimivo pa je dejstvo, da so razlike med plačo moškega in plačo ženske večje v tistih sektorjih, v katerih je žensk veliko, v drugih sektorjih, kjer so ženske izjema, pa so razlike med plačami skoraj neopazne ali pa so celo v korist žensk. Vedno več je takih, ki opravljamo prosti poklic. Tako dobimo ženske, ki so arhitekti, inženirji, odvetniki, ekonomisti, zdravniki itd. Na državni ravni predstavljajo odvetnice že 40% vseh, ki so vpisani na seznam odvetnikov; v drugih poklicih pa hitro napredujejo. Čeprav je žensk, ki opravljajo prosti poklic vedno več in s tem dajejo pisarnam in poklicu samemu določeno dodano vrednost, pa so razlike med spoloma še vedno zelo občutene. Tako npr. odvetnica zasluži približno 41% manj kot moški kolega z enako dolgim delovnim stažem. Sicer pa so največjo razliko zaznali med osebami, ki opravljajo prosti poklic in ki so stare od 41 do 50 let. Razliko gre pripisati predvsem dejstvu, da obstajajo med osebami, ki opravljajo prosti poklic, t. i. specializacije po spolih. To pomeni, da se moški in ženske specializirajo na različnih področjih istega poklica. Pri tem moški izbere tisto vejo dejavnosti, ki je bolj donosna, ženske pa tisto, ki je manj. V drugih starostnih pasovih so te razlike manj opazne. Pri odvisnih delavcih pa so ugotovili, da zasluži moški v povprečju 28.000 evrov bruto plače, ženska pa v povprečju 24.100 evrov, razlika pa znaša 16%. V letu 2003 je znašala razlika 16,50%, to pomeni, da se z leti tudi plače izenačujejo.

Razlike nastanejo predvsem zaradi različnih sektorjev in različnih poklicnih profilov, ki jih ženske krijejo. Največji krivec za nižje plače je predvsem dejstvo, da ženske opravljajo poklice, ki so že a priori slabše plačani. To pa je znak, da so določeni poklici, predvsem pa vodilna mesta, še vedno rezervirani za moški spol in da imajo ženske precej težav pri poklicnem uveljavljanju. Če pa primerjamo plačo dveh odvisnih delavcev, ki imata enako izobrazbo in enako stopnjo na hierarhični lestvici v podjetju, ugotovimo, da je razlika med plačo moškega in plačo ženske nekaj več kot 3%. Sicer pa so v zadnjih letih zaznali kar nekaj novosti, predvsem za višje kvalificirane profile. V kar 36% primerov so ugotovili, da prejemajo ženske višje plače kot moški. To so predvsem vodilne figure v manjših podjetjih, ki zaslužijo v povprečju 8% več kot moški kolega na enakem položaju.

Največje razlike so v zadnjem letu zabeležili v bančnem sektorju. Pri italijanskem združenju Fiba – Cisl, ki združuje bančne uradnike, so namreč izračunali, da je povprečna razlika med plačo moškega in ženske pri enakih poklicnih zadolžitvah približno 12%, na višjih položajih pa še vedno pri enakih zadolžitvah 17%. V tem sektorju se je v zadnjih letih število žensk močno povečalo. To pa gre pripisati predvsem boljšim uspehom, ki so jih ženske imele na raznih natečajih za izbor prihodnjih uslužbencev. Če poteka izbira uslužbenca na podlagi znanja in priprave, se običajno na vrh lestvice uvrstijo ženske, ki imajo navadno precej boljšo pripravo kot moški kolega. Zato imajo bančniki vsaj ob sprejemu v službo veliko raje uslužbenke kot uslužbence. Tako so ob koncu leta 2007 ugotovili, da je v bankah več kot 41% uslužbenk glede na celotno število zaposlenih. Navadno pa imajo uradnice že ob sprejemu v službo manjše možnosti napredovanja. Razlike zato nastanejo na višjih nivojih. Če se osredotočimo samo na vodilne položaje, pa ugotovimo, da je med direktorji bank samo 0,5% direktorjev ženskega spola.

Razlike pa so zaznali ne samo med plačami, temveč tudi med pokojninami. V letu 2008 je znašala povprečna pokojnina moškega 16.484 evrov, medtem ko so upokojenke v povprečju prejemale le 8.760 evrov. Če pa pri izračunu upoštevamo tudi pokojnine, ki jih upokojenke prejemajo po pokojnem možu, in razne prispevke, ki jih izplačuje socialnoskrbstvena ustanova INPS, prejemajo italijanske upokojenke v povprečju 14.601 pokojnine. Sicer moramo takoj povedati, da prejema pokojnino po pokojnem možu kar 2.807.000 upokojenk, medtem ko prejema pokojnino po pokojni ženi le 379.000 upokojencev. Ravno tako, je veliko več žensk, ki prejemajo razne prispevke kot moških. Iz centralnega arhiva pokojnin namreč sporočajo, da prejema take prispevke več kot milijon upokojenk in samo 576.000 upokojencev. Te razlike med pokojninami so odvisne od različnih pogojev, ki jih imajo ženske za prejemanje pokojnin. Danes gre lahko ženska v pokoj pri 60 letih, moški pa pri 65. To pomeni, da plačuje moški prispevke kar 5 let dlje kot ženska, in to se v končni fazi tudi pozna na pokojnini. V centralnem arhivu pokojnin znajo povedati, da so novi upokojenci v letu 2008 imeli od 60 do 61 let, in to ne glede na spol. Razlika pa je bila opazna pri letih delovne dobe. Če so moški imeli v povprečju od 34 do 35 let delovne dobe in seveda vplačanih prispevkov, so imele ženske v povprečju le 25 do 26 let delovne dobe. To razliko v letih, ki je precej opazna, saj znaša celih 10 let, lahko utemeljimo na več načinov. V prvi vrsti gre tu za manjšo kontinuiteto pri delovnih razmerjih. Če pri moških ugotovimo, da so bili med celotno delovno dobo večinoma zaposleni brez prekinitev, se pri pregledu ženskih delovnih knjižic ugotovi, da so imele ženske skozi celo delovno dobo več krajših zaposlitev. Poleg tega pa se marsikatera upokojenka odloči, da bo zapustila delovno mesto, kakor hitro doseže pokojninski minimum, ki po reformi Dini znaša 20 let delovne dobe. Drug razlog pa so razlike v plači. Kot sem že prej povedala, so plače žensk tudi do 25% nižje kot plače moških. Ženske zaslužijo manj, ker ne napredujejo tako hitro kot moški, delajo manj nadur kot moški in ker v svoji delovni zgodovini akumulirajo več odsotnosti kot moški, saj ostanejo doma zaradi družinskih potreb. Vse to pa se pri obračunu pokojninskih prispevkov in kasneje pokojnine pozna.

Mara Petaros

Uredništvo obvešča

Zaradi praznika goriških mestnih zavetnikov, svetih Hilarija in Tacijana, smo v tem tednu šli v tisk v ponedeljek popoldne, 15. marca, in ne v torek kot običajno.

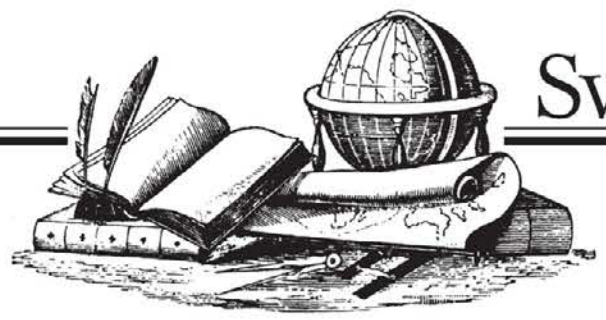

Deželni svetnik SSk Igor Gabrovec čestita prof. Ferrucciu Tassinu

Končno zaščiteno taborišče v Viscu!

Državna uprava zgodovinskih in umetniških spomenikov je - v nasprotju z javno izrečenimi priporočili in željami tamkajšnje občinske uprave - vendarle zaščitila večji del nekdanjega fašističnega taborišča v Viscu. Ograjen kompleks s številnimi danes razpadajočimi "barakami" je bil v zimskih mesecih 1942-1943 spremenjen v fašistično taborišče za civilne ujetnike z območij od Slovenije do Črne gore. V njem je bilo stlačenih preko tri tisoč ljudi, od teh preko sto otrok in žena. Petindvajset jih je tam umrlo.

Na to, da se nekdanje taborišče primerno zaščiti in ovrednoti v duhu ohranjanja zgodovinskega spomina na vojna fašistična grozodejstva, je deželni svetnik SSk Igor Gabrovec opozoril Tondovo upravo z interpelacijo, ki je bila na dnevnem redu deželnega sveta v začetku oktobra 2008. Od takrat se je zvrstila še cela vrsta bolj ali manj odmevnih pobud z istim ciljem. Taborišče si je lansko zimo ogledal tudi prof. Boris Pahor, ki se je nato javno zavzel za njegovo zaščito. Gabrovec je svojčas opozoril na nevarnost gradbeno-urbanistične špekulacije, ki bi celotno območje spremenila v nakupovalno središče ali stanovanjsko četrt.

"Največ zaslug, da je po dolgem času prišlo do pozitivnega razpleta, ima neutrudni domačin, nekdanji občinski svetnik prof. Ferruccio Tassin, ki je v vseh teh letih vložil neverjetne energije in vztrajnosti, da je tako v javnost kot tudi v pristojne državne uprave prodrla potreba, da se zgodovinsko pomemben objekt zaščiti pred izginotjem, " poudarja deželni svetnik Gabrovec, ki ga je, tako kot prof. Pahorja, prof. Tassin neposredno seznanil s sklepom t. i. spomeniškega nadzorništva. "Zanimivo je tudi, da je sklep pristojne državne uprave datiran konec januarja 2010 in ga je občinska uprava Visca skrbno prikrivala in še v prvih januarskih dneh (glej Messaggero Veneto 3.1.2010) izjavljala, da pričakuje, da spomeniško nadzorništvo popolnoma sprosti celotno območje nekdanje vojašnice, češ da naj ne bi bilo v njem nobene zgodovinske znamenitosti... ", je še dejal Gabrovec.

Poglavje vsekakor ni še končano. "Potrebno je, da čim prej evidentiramo možna finančna sredstva, ki naj razpadajoče objekte spremenijo v muzej spomina in opomina, kar bi bilo koristno zlasti mladim rodovom, in primis šoloobvezni mladini", zaključuje deželni svetnik SSk Igor Gabrovec, ki je pred kratkim pospremil evroposlanko DS Deboro Serracchiani na obisk taborišča prav v funkciji evidentiranja možnosti evropskih prispevkov.

Deželne volitve 28. in 29. marca

Predvolilna zmeda v Italiji

Grozila je resna nevarnost, da bi vlada odložila napovedane volitve v trinajstih italijanskih deželah za 28. in 29. marec zaradi velike zmede v zvezi z zavrnitvijo nekaterih volilnih list v Laciju in Lombardiji. Kot smo poročali v zadnji številki NG, so predstavniki Berlusconijeve stranke Ljudstva svobode v rimskem pokrajinskem okrožju predložili listo s tričetrturno zamudo po zapadlosti roka, v Lombardiji pa lista predsednika Formigonija ni bila opremljena s predpisanim številom pravilno overovljenih podpisov volivcev predlagateljev. V normalni pravni državi se morajo spoštovati vse predpisane formalnosti, zato bi morali biti obe listi nepreklicno zavrnjeni. Namesto da bi vodstvo Ljudstva svobode priznalo zagrešene nepravilnosti in pomanjkljivosti in se za spodrsljaj opravičilo predvsem svojim volivcem, je zagnalo vik in krik, češ da je žrtev pretirane birokracije (zanj so torej zakonska pravila neobvezna birokratska navodila) in zlonamernosti sodnikov, ki da so hoteli izključiti njegovi listi iz volilnega tekmovanja in s tem "pomagati" opozicijskim strankam. Vlada pa se je avtoritarno zatekla k izdaji izrednega zakonskega odloka, ki drugače tolmači volilne predpise kot sodniki ter istočasno vložila pritožbo na deželno upravno sodišče (TAR) v Rimu in Milanu z zahtevo, naj razveljavita zavrnitev omenjenih list. Sodniki milanskega upravnega sodišča so naknadno širokogrudno pripustili Formigonijevo listo na volitve, rimsko upravno sodišče pa je potrdilo zavrnitev liste, ker ni pristojno za tolmačenje deželne volilne zakonodaje.

To je predsednika vlade in Ljudstva svobode spravilo s tira, da je še zaostril napadanje sodnikov (proti katerim se že nekaj let zaganja zaradi svoje vpletenosti v razne sodne procese) in zagrozil, da bo to osrednji predmet njegove volilne kampanje. Mož se namreč zaveda, da predvolilna poizvedovanja beležijo nekaj odstotkov osipa volilnega konsenza za Ljudstvo svobode, kar je tudi sam Berlusconi priznal. Zato je od njega pričakovati zelo napadalno nastopanje v volilni kampanji proti političnim nasprotnikom, to se pravi opozicijskim strankam, predvsem Levim demokratom, Italiji vrednot in Sredinski zvezi. Prav v teh zadnjih dneh je prišlo na dan, da si je Berlusconi veliko prizadeval, da so bile najbolj popularne politično informativne oddaje (kot so Ballaro', Annozero in Porta a Porta) črtane s sporedov v mesecu pred volitvami. Po zadnjih vesteh je lacijsko upravno sodišče sprejelo pritožbo Družbe Sky in Telecom Italia Media proti omejevanju pogovornih televizijskih oddaj o volitvah tudi na zasebnih televizijah. Na temelju te razsodbe bi sedaj morali "odmrzniti" tudi omenjene oddaje na vsedržavnem televizijskem omrežju.

Roberto Formigoni in Silvio Berlusconi

Pravdanja o volilnih listah pa še ni konec. Deželna uprava Lacija je namreč vložila pritožbo na ustavno sodišče proti "razlagalnemu" vladnemu odloku, s katerim je desnosredinska vlada hotela mimo veljavnih volilnih predpisov rešiti zaplete z listami Ljudstva svobode, ker omenjeni odlok ne spoštuje deželne pristojnosti na področju deželne volilne zakonodaje. Po mnenju deželnega odbora Lacija bi ustavno sodišče utegnilo v kratkem zamrzniti vladni odlok, dokončno razsodbo pa naj bi izreklo po volitvah. V primeru ugodnega izida te razsodbe bi lahko prišlo do razveljavitve samih volitev. Že iz tega lahko bralci razberejo, kakšna zmeda in negotovost vladata v zvezi z deželnimi volitvami konec tega meseca.

Zaradi navedenih zapletov v zvezi s predstavitvijo list Ljudstva svobode v Laciju in Lombardiji se je močno zakasnila volilna kampanja. Ko to pišemo, strankam ostajata za to pičla dva tedna. Na pobudo Demokratske stranke je bila minulo soboto v Rimu večja vsedržavna manifestacija, h kateri so pristopile še druge politične stranke leve sredine, med temi Di Pietrova Italija vrednot. Vsedržavni tajnik DS Pierluigi Bersani je izrazil optimistična pričakovanja glede volilnih izidov za levo sredino.

V zvezi s spornim ravnanjem Berlusconijeve vlade glede poskusa sanacije neprepuščenih list Ljudstva svobode so se oglasili tudi nekateri predstavniki italijanske škofovske konference. Med temi gre omeniti kritično stališče msgr. Mogavera, načelnika odseka za pravne zadeve, ki ga je podal po vatikanskem radiu. Vodstvo škofovske konference se je sicer ogradilo od Mogaverovega mnenja, vendar ni izrazilo kakega svojega stališča.

Alojz Tul

O organiziranosti slovenske manjšine na Koroškem

Mnenje ministra Boštjana Žekša

Minister Žekš meni, da je predlog NSKS o razpustitvi te krovne organizacije dober v smislu preverjanja njihovega delovanja. Izrazil je upanje, da bo to, kar je Urad s prerazporeditvijo sredstev povzročil, peljalo v smer pozitivnih sprememb.

Minister Žekš je poudaril, da so politične organizacije na avstrijskem Koroškem zelo pomembne, le-te pa morajo delovati v smislu kohezije in sodelovanja.

Minister je podčrtal, da so sredstva za koroške Slovence ostala nespremenjena v primerjavi s prejšnjimi leti; prišlo je namreč do prerazporeditve sredstev za politične organizacije, vendar za vse tovrstne organizacije v enaki meri.

Glede ugibanj o podobnih potezah s strani preostalih krovnih organizacij je minister Žekš povedal, da ni tako zelo pomembno, ali je morebitno skupno zastopstvo v obliki ene, dveh ali treh organizacij. Pomembno je, da dobro medsebojno sodelujejo.

Na dnu...

Povejmo na glas

Res bistvena je etika

Če v postnem času pozorneje premislimo skušnjave v puščavi, predvsem pa dejstvo, da jih Božji sin odločno in v celoti zavrne, je jasno, da imamo opravka z dvema docela nasprotnima pojmovanjema človekove sreče. Tisti, ki nas prepričuje, da je sreča zgolj v materialnih dobrinah, da nam je dovoljeno vse in da naj se borimo za kar največ oblasti, bogastva in časti, nam v bistvu noče dobro, pač pa nam hoče vladati. On, ki vse to zavrne, nam v bistvu hoče dobro, čeprav zahteva od nas nekaj več od tistega, kar smo. Poenostavljeno bi lahko rekli, da je naša resnična sreča v etiki, v vrlini, v plemenitosti, nesebičnosti, skromnosti, torej v tem, kar je dobro v prvi osebi. In prav je, da se spomnimo etike v teh časih, v katerih je po mnenju mnogih vse bolj odsotna. Kot da bi vsaj v družbenem življenju puščavskim skušnjavam in vabam vse bolj popuščali. Če jim namreč sledimo - razmere to potrjujejo - in iščemo ugodje in zadoščenje v materialnem, če si drzno prisvajamo vsakršno svobodo in se hranimo z užitki oblasti, bogastva in časti, imamo pred očmi zgolj sebe, vsi drugi pa so sovražniki, ki jih je treba od navedenih dobrin odriniti. Znajdemo se tam, kamor nas napeljuje zli duh, v ostrem spopadu z vsemi. Zli duh namreč hoče točno to: kar največ sovraštva in vojn na osebni in kolektivni ravni. In tukaj ni etike, ni spoštovanja drugih, ni plemenitosti, ni solidarnosti, ni poštenosti, kar pa je usodno, brez etike družba in posameznik ne moreta napredovati, nimata prave prihodnosti, še več, vse dosežene dobrine lažne sreče se izkažejo za nezadostne, ker ni imetja nikoli dovolj, nikoli dovolj moje svobode in nikoli dovolj moje oblasti, mojega bogastva in moje časti. Te vrste sreča je torej začasna, zagotovo pa zahrbtna in rušilna ter vse bolj vodi družbo predvsem razvitega sveta v praznino in nedorečeno prihodnost. Etika kot izbira prave sreče je potemtakem nujna, etika kot izhodišče vsega, kar delam in počnem, kot izhodišče, kjer nisem najprej jaz in potem vsi drugi, ampak smo vsi skupaj in med njimi sem jaz. Etika, ki zares, poudarek je na zares, ljubi duhovne vrednote, etika, ki ne išče svobode zase, ampak svobodo za vse, etika, ki se točno zaveda, da če bi se prepustila vabam oblasti, vabam denarja, bogastva ter vabam časti, bi je pravzaprav ne bilo več in s tem tudi ne bi bilo poti do tiste sreče, ki nam jo predlaga dobri duh. Etika je v tej luči prelomna odločitev, ker so šibkosti človeka, ki sicer dajejo velikanske užitke in zagotavljajo ogromna zadoščenja, močne in jih ne gre podcenjevati. Etika je odločitev za resnično dobro in le resnično dobro zagotavlja mir v človeku, mir med ljudmi in obetavno prihodnost. In kjer etika lahko prebiva, posamezniki in družba uspevajo, vse več je medsebojnega razumevanja in izgrajevanja skupne sreče, pot v prihodnost je jasna in trdna, zmaga v puščavi more ponovno zaživeti v vsem svojem sijaju, saj smo dar njenega sporočila v naše dobro sprejeli.

Janez Povše

75 pomladi Rajka Picige

Športni fenomen iz Dekanov v Slovenski Istri

Rajko Piciga, 75-letni avtomehanik, doma iz Dekanov, je bil v otroštvu neukrotljiv samorastnik, v povojnih letih pa je že kot mladenič in kasneje kot odrasel tekmovalec posegel po jugoslovanskih in celo mednarodnih odličjih v kolesarstvu, motociklizmu in strelstvu. Njegovi prodori so bili v veliki meri dosežek njegove ambicioznosti, vztrajnosti, naravne bistrosti, močne volje in skoraj neizčrpne energije. V vseh treh panogah je namreč zrasel iz lastne pobude ter z lastnimi močmi in sredstvi. Pokrovitelji in društva so ga odkrivali šele pozneje, že uveljavljenega. Leta 1961 je bil med kandidati za jugoslovanskega športnika leta, vendar ga je za las prehitel Miro Cerar, ki si je prav takrat prigaral nekaj vrhunskih dosežkov. Poleg omenjenega se je na veliko razdajal še v pevstvu, glasbi in lovski družini, na jesen življenja pa je pristal med ornitologi, sodelavci republiškega ornitološkega muzeja v Ljubljani. Pravi vrelec hotenj, energije in darov, ki pa je svojo globoko življenjsko brazdo oral povsem neopazno in v izredni osebni skromnosti. Ob enem svojih okroglih jubilejev nam je v izčrpnem pogovoru za časopis Slovenec osvetlil nekaj zanimivosti iz svojega samorastniškega in nenavadno ustvarjalnega življenja, ki jih v krajšem povzetku posredujemo v nadaljevanju, in so dosegljive tudi v knjigi avtorja tega prispevka (Milan Gregorič Ljudje mojega časa, založba Mladika, Trst, 2005).

Nemirno in drznih podvigov polno otroštvo

Kaj te je gnalo v otroštvu, zlasti med vojno, da si kot devetleten fantič s svojimi drznimi dejanji (kraja orožja Nemcem, osebno obračunavanje z njimi, podtikanje bomb idr.) nenehno buril duhove na vasi?

V otroštvu me je bil en sam nemir in so me nevarnosti neustavljivo pritegovale in izzivale. Rasel sem brez očeta, ki je kot avtomehanik dolga leta prebil v italijanski vojski, s presledki že od vojne v Abesiniji naprej. Razpad Italije je dočakal v Albaniji, kjer so ga zajeli Nemci in ga odpeljali v Mathausen. Mati se je ukvarjala s problemi preživetja družine (3 otroci) in je izgubljala nadzor nad nami. Poleg tega so se leta 1943, z razpadom fašizma, zaprla šolska vrata in smo se tako, zlasti mi samorastniki, strastno prepuščali svetu igre, ki pa je spričo vojnih vplivov in okoliščin dobival tudi resne in nevarne oblike. Odpor proti Nemcem sem povzel deloma od starejših vaščanov, deloma pa v družini, kjer smo kot svetinjo pestovali zadnje očetovo pismo, v katerem nam je s temnimi slutnjami sporočal, da so ga med vračanjem iz italijanske vojske zajeli Nemci, in da ne ve, kako se bo to končalo. Ta dogodek v družini mi je težko legel na dušo in je v moji otroški glavi sprožil celo verigo maščevalnih načrtov, iz katerih se je potem rodila tista moja zasebna vojna z Nemci...

Vrhunski dosežki v kolesarstvu

Kot amaterski kolesar si celo med profesionalci dosegal vrsto odličij, med drugim leta 1953 mesto republiškega prvaka in potem mesto dvojnega (juniorskega in seniorskega) jugoslovanskega državnega prvaka leta 1956. Že kot 20-letni fant si bil v državni reprezentanci, sodeloval na treh dirkah po Jugoslaviji in nekajkrat predstavljal Jugoslavijo tudi v tujini... Kako se je začela ta tvoja kolesarska kariera?

Vožnja s kolesom me je že zgodaj vznemirjala. Kot samorastniški kmečko-delavski otrok sem že zgodaj nabiral staro železo, baker, aluminij ipd. ter si z izkupičkom kupoval osebne stvari. Tako sem prišel tudi do dirkalnega kolesa in začel kar sam s trdim treningom. Svoj prvi nastop sem imel na dirki okoli Srmina ob šagri v Bertokih in sem povsem neznan gladko zmagal. Ob tisti priložnosti sem "padel v oči" predstavnikom koprskega kolesarskega društva Proleter, tako da so me takoj uvrstili v svoje moštvo. Tedaj sem bil med kolesarji v Slovenski Istri edini Slovenec ter so mi, predvsem iz podcenjevanja, kmalu prilepili vzdevek "ščaveto". Žaljivka me je še bolj podžgala k trdemu delu, in ko sem takoj po vstopu v moštvo začel zmagovati (na dirkah Koper-Vižinada, Koper-Pulj-Reka idr.), so začeli gledati name z malo več spoštljivosti. Med vrhove jugoslovanskega kolesarstva sem stopil, ko je to že začelo prehajati v profesionalizem, vendar sem ostal dosleden amater, kar je praktično pomenilo prejemati hranarino in kako občasno denarno nagrado... Postal sem desna roka odličnemu kolesarju Silveriju Della Santi, ki je bil hkrati kapetan našega moštva, ki je bilo več let zaporedoma najboljše v Jugoslaviji. Eksodus v petdesetih letih je potem zdesetkal tudi športna društva in klub Proleter je po nekaj letih životarjenja propadel in si ni več opomogel. Mislim, da je bila to velika škoda, saj je imelo kolesarstvo na Koprskem vse možnosti za razcvet (milo podnebje, razvejeno in razgibano cestno omrežje, bližina Italije idr.). Tako je tudi naše delo ostalo brez trajnejšega učinka.

Kratka in bliskovita motociklistična kariera

Kako se ti je potem na višku kolesarske kariere "zgodil" motociklizem?

Razpad kolesarstva na Koprskem sem doživel komaj dvajset let star, ko je v meni še naprej kipelo od načrtov, hotenj, energije. Tako mi je kot nadarjenemu avtomehaniku kmalu "zadišalo po bencinu". Kupil sem si športni motor, začel spet s trdimi treningi in v AMD Koper prav hitro tudi z nastopi na krajevnih dirkah. Na pripravah za motociklistično dirko v Portorožu so me med prvimi opazili predstavniki italijanskega podjetja Parilla ter mi že med treningom ponudili svoj motor, s katerim sem potem na dirki dosegel drugo mesto. S tem so se mi vrata na široko odprla in sem začel uspešno nastopati na številnih dirkah, najprej za že omenjeno podjetje in kasneje tudi za podjetja Ducatti, Morini in Aeromacchi. Počasi je odprl oči tudi Tomos in mi ponudil svoj 50-kubični motor..., s katerim sem kmalu dosegel zavidljive uspehe, med njimi tudi na dirki za veliko nagrado Jugoslavije. S številnimi mednarodnimi uspehi sem si pridobil pravico do licence FIM, ki mi je odprla pot na svetovna prvenstva (Barcelona, Clermond Ferand v Franciji, Solituda v Belgiji idr.), na katerih sem si nabiral točke za svetovni pokal v moštvu Tomosa, v timu s svetovnim prvakom Italijanom Gilbertom Parlottijem in Nemcem Henrickom Rosenbussom...

Rajko Piciga-1958 z motorjem Parilla

Kdaj in v kakšnih okoliščinah si se potem poslovil od motociklizma?

To je zelo žalostna zgodba. V zelo kratkem časovnem presledku sta se smrtno ponesrečila oba moja tekmovalna tovariša, Parlotti v Le Mansu in Rosenbuss v Nemčiji. Tudi sam sem doživel dva huda padca, prvega v Assnu na Nizozemskem pri 150 km na uro in drugega v Škofji Loki, ki je po vsem merilih veljal za "smrtni padec", a sem se izvlekel sorazmerno nepoškodovan. Takrat sem se streznil. Hkrati je tudi Tomos zabredel v denarne težave in se je umaknil z zahtevnih in dragih tekmovanj. Tako nisem imel več niti finančnih možnosti niti prave volje, da bi vztrajal. Odločil sem se, da odpeljem svojo zadnjo dirko. To se je zgodilo leta 1964 na dirki za naslov državnega prvaka v Kamniku. Z motorjem Aeromacchi sem osvojil prvo mesto in postavil absolutni rekord proge. S tem se častno poslovil od motociklistične kariere.

Dolga leta v konici lovskega in športnega strelstva

Med več deset pokali in medaljami, ki polnijo predale in police tvojih steklenih omar, so tudi priznanja in odličja za pomembne dosežke v lovskem in športnem strelstvu. Kdaj in kako si pristal v tej tako drugačni športni panogi, in to spet z vrhunskimi dosežki?

Že kot mladenič sem imel rad naravo in sem se zato tudi zgodaj vpisal v Lovsko družino Dekani. Začelo se je s streljanjem na glinaste golobe. Tako kot pri kolesarstvu in motociklizmu sem tudi v strelstvu hotel "priti do kraja". V kratkem času sem se prebil v sam vrh slovenskega lovskega in športnega strelstva (streljanje na glinaste golobe in gibljive tarče) in tam kot večkratni slovenski, najprej republiški in potem državni prvak tudi zelo dolgo ostal... Dosegel sem tudi naslov "mojster strelec" in postal strelski sodnik.

Rajko Piciga kot ornitolog in glasbenik

Poleg tvoje nenavadno bogate in raznolike športne bere mi je znano, da se trenutno ukvarjaš s preučevanjem ptičev. Kako si prišel na to?

...Kot dolgoletni lovec sem izgubil veselje do ubijanja živali in se mi je zahotelo, da bi jim kako pomagal... Stopil sem v stik z ornitološkim muzejem v Ljubljani in po dveh letih staža postal "samostojni ornitolog"... Na ornitološki postaji na Vrhniki ustavljamo z mrežami ptice selivke, jih nežno snamemo z njih, določimo vrsto in vpišemo njihovo ime, spol, starost, težo in dolžino peruti v register, jim nataknemo na noge obroček z znamenjem Slovenija-Ljubljana in z zaporedno številko ter jih spustimo. Tiste, ki so slučajno že zobročkani drugje, vpišemo v register z vsemi pripadajočimi podatki. V enem septembrskem tednu sva s sodelavcem zobročkala 1750 različnih ptic... Podobno kot mi, počnejo namreč to tudi v drugih državah, prek katerih se ptice selijo, ter si nato v znanstvenem sodelovanju izmenjujemo podatke. Namen tega sodelovanja je ugotavljanje selitvenih koridorjev, dolžine poti, časa preleta, števila preletov v življenjski dobi in počivališča, kjer se ptiči nahranijo in okrepijo.

Ob najrazličnejših priložnostih te srečujemo tudi na glasbenem področju, predvsem kot pevca pri lovskem pevskem zboru Dekani, občasno pa tudi kot igralca na instrumentih.

Ljubezen do glasbe me spremlja vse življenje. To je opazil tudi domači župnik, ki je po vojni nagovarjal družino, da bi me poslali v kako glasbeno šolo, vendar me je oče, skladno z družinskim izročilom, določil za avtomehanika in pri tem je ostalo... Tako sem se z glasbo lahko ukvarjal samo ljubiteljsko... Prek dvajset let že pojem pri lovskem pevskem zboru iz Dekanov... Moj konjiček sta tudi dva instrumenta, in sicer bas in bariton. Ob neki priložnosti sva s kolegom, ki igra na "frajtonarico", celo zmagala na tekmovanju v Zrenju v Istri.

S tem zaključujemo povzetek izčrpnega intervjuja, ki ga je pred leti imel z Rajkom Picigo v dnevniku Slovenec avtor tega prispevka, čestitamo intervjuvancu za njegov izjemni življenjski opus in mu želimo še mnogo čilih in ustvarjalnih let.

Milan Gregorič

I FEEL...SLOVEEENIJA!

Zmagovalca afer

Zanimivo bi bilo vedeti, kakšni so v teh dnevih resnični občutki predsednika slovenske vlade, Boruta Pahorja. Koalicija mu sicer razpada, afere se vrstijo kot po tekočem traku, nikomur ni jasno, kaj še drži skupaj t. i. levi trojček. Vprašanje pa je, ali je premier res tako nejevoljen in turoben, kot ga je videti na zadnjih nastopih v javnosti in na zadnjih tiskovnih konferencah. Ali se morda pod njegovo krinko resnosti ne skriva bolj iskren nasmeh privoščljivosti in ciničnega veselja?

Jasno je namreč, da sta njegova najpomembnejša zaveznika, Golobič in Kresalova, politična mrtveca, ki po vseh političnih cunamijih samo še životarita. Tiha želja obeh je bila zavzeti mesto, ki danes pripada prvaku SD. Oba sta morala biti močno prepričana v dejstvo, da bo mogoče Pahorjevo pregovorno neodločnost in mlačnost zlahka spraviti s prestola z njima lastno (samo) držo, ki že meji nekoliko na avtokratičnost. Samo tako si namreč lahko razlagamo, zakaj sta se takoj po volitvah spustila v medsebojni ubijalski spopad, ne da bi pred tem na smetišče zgodovine poslala Pahorjevo nemišnetič politiko. Danes, po petnajstih mesecih od umestitve vlade, pa je situacija, ki sta si jo zamišljala Kresalova in Golobič, postavljena popolnoma na glavo. Pahor je v logiki politične verodostojnosti še edini čil in zdrav politik.

Kljub vsem njegovim všečnim besedam in kljub strahu pred odločnejšimi potezami. Kljub temu, da je vlada po poti izgubila že tri ministre (četrtega pa bo v naslednjih tednih), ima Pahor čisto vest: sam ni odstavil nobenega od ministrov in tako ni nobenemu koalicijskemu partnerju ponudil možnosti za odprto nasprotovanje. Zlata Ploštajner (lokalna samouprava) je odstopila iz zdravstvenih razlogov, isto se bo v kratkem zgodilo Borutu Miklavčiču (ministrstvo za zdravje). Politično motivirana odstopa sta bila Erjavčev in Pogačnikov. Erjavca sicer nihče v koaliciji ni maral, Pahor pa si je (previdno) pilatovsko umil roke in dejal, da bo ministrski mandat predsednika Desusa predal v presojo parlamentu. Tam bi nekdanjega ministra za okolje in prostor raztrgali, zato se je Erjavec kar sam odločil ponuditi odstop. Pahor s tem torej (formalno) ni imel nič. Pogačnika pa ravno v koaliciji niso "hoteli odstopiti". Njegova razrešitev zaradi afere bulmastiti bi za sabo usodno povlekla še celotno strukturo LDS-a z ministrico Kresalovo na čelu. Pogačnik bi torej na svojem mestu ostal kljub očitni objektivni odgovornosti vrnitve psov Baričeviču. Pahorja je v tem primeru spet rešila nova afera, afera Prijatelj-Jelinčič-Pogačnik. Pogačnikova kompromitiranost je naenkrat le bila preveč obremenjujoča (pa čeprav mu morajo v prisluškovalni aferi kazensko odgovornost šele dokazati), nihče si ga ni upal več braniti, Pogačnik pa je moral kar sam odstopiti. Pahorjeva neodločnost se je torej spet izkazala za zmagovalno.

Pahor je torej, če citiramo Finance, iz vseh dosedanjih afer, ki so v vladni koaliciji povzročile pravo morijo, edini izšel kot zmagovalec. Tako, kot je, če si spet izposodim metaforo Financ, zmagovalec afer tudi Pahorjev opozicijski alter ego Janez Janša. Aferi Patria navkljub. Po politbarometrih in anketah sodeč lahko danes Pahor z viška gleda na vse ostale koalicijske partnerje. Janša pa lahko z viška gleda na Pahorja. Pa so se že začeli širiti glasovi o morebitni veliki koaliciji, ko bi se Pahor rešil Golobiča in Kresalove in bi zavladal skupaj z Janšo.

Gre za špekulacije, dokaj nerealistične. Janša bi težko pristal na veliko koalicijo, Pahor pa bi se težko soočil z Janševo zadušljivo soprisotnostjo: v SD-ju imajo verjetno jasno pred očmi usodo Nove Slovenije, za katero se je dejansko izkazalo, da je bila zelo tesna koalicija z Janšo pravzaprav "smrtonosni objem". Lahko pa nekoliko bolj realistično ocenimo, da pelje tempo, ki ga danes narekuje slovenska politika, v vode bipolarizma, dveh velikih strank in majhnih političnih ostankov okoli njih. Do volitev je sicer še zelo daleč, zmagovalca afer (Janša se mora sicer Patrie še dokončno odkrižati) pa korakata nemoteno na pot bipolarnega spopada SD - SDS.

In zanimivo, da jim to dovoljujejo ravno manjše (vladne) stranke, ki jim bipolarizem ni v interesu. Pahorju se ni treba bati za vodilni položaj v koaliciji, Janši pa ni potrebno opravljati dela opozicije, ker za šibitev koalicije skrbijo same koalicijske stranke (vse interpelacije SDS imajo pri tem bolj dekorativni učinek). Zmagovalca afer pa medtem lahko na bregu mirno gledata, kako reka dnevnega dogajanja naplavlja politična trupla.

Andrej Černic

Izkopavanja se nadaljujejo

V Hudi Jami naj bi bilo nekaj tisoč žrtev

Ob prvi obletnici najdbe množičnega grobišča v Barbara rovu v Hudi Jami je bilo srečanje, ki sta ga pripravila Študijski center za narodno spravo in Muzej novejše zgodovine.

Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je bilo pri izkopavanjih v Hudi Jami najdenih nekaj več kot 700 okostij žrtev, po predvidevanjih pa naj bi jih bilo v rovu nekaj tisoč, morda več kot 5000, je ob obletnici odkritja grobišča dejal predsednik komisije za prikrita grobišča Jože Dežman. Trenutno poteka urejanje rova, kot ga zahteva zakonodaja, nato pa se bodo izkopavanja nadaljevala.

Po dosedanjih izkopavanjih gre sklepati, da so bili v Barbarinem rovu pobiti slovenski vojni ujetniki in civilisti, pripeljani iz taborišča na Teharjah, med njimi tudi ženske. Pobijanje je potekalo v več valovih, na več načinov, izvajale pa so ga slovenske enote Korpusa narodne obrambe Jugoslavije (Knoja), je na srečanju, ki sta ga ob prvi obletnici pripravila Študijski center za narodno spravo in Muzej novejše zgodovine Slovenije, dejal Jože Dežman. Vodja kriminalistične akcije Sprava Pavel Jamnik je dodal, da za zdaj za nobeno od žrtev ne vedo njenega imena in priimka.

Vodja sektorja za vojna grobišča pri ministrstvu za delo Marko Štrovs je izrazil prepričanje, da gre v primeru Hude Jame za veliko odprto vprašanje, ki ga je treba rešiti, če hočemo biti "spodobna država". Zdajšnja vlada je po njegovem podobno kot prejšnja izkopavanju naklonjena, in če "bo tako tudi v izvršilni fazi, bomo naredili velik korak naprej". Hude Jame namreč po njegovem ni več mogoče prikriti: "Prej ali slej bodo vsa grobišča odkrita, saj bodo ljudje vedno poskrbeli za svoje mrtve".

Huda Jama pri Laškem je po njegovem sicer le eno od 594 grobišč, ki jih je treba še urediti, eno večjih med njimi pa je t. i. tankovski jarek na Teznem pri Mariboru, kjer število pobitih presega 15.000. Povedal je še, da nameravajo grobišča v letošnjem in naslednjem letu sistematično pregledati.

Vodja evidentiranja prikritih grobišč Mitja Ferenc je izrazil razočaranje, da vprašanje prikritih grobišč še vedno ni ustrezno rešeno. 20 let je namreč po njegovem za vsako normalno državo dovolj časa, da bi uredila ta vprašanja.

Opozoril je, da so kljub vsej razsežnosti in krutosti pobojev prizadevanja, da se žrtve dostojno pokopljejo, še vedno omalovaževana in pospremljena s komentarji, naj prenehamo izkopavati kosti in se ukvarjati s preteklostjo. A v smetišča spremenjena grobišča za Ferenca ne morejo biti preteklost. Po njegovem so stvarnost, pred katero si vsaka demokratična država ne sme zakrivati oči.

Nesprejemljive so zanj poenostavitve, češ da so bile žrtve zagotovo krive, če so bile pobite, in da je šlo za narodne izdajalce, ki so si smrt zaslužili: "Takšne poenostavitve so nesprejemljive predvsem zato, ker o krivdi in grehu ne morejo presojati njihovi morilci. Kriv je tisti, ki mu je bilo sojeno in mu je bila krivda dokazana".

Ferenc se sicer boji, da bo evidentiranje in odkrivanje prikritih grobišč tudi v Hudi Jami ustavljeno. Vse več je namreč tistih, "ki imajo moč in jim razkrivanje zločina ni v interesu". Ob tem se je tudi vprašal, kdo je tisti, ki bo zastavil besedo, da se bodo izkopavanja nadaljevala: "Prišli smo namreč do vrat svoje preteklosti, jih odprli in vstopili, zdaj pa ne moremo ven, da bi povedali, kaj smo videli".

Na srečanju ob prvi obletnici odkritja grobišča v Hudi Jami so predstavili tudi zbornik Totalitarizmi - vprašanja in izzivi, ki ga je izdal Študijski center za narodno spravo, in v katerem 12 avtorjev predstavi temeljne značilnosti totalitarnih sistemov in njihovo nasilje.

Moški gor, moški dol

Ob sv. Jožefu, zavetniku krščanskih mož

Da je do tega zapisa prišlo, je kriv neki naš kulturnik, ki me ni pravočasno opozoril na kulturno prireditev, ki me je zelo zanimala, zanjo pa sem izvedel šele, ko je bila že mimo. Isti večer pa sem šel na neko predavanje o vzgoji v družini. Že prve minute predavanja so povzročile presedanje poslušalcev in bil sem trdno prepričan, da bo vroče, čeprav je zunaj lilo kot iz škafa.

"Ljudje potrebujemo črne ovce in grešne kozle pa tudi neuspešne otroke, da se lahko sami dobro počutimo", je začel razpredati svoje misli predavatelj. To je pogost vzrok, da se starši veliko ukvarjajo s svojimi občutki krivde, kaj vse so naredili narobe, da je pri tem in tem otroku tako, pozabljajo pa, da je bistvo stvari v medsebojnem partnerskem odnosu in osebni rasti njih samih. Najboljše vzgojno sredstvo v družini je ljubeč in spoštljiv odnos med možem in ženo. Če ta je, bo tudi otrok lahko razvil zdravo osebnost in normalno zapustil domače gnezdo in si ustvaril svoje.

Ker je bil predavatelj moški, v dvorani pa je prevladoval ženski svet, je poslušalce s svojimi mislimi sprovociral. Nekateri mislijo, da je danes prevelika odsotnost očetov pri vzgoji v družini, pa ni tako. Kaj je z materami in kakšna je njihova vloga? Če se je v neki družini oče "umaknil", za to obstaja vzrok. Vprašati se je treba, ali je ta človek nekje v sebi zlomljen ali pa se umika od dominantne soproge. Tu se pozablja, da žena ne odigrava vzgojne vloge moža, zato je velikokrat razočarana. Za nadomestek soproga si "polasti otroke", najraje sinove, in ti ji tako postanejo "nadomestek partnerju". V takšnem primeru sta zatajila oba, oče in mati, in ko sin odraste, si ni težko predstavljati, kakšno vlogo bo živel kot mož in oče v svoji družini.

Na drugi strani pa se pojavlja vedno več zelo avtoritativnih deklet. Te izhajajo iz družin, kjer je mati imela glavno vlogo, od skrbi za preživetje, preko vzgoje in vsega, kar se v družini dogaja, ker je bil mož odrinjen ali pa ni bil sposoben dati "moškega tona" družini. Dekleta iz takšnih družin se obnašajo do fantov kot nekakšne možače in s svojim avtoritativnim odnosom odbijajo od sebe urejene in zrele mladeniče, ki bi si želeli ustvariti normalno družinsko gnezdo. S takim tipom mladega človeka se srečujemo dnevno in povsod. Kakšno pomoč jim lahko ponudimo? Gotovo je prva v družini sami, če je ta pripravljena spremeniti stanje, ki v njej vlada.

Seveda obstajajo tudi posamezniki – redki, ki se s poroko rešijo patoloških družinskih vezi in zaživijo normalno družinsko življenje. Tukaj sta jim v pomoč predvsem dva dejavnika. Prvi je pravilna priprava na zakon, drugi pa zakonska skupina. V pripravi na zakon mlada lahko odkrijeta, kaj pravzaprav hočeta v skupnem življenju. Zelo veliko mladim ljudem lahko pri tej pripravi pomagajo razne verske mladinske skupine, v katere sta vključena, kot tudi verski pogovori, ki se pripravljajo po raznih župnijah. Ne nazadnje ne smemo pozabiti na sodelovanje z župnijo, kjer živita, saj sta del tega okolja in teh ljudi. Zakoncema je lahko v veliko pomoč zakonska skupina, če se vključita vanjo, pa ne zato, da bi poslušala težave drugih, ampak da bi ob težavah, ki jih imajo tudi drugi, našla pot, kako zaživeti najprej normalno zakonsko življenje, skozi to pa oblikovati tudi normalno, prijetno družino.

Ob vsem tem pa ostaja odprto vprašanje: Ali si mladi danes ustvarijo lastno mnenje o bistvenih življenjskih vprašanjih ali pa to mnenje le kopirajo? Prikrojevanja lastnega mnenja je danes pri mladih veliko, še zlasti pri tistih, ki so trdno zaverovani v takšne in drugačne vabe. Drugi nerešeni problem pa je, da mladi velikokrat sploh nimajo izoblikovanega svojega mnenja, zato tudi nimajo kaj spremeniti. Zrel človek mora imeti izoblikovano mnenje o bistvenih življenjskih vprašanjih. To mora znati tudi zagovarjati. Mora pa biti po premisleku in spoznanju pripravljen tudi spremeniti stvari, kadar odkrije, da so napačne, pa naj bo to pri fantu ali dekletu, pri možu ali ženi ali v družini.

Ambrož Kodelja

19. marec

Praznik sv. Jožefa, moža Device Marije

God in praznik sv. Jožefa, moža Device Marije in Jezusovega skrbnika, obhajamo 19. marca.

Kolikor je zanesljivo znanega o sv. Jožefu, je zapisano v evangelijih po Mateju in Luku (prim. Mt 1,1-2,23; Lk 1,5-2,52). Genealogija obeh evangelijev ga uvršča med potomstvo kralja Davida (prim. Mt 1,16; Lk 1,27). Čeprav je bil kraljevskega rodu, Jožef ni bil bogat. Po vsej verjetnosti je bil reven, kar je razvidno iz daru samo "dveh grlic ali dveh golobov" (Lk 2,24) ob Jezusovem darovanju v templju (bogatejše družine so bile po judovski postavi dolžne darovati več, prim. 3 Mz 12,8). Jožefova družina je izvirala iz Betlehema v Judeji, vendar se je on preselil v Nazaret v Galileji, kjer je opravljal tesarsko obrt. Jožef se v evangelijih zadnjič omenja ob Jezusovem obisku templja v starosti približno 12 let (prim. Lk 2,41-52). Predvidevamo, da je Jožef umrl že pred začetkom Jezusovega javnega delovanja. Ostale zgodbe v zvezi z njegovo osebnostjo (npr. njegova domnevna visoka starost in ovdovelost v času poroke z Marijo), nimajo realne zgodovinske osnove in so bile ustvarjene z namenom zadovoljiti ljudsko radovednost o podrobnostih iz njegovega življenja.

Evangeliji nam kljub skopim podatkom rišejo sorazmerno jasno podobo o Jožefovi osebnosti. Bil je zvest in potrpežljiv mož, pokoren Božji volji glede njegovega življenjskega načrta, ob čemer je sprejel tudi vse spremljajoče težave. Evangelist Matej ga imenuje "pravičen" (Mt 1,19), saj je dojel načrt, ki ga je imel Bog z Marijo, in se zavestno vključil vanj tako, da je sprejel, zaščitil in poskrbel za svojo družino.

Jožef je zavetnik umirajočih, saj je ob predpostavki, da je umrl pred začetkom Jezusovega javnega delovanja, umrl v družbi Jezusa in Marije, kar za kristjane predstavlja idealen način, kako zapustiti zemeljsko življenje. Jožef je zavetnik očetov, obrtnikov, delavcev in krščanskih družin.

Leta 1870 je papež Pij IX. (1846-1878) sv. Jožefa uradno razglasil za zavetnika vesoljne Cerkve, s čimer je poudaril njegovo vlogo podpornika, zaščitnika in vodnika svete družine, ki se je razširila na celotno Cerkev. Ob tej priložnosti je 19. marec določil za njegov godovni dan. Papež Pij XII. (1939-1958) je dodal še praznik Jožefa delavca, ki ga praznujemo 1. maja in sovpada s civilnim praznikom dela.

Papež Janez Pavel II. (1978-2005) je leta 1989 objavil apostolsko spodbudo z naslovom Odrešenikov varuh (1989), v kateri je razmišljal o življenju in pričevanju sv. Jožefa.

God sv. Jožefa je v Cerkvi na Slovenskem slovesni praznik, saj je sv. Jožef zavetnik slovenskih dežel in zavetnik novomeške škofije. Na ta dan se v Sloveniji tradicionalno začenja teden družine. Na ta dan goduje tudi Joseph Ratzinger, sedanji papež Benedikt XVI.

Pavlovo leto

dr. Jurij Bizjak

PAVEL IN NJEGOVA EVHARISTIJA (1. del)

Svečeniška služba je sodna in posvečevalna. Vanjo spadajo predvsem vsa bogoslužna opravila in dejanja, od slovesnih obredov do najbolj preproste zasebne molitve. Vse dejavnosti Cerkve izvirajo iz te službe in vse se stekajo v to službo. Apostol Pavel je poleg oznanjevalca in pastirja tudi svečenik in duhovnik. Sam je kot bogoslužno opravilo dojemal tudi svojo učiteljsko (Rim 15,16) in skrbniško službo (1 Kor 4,1).

Glagol 'euharisteo, zahvaljevati se' se v NZ nahaja 36-krat, 25-krat v Pavlovih pismih, beseda 'evharistija, zahvala' pa se v NZ nahaja 15-krat, 12-krat v pismih apostola Pavla. Zelo pojasnjujoča je posvetna uporaba besede 'evharistija'. Govornik Tertul je svoj govor proti Pavlu pred Feliksom v Cezareji začel z besedami: "Da smo po tebi, odlični Feliks, deležni velikega miru in da se po tvoji previdnosti temu ljudstvu razmere izboljšujejo, to priznavamo vedno in povsod z vso hvaležnostjo (metá páses euharistías) " (Apd 24,2-3; Kol 2,7; 1 Tim 4,3).

V Pavlovih pismih pa se beseda 'evharistija' uporablja predvsem za hvaležnost in zahvalo Bogu. V razpravi o daru jezikov piše: "Kajti če blagoslavljaš v duhu, kako bo tisti, ki zavzema mesto neukega človeka, na tvojo zahvalo (epí té sé euharistía) rekel 'amen', ko pa ne ve, kaj govoriš"? (1 Kor 14,16). V razpravi o težavah apostolske službe piše: "Zakaj vse je zaradi vas, da bi se milost po večji množici pomnožila in dala še obilnejšo zahvalo (tén euharistían) v Božjo slavo" (2 Kor 4,15).

Pavel se zahvaljuje Bogu za varstvo v viharju (Apd 27,35); za sprejem pri Treh tabernah (Apd 28,15); za vernost Rimljanov (Rim 1,8); za uspešen notranji boj (Rim 7,25); Priski in Akvilu za svoje življenje (Rim 16,3-4); zahvaljuje se Bogu za Korinčane (1 Kor 1,4); da je krstil samo dva Korinčana (1 Kor 1,14); zahvaljuje se za jed, ki jo uživa (1 Kor 10,30); za dar jezikov (1 Kor 14,18); za Efežane in Kološane, ki so verni in dejavni v ljubezni (Ef 1,16; Kol 1,3); za Filipljane, ker delajo za evangelij (Flp 1,3); za Tesaloničane, zaradi njihove vere in upanja in ljubezni (1 Tes 1,2); za Tesaloničane, da so sprejeli Božjo besedo (1 Tes 2,13); za Filemonovo ljubezen in zvestobo (Flm 4).

Apd poročajo o prvih kristjanih: "Bili so stanovitni v nauku apostolov in bratski skupnosti, v lomljenju kruha in molitvah" (Apd 2,42). O apostolu Pavlu piše, kako je pred brodolomom prosil potnike, naj vendar kaj zaužijejo: "Ko je to rekel, je vzel kruh (tón árton), zahvalil (euharístesen) Boga vpričo vseh, ga razlomil (klásas) in začel jesti. Vsi so se osrčili in si tudi sami vzeli hrane. Bilo pa je na ladji nas vseh dvesto šestinsedemdeset duš" (Apd 27,35-37). Povezava 'lomljenja kruha' in 'zahvale' je pozneje pripeljala do današnjega zakramenta 'evharistije'.

Pavlova videnja: Pavel je živel v stalnem stiku z Gospodom in se je večkrat tudi zamaknil. Apd omenjajo šest njegovih videnj:

Prikazanje ob spreobrnjenju pred Damaskom: "Ko pa je bil na poti in se je bližal Damasku, ga je naenkrat obsijala svetloba z neba. Padel je na tla in zaslišal glas, ki mu je rekel: 'Savel, Savel, kaj me preganjaš'? Odgovoril je: 'Kdo si, Gospod'? In ta: 'Jaz sem Jezus, ki ga ti preganjaš, toda vstani, pojdi v mesto in izvedel boš, kaj ti je treba storiti'"! (Apd 9,3-6).

Prikazanje v Troadi pred odhodom v Makedonijo: "In ponoči je Pavel videl prikazen: Neki Makedonec je stal pred njim in ga prosil: 'Pridi v Makedonijo in nam pomagaj'"! (Apd 16,9).

Prikazanje v Korintu po sporu z judi in odhodu k poganom: "Gospod je pa Pavlu ponoči v prikazni rekel: "Ne boj se, ampak govori in ne umolkni, kajti jaz sem s teboj in nihče se te ne bo dotaknil, da bi ti storil kaj hudega, zakaj mnogo ljudstva imam v tem mestu'" (Apd 18,9-10).

Prikazanje v Jeruzalemu po vrnitvi iz Damaska po treh letih (Apd 9,26): "Ko sem se pa vrnil v Jeruzalem in molil v templju, sem se zamaknil in ga zagledal (Gospoda), ko mi je govoril: 'Pohiti in pojdi hitro iz Jeruzalema, zakaj tvojega pričevanja o meni ne bodo sprejeli'" (Apd 22,17-18).

SD SONČNICA Predavanje: dr. Christian Gostečnik

Družina pred novimi izzivi

Skupnost družin Sončnica je v soboto, 6.3.2010, organizirala predavanje na aktualno temo o družini v spremenjenih družbenih razmerah. Predaval je priznani slovenski strokovnjak, psiholog, teolog, predvsem pa družinski terapevt dr. Christian Gostečnik. Dvorana Franca Močnika je bila polna do zadnjega kotička, zanimivo je, da je bila večina publike iz matične domovine, zamejci smo bili v manjšini.

Na začetku je odbornica društva Mirjam Bratina predstavila predavatelja: Christian Gostečnik je redni profesor na Teološki fakulteti v Ljubljani, je ustanovitelj Frančiškanskega družinskega inštituta, kjer skušajo pomagati zakoncem in družinam v krizi. Pri svojem delu je razvil in poglobil relacijsko terapijo. Velikokrat predava po Sloveniji za mlade, starše in zakonce, hkrati je avtor številnih knjig: Srečal sem svojo družino, Ne grenite svojih otrok, Poskusiva znova, Človek v začaranem krogu, Psihoanaliza in religija, Neustavljivo hrepenenje, Me imata kaj rada...

Predavatelj je v sproščenem in pristnem kontaktu s poslušalci najprej orisal značilnosti družine in poudaril, da je družina naravna celica družbe. Čeprav je danes v krizi in na velikem razpotju, je tudi ta kriza lahko pozitivna, saj se bo izčistilo, kaj družina dejansko je, in kaj pomeni za vsakega posameznika. Družina, ki jo sestavljajo mati - oče - otrok, je najpomembnejši prostor, kjer so doma ljubezen, sočutje, nežnost. Vse ostale "umišljene" oblike družine po predavateljevem mnenju ne bodo preživele, ker nimajo osnovne biološke funkcije - ne morejo imeti otrok, so proti naravi in narava je najboljša učiteljica, saj nam jasno pove, kaj je prav.

Vsak otrok si postavlja temeljno vprašanje, ali ga imata starša rada. Gre za osnovno vprašanje sprejetosti, hotenosti in želenosti, za temeljna čutenja, ki jih otrok ustvarja skupaj s svojimi starši in jim bo vse življenje na poseben način sledil. Gostečnik je nato izrecno poudaril vlogo očeta in otrokov krik po očetu. Otrokova osnovna potreba je, da očeta ljubi in spoštuje. Majhen otrok (približno do petega leta) je prepričan, da je njegov oče najboljši, pozneje v puberteti, ga sicer imenuje "ta stari", a vseeno išče njegove pozornosti in si želi, da bi bil oče ponosen nanj.

Otroci včasih tudi glasno zahtevajo, da jim starši izpolnijo tista hrepenenja, želje in potrebe, ki jih njihovi stari starši njihovim staršem niso nikoli izpolnili. Npr. tako bo nekdo, ki ga njegov lastni oče ni sprejel, sedaj kot oče pri svojem sinu vedno znova doživljal, da ga le-ta nenehno izziva, naj mu da občutek varnosti in sprejetosti. Oče ga bo v tem včasih težko razumel in sprejel, zato bo otrok ta vedenja ponavljal, dokler oče ne bo razumel njegove stiske. Za očeta torej še posebno velja, da bo zares postal oče šele, ko bo uresničil tiste otrokove želje, ki so v njegovi mladosti ostale neuresničene. Otrok mora v očetu videti osebo, ki jo spoštuje, občuduje, zato mora oče narediti vse, da je tega občudovanja vreden: da je dostojanstven, skrben in ljubeč, da s svojimi dejanji vzbuja spoštovanje, predvsem pa, da je ponosen na svojega otroka in da zna odpuščati. S tem, ko se oče intenzivno zanima za svoje otroke, za njihov razvoj in se trudi, da jih spoštuje, jim daje najboljši zgled, kaj pomeni spoštovanje. Svetopisemski Bog, ki brezpogojno ljubi, odpušča, sprejema in nas išče tudi tedaj, ko grešimo, ga zavrnemo in se odvrnemo od njega, je vzor, kako naj bi nas sprejemal tudi oče. To poslanstvo očetovstva, ki se odraža v brezpogojni ljubezni in zanimanju za človeka, je Bog posredoval našemu telesnemu očetu, ki je v otrokovem življenju edinstven in nenadomestljiv.

V drugem delu predavanja se je predavatelj osredotočil na vlogo matere, ki je svetinja življenja, ki nas nauči, kaj pomeni, da si brezpogojno ljubljen. Materin prvi objem otroka, njena nežnost in polna predanost otroku najprej omogoča stik z otrokom, ki je izredno pomemben in močan, da mati celo pozabi na bolečine rojevanja. Mati torej otroka že takoj po rojstvu (pa tudi še pred rojstvom) uvede v svet ljubljenosti in hotenosti, to so občutja, ki bodo otroka spremljala celo življenje. Otrok bo čutil in vedel, kaj je tisto pravo hrepenenje, prava ljubezen, ki obljublja odnos. Odnos z materjo bo postal model pri iskanju vseh ostalih odnosov. Materina glavna naloga je, da otroka pripravi in da mu pomaga, da zmore oditi od doma. Vsak korak, ki ga otrok naredi stran od matere, je prvi majhen odhod, ki ga mora znati prav ovrednotiti, mu dati pomen: skratka začeti ga mora spremljati v njegovih odhodih. Otrok hoče vedeti, kako se bo mati odzvala nanje: ga bo spremljala, čakala, mu bo dovolila, da odhaja, ga bo ovirala, omejevala ali pa se bo ob njegovih odhodih počutila ogroženo, da je otrok ne mara, da noče biti z njo. Pred veliko preizkušnjo pa so starši zagotovo v mladostniški dobi, ko si začne mladostnik utirati svojo pot v svet. Tedaj so starši pred največjim izzivom, da svojega otroka spremljajo v njegovih odhajanjih, se z njim ne prepirajo, ga ne ponižujejo, ampak mu sledijo z vso odločnostjo in taktnostjo. Mati, ki najbolj telesno čuti otroka, bo morala pokazati največjo mero sočutja, morala bo verjeti vanj in ga pohvaliti. Materine besede sprejemanja in sočutja so za mladostniško stisko najpomembnejši izraz ljubezni, ki si ga mladostnik najbolj želi kljub navideznemu zavračanju in uporu. In ko otrok odide od doma, želi, da ga mati v tem odhodu podpre in da ga spremlja s svojimi spodbudami, mu stoji ob strani. Materinska govorica je govorica sočutja, razumevanja, odločnosti, ki pa izključuje obsojanje, poniževanje in sramotenje.

Za marsikoga se je predavanje prehitro končalo, saj je predavatelj s svojim živim in duhovitim načinom podajanja pritegnil pozornost poslušalcev. Na koncu je odgovarjal še na vprašanja, ki so bila največkrat v zvezi s sprejemanjem novega družinskega zakonika v Sloveniji. Menim, da je vsak udeleženec predavanja odšel obogaten, škoda je le, da si marsikdo ne vzame časa za razmišljanje o eni izmed najpomembnejših stvari v življenju, kar družina prav gotovo je.

M. B. P.

Sedma številka otroške revije Pastirček

S postom zaznamovan marec

Sramežljivo in nežno se v sedmi, marčni številki otroške revije Pastirček, ki jo izdaja Zadruga Goriška Mohorjeva, oglašajo klice pomladi, ki se letos trmasto obotavlja dospeti v naše kraje. Pomladno razpoložen je pujsek Bine, ki ga z občutljivo roko za najmlajše bralce ilustrira in mu dopolnjevanke ter zanke pristavlja Danila Komjanc. Prve pomladne cvetke se neslišno pojavljajo v pesmici Prav počasi, čisto tiho, ki jo je napisala Barbara Rustja, kot vselej je lepe risbice dodala Svetlana Brecelj. Marčna je ime pesmici, ki jo je temu mesecu, v katerem je tudi praznik mamic, posvetila Berta Golob, uglasbil pa Dominik Krt. Vsa cvetoča je tudi skrivalnica, v kateri bodo otroci morali poiskati skrite cvetne vile. Čisto pomladni prizor Marjana Mančka spremlja "slovnično pesmico" Berte Golob, ki prikupno zapoje o spolu. Tudi zgodbica Marize Perat Osamljena smreka se navezuje na pomlad in na ptičke, ki v tem času gnezdijo. Ilustracija je delo Danile Komjanc; v pisanost barv pa jo bodo odeli otroci. Dih pomladi veje tudi iz štirivrstičnih pesmic V. Tihomirja Arharja o živalicah in iz priloženih ilustracij Paole Bertolini Grudina. Letošnji marec je ves zamišljen v postni čas; na to opozarja urednik Pastirčka Marijan Markežič, ki vabi, naj v tem času več molimo in delamo dobra dela ter naj se odpovemu nepotrebnim stvarem, 19. in 25. marca pa naj se priporočamo sv. Jožefu in mami Mariji. Pacek Walterja Grudine pa čisto po svoje pojmuje post: sklenil je namreč, da mu bo najbolj všeč učenje, in ker se je treba ob postu odpovedati najljubši stvari, se bo z vsem srcem odpovedal... učenju! O odpovedi, a tokrat v vzgojno-poučnem smislu govori strip, ki ga piše Walter Grudina, zelo povedno pa ilustrira Paola Bertolini Grudina. Fantiček mora izbirati med požrešnim grizljanjem čokolade in radodarnim podarjanjem sladke dobrote tistim, ki je nimajo. Na straneh, posvečenih Kristusovemu življenju in delovanju ter Sveti deželi, sta tokrat zgodba o Jezusovem ozdravljenju hromega in Betanija, to je kraj blizu Jeruzalema, kjer so živeli Marta, Marija in Lazar, ki ga je Jezus obudil od mrtvih. Dolg zapis Damijane Čevdek Jug v rubriki V glasbeni šoli se tokrat zaustavlja ob očarljivem glasbilu, harfi. Topel spominski zapis nekdanjega osnovnošolca štmavrske šole, Ivana Valentinčiča, pa obuja spomine na priljubljeno učiteljico in rahločutno pesnico Ljubko Šorli. Kot znano, je letos stoletnica njenega rojstva in zato se je po naših krajih zvrstilo že veliko spominskih večerov njej v poklon. Njena za vse lepo in dobro občutljiva pesniška duša je razvidna tudi iz pesmice Otrokova želja, ki jo bodo bralci lahko prebrali na tretji strani marčne številke Pastirčka. Zelo dragoceni in izvirni so dopisi in risbice Pastirčkovih bralcev, ki tako pestro polnijo Pastirčkovo pošto. V sedmi številki so še dogodivščine Fofa, ki se kuje pred skodelico mleka, matematični kotiček, v katerem Veronika Srebrnič z računi izziva male matematike, simpatični KrižKraž, kratka zgodovina olimpijskih iger, ki jih predstavlja Nina Grudina, ob duhovitih ilustracijah Paole Bertolini Grudina, uganke, ki jih je sestavila Jerica Strle, razvedrilna zadnja stran in klepetavčki, ki jih bodo otroci iz papirja lahko izdelali po jasnih navodilih Tatjane Ban. Veselo branje in ustvarjanje!

IK

Kratke

Imenovanje novega celjskega škofa

Papež Benedikt XVI. je v ponedeljek, 15. marca 2010, za novega celjskega škofa imenoval dosedanjega župnika mariborske stolne župnije sv. Janeza Krstnika, msgr. dr. Stanislava Lipovška. Sedež celjske škofije je bil izpraznjen z imenovanjem celjskega škofa msgr. dr. Antona Stresa za nadškofa pomočnika (episcopum coadiutorem) 31. januarja 2009. Novoimenovani škof Lipovšek bo škofovsko posvečenje prejel v soboto, 24. aprila 2010, v celjski stolni cerkvi sv. Danijela.

Msgr. Stanislav Lipovšek se je rodil 10. julija 1943 v Vojniku. Leta 1962 je vstopil v Bogoslovno semenišče v Ljubljani in začel s študijem teologije. Po mašniškem posvečenju 29. junija 1968 je odšel v mestno župnijo sv. Danijela v Celje, kjer je bil kaplan do leta 1972, ko ga je mariborski škof dr. Maksimiljan Držečnik poslal na podiplomski študij liturgike na Papeškem visokošolskem zavodu sv. Anzelma v Rim, kjer je leta 1976 pridobil naziv doktorja liturgike. Med bivanjem v Rimu je bil gojenec Papeškega zavoda Teutonik.

Po vrnitvi iz Rima je bil imenovan za župnijskega upravitelja župnije Device Marije v Brezju – Maribor. Leta 1978 je postal asistent in leta 1980 višji predavatelj za liturgiko na mariborski enoti Teološke fakultete. Asistent je bil do leta 1994, po tem pa je na isti ustanovi ostal honorarni profesor do leta 1998. Predaval je tudi na Škofijski orglarski šoli v Mariboru. Med letoma 1981 in 1982 je bil duhovni voditelj v Bogoslovnem semenišču v Mariboru.

Leta 1982 je bil imenovan za stolnega kanonika in župnika – vikarja, leta 1984 pa za stolnega župnika v Mariboru. Leta 1983 je bil imenovan za izrednega birmovalca in člana Zbora svetovalcev Mariborske škofije, nato leta 1996 za tajnika Škofijskega odbora za pripravo papeževega obiska, leta 1999 pa za glavnega tajnika Odbora Slovenske škofovske konference za pripravo papeževega obiska in beatifikacijo škofa Antona Martina Slomška. Od leta 1999 je bil kanonik penitenciarij, član Nadškofijske komisije za cerkveno umetnost in vodja Nadškofijske komisije za liturgijo in cerkveno glasbo. Leta 2001 je prejel častni naslov monsignorja, leta 2004 pa je prevzel še službo naddekana mariborskega naddekanata.

Njegovo pastoralno delovanje zaznamuje velika odprtost do drugače mislečih, predvsem do ekumenskega dela in zbliževanja s pravoslavnimi in evangeličanskimi kristjani.

Razstava pirhov na Sveti Gori

Frančiškanski samostan Sveta Gora vabi na odprtje razstave velikonočnih pirhov v Frančiškovo dvorano na Sveti Gori v nedeljo, 28. marca 2010, ob 15. uri. Razstava bo odprta do 18. aprila 2010.

Postni čas v Katoliški Cerkvi

Na pepelnično sredo, 17. februarja 2010, smo v katoliški Cerkvi začeli postni čas, ki traja štirideset dni. Postni čas se bo zaključil s praznovanjem velikonočnega tridnevja, ki se začne s krizmeno mašo na veliki četrtek. Na pepelnično sredo se po cerkvah vsako leto opravlja obred pepeljenja. Duhovnik verniku na glavo simbolično posuje blagoslovljen pepel, s čimer se navzven pokaže notranja razpoložljivost vernika za spreobrnjenje oziroma poboljšanje življenja. Duhovniki in ostali bogoslužni sodelavci v postnem času nosijo bogoslužna oblačila v vijolični barvi. Pepel je znamenje minljivosti, smrti, pa tudi človekove krhkosti, saj se tudi on po smrti spremeni v prah in pepel. Vernemu človeku je pepel tudi znamenje pokore in prenovitve. Kakor ogenj snov prenovi v pepel, tako naj bi se tudi človek s pokoro prerodil v novega človeka. Pepel pomeni človekovo telesno minljivost. Ko mašnik na začetku postnega časa vernikom s pepelom na čelo začrta znamenje križa in izreče: Pomni, človek, da si prah in da se v prah povrneš, napoveduje konec zemeljskega življenja. Vse sčasoma postane pepel, tako veliko in pomembno, kot tudi majhno in nevredno. V svetopisemski govorici pepel pomeni minljivost in nevrednost. Človek se v stiski in ob smrti zave bivanjske omejenosti in si v trenutkih žalosti, prošnje in pokore na glavo posipa pepel. Postni čas je spokorni čas. Kristjani v tem času pri bogoslužju in v zasebnem življenju več premišljujemo o pomenu Kristusovega trpljenja in njegove smrti na križu. Naše notranje prizadevanje naj bi se na zunaj izražalo v poglobljeni molitvi, postu in dobrih delih. Tudi Kristus se je pred nastopom javnega delovanja štirideset dni postil v puščavi, o čemer poročajo trije evangelisti (prim. Mt 4,1–11, Mr 1,12–13 in Lk 4,1–13). Pomenljiva vidika posta sta okrepitev osebne duhovnosti in povezanosti z Bogom, zato so odpovedi določeni razvadi ali dobrini ter dobra dela sredstva za doseganje tega cilja. S prejemom zakramenta sv. krsta so pri novokrščenem vsi grehi očiščeni. Postni čas izpostavlja tudi duhovnost krsta kot simbolno spravo med Bogom in človekom.

Strogi post je na pepelnico in veliki petek, zdržek od mesa in mesnih jedi pa vsak petek v postnem času. Namen posta ni prvenstveno v odpovedi določeni hrani in pijači, ampak v spreobrnjenju srca in doseganju večje odprtosti za potrebe bližnjega ter v večji povezanosti z Bogom prek molitve.

Papež Benedikt XVI. je za letošnji postni čas napisal tudi poslanico, ki je v slovenskem jeziku objavljena na spletni strani: www. rkc. si.

Kratke

SSk prisotna na deželnem zborovanju leve sredine v Tržiču

Slovenska skupnost, ki jo je zastopal goriški pokrajinski tajnik Julijan Čavdek, je s prisotnostjo na deželnem zborovanju leve sredine v Tržiču potrdila nasprotovanje vladnemu pojasnjevalnemu odloku, kot tudi izraža veliko začudenje nad ravnanjem predsednika Napolitana zaradi takojšnjega podpisa spornega vladnega dekreta.

Slovenska skupnost ugotavlja, da je sicer res, da morajo biti volitve trenutek, kjer je dana državljanom pravica, da lahko, preko volilnega glasu, sodelujejo pri upravljanju države. Pri tem SSk opozarja, da še vedno ostajajo brez te pravice pripadniki priznanih narodnih skupnosti, saj jim volilni zakon ne omogoča izvolitev lastnega predstavnika v parlament in v ostale krajevne javne uprave. Kar jim uspe izvoliti, to naredijo z lastnim prizadevanjem in je seveda pogojeno s številčnostjo. Pri tem pa trpijo škodo prav najšibkejši.

Pod nobenim pogojem pa zagotavljanje omenjene pravice ne more biti opravičilo za to, da se spregledajo pravila igre, ki so določena po zakonu. Z odobrenim pojasnjevalnim odlokom postanejo ta pravila relativna, kar predstavlja hudo kršitev načela pravičnosti in spoštovanja pravne države.

Slovenska skupnost potrjuje odločno nasprotovanje takemu načinu obravnavanja dogodkov, ki zaskrbljujoče zmanjšuje zaupanje občanov in občank v učinkovitost pravnega reda, ki je temelj vsake sodobne državne organiziranosti za pravično izvajanje demokracije.

Predavanje SD Sončnica: dr. Viljem Ščuka o vrednotah

V torek, 23. marca, bo ob 20.30 v dvorani Franc Močnik v Gorici zadnje izmed predavanj, ki jih Skupnost družin Sončnica prireja v mesecu marcu. Dr. Viljem Ščuka, znani šolski zdravnik, specialist šolske medicine in psihoterapevt, organizator službe za bolezni odvisnosti od drog in iger na srečo v Novi Gorici, bo govoril na temo Vrednote za vsakdanjo rabo. Vabljeni!

Slikarka Janina Cotič v Kulturnem domu v Gorici

Danes 18. t. m., bo ob 18. uri v galeriji Kulturnega doma v Gorici odprtje razstave slikarke Janine Cotič iz Sovodenj ob Soči. Umetnica se je rodila 9. maja 1983 v Šempetru. Šolala se je na goriškem pedagoškem liceju Simon Gregorčič, kjer je leta 2002 uspešno maturirala. Študij je nadaljevala na psihološki fakulteti Univerze v Trstu. Pri Glasbeni matici v Gorici se je učila violine in klavirja. Pozneje se je posvetila solopetju, najprej pod mentorstvom prof. Dušana Kobala, leta 2004 pa se je preselila na tržaški sedež Glasbene matice, v razred prof. Eleonore Jankovič. Med njene številne interese spada tudi slikarstvo, ki jo navdušuje že od mladih nog. Pred leti je obiskovala tečaj za risanje in slikanje pri akademskem slikarju prof. Micheleju Alessiju, sedaj pa sledi tečajem, ki jih vodita v Novi Gorici slikarja Klemen Brun in Aleksander Peca. Leta 2006 se je udeležila slikarskega natečaja Okno v svet. Zadnje čase aktivno sodeluje pri razstavah, ki jih organizira v Italiji in Sloveniji skupina umetnikov KONS. Razstavo prirejajo v skupnem sodelovanju Kulturni dom v Gorici, kulturna zadruga Maja (projekt 1001) in Zveza slovenskih kulturnih društev. Razstava bo odprta do 6. aprila 2010 po urniku: (od ponedeljka do petka) od 10.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 ter v večernih urah med kulturnimi prireditvami.

Burja pokazala svojo razdiralno moč!

Proti Šempasu (foto A. Jarc)

Minuli teden je zima zares pokazala svoje ledene zobe; na Vipavskem, Goriškem in na Krasu ter v Trstu pa je divjala taka burja, kakršne že dolgo ne pomnimo. Izjemno slabo vreme je seveda povzročilo kup preglavic vsem, ki smo soudeleženi v prometu, na Vipavskem in Goriškem pa je bila orkanska burja, ki je pihala s sunki tudi do 200 kilometrov na uro. Zaradi močne burje, snega in poledic je bil promet po vipavski hitri cesti zaprt, več tovornjakov je burja prevrnila, odkrila pa je tudi veliko streh. V Pevmi je burja nagnila staro drevo na tamkajšnjo osnovno šolo Josipa Abrama, v Kromberku je hudo poškodovala streho tamkajšnjega gradu, kjer domuje Goriški muzej, veliko dreves je padlo na cestišča in na avtomobile, škode je bilo zelo veliko.

Grad Kromberk (foto B. Slokar)

Pevma (foto A. Jarc)

V Kulturnem centru Lojze Bratuž okrogla miza društva FIPEF

O nerešenih vozlih sta razpravljala Enrico Gherghetta in Gaetano Valenti

Društvo FIPEF (Formacijsko izobraževalni projekt-Progetto educativo formativo) je v sredo, 10. marca, priredilo okroglo mizo s predsednikom goriške pokrajine Enricom Gherghetto in nekdanjim goriškim županom Gaetanom Valentijem. Oba gosta spadata med vidnejše goriške politike zadnjih let. Gherghetta je bil za dva mandata član deželnega sveta, Valenti pa trenutno zaseda, poleg funkcije deželnega svetnika, tudi mesto občinskega svetnika v Gorici. Številno publiko v mali dvorani KC Lojze Bratuž v Gorici je uvodoma pozdravil predsednik društva FIPEF Aljoša Jarc, ki je tudi povedal, da so večeri, ki jih prireja FIPEF, posvečeni predvsem mladim in se je zahvalil fundaciji CARIGO za pokroviteljstvo pri organizaciji tovrstnih dogodkov. Besedo je nato prevzel moderator večera, novinar Stefano Cosma, ki je takoj pričel z vprašanji. Dotikal se je tematik, ki so drage mladim, kot so univerza, ekonomija, možnost zaposlitve v Gorici, razvoj teritorija, turistično ovrednotenje pokrajine. Nastal je zanimiv, živahen pogovor. Valenti se je najprej zahvalil za povabilo in z žalostjo ugotavljal, da je to bilo šele tretje povabilo na takšne vrste prireditve v organizaciji mladih v več kot 15 letih njegovega političnega delovanja. Gherghetta je poln upanja povedal, da se je treba potruditi, da bo peti koridor šel mimo Gorice, in pozitivno ocenil milijardo evrov vredno investicijo v tržiško pristanišče.

Goriška pokrajina bi po njegovem mnenju morala delovati kot celota in ne kot razdeljena in neorganizirana enota. Glede tržiškega pristanišča je Valenti imel nekaj pomislekov. Na dan pa je prišla tudi tema sončnih elektrarn, ki bi jih lahko zgradili na zapuščenih kmečkih zemljiščih. Predsednik pokrajine se s tem predlogom ni strinjal in je rekel, da je treba za tovrstno dejavnost najprej izkoristiti strehe industrijskih objektov, ter dodal, da je na goriškem povpraševanje po industrijskih conah zelo veliko, v pokrajini bi jih v kratkem roku potrebovali kar tri milijone kvadratnih metrov. Žal pri teh odločitvah politični birokratski aparat ne pomaga, saj je prepočasen. Valenti je rekel, da se morajo mladi sami uveljaviti in truditi, da postanejo uspešni, ključ uspeha pa je v delu in inovativnosti. Gherghetta je še dodal, da pokrajina nudi 20.000 evrov posojila-kredita mladim podjetnikom, ki se odločijo, da zaženejo komercialno dejavnost ali podjetje, a se je na to pobudo prijavilo le malo mladih. Govorilo se je tudi o javnih delih v mestu, Travniku, trgovinah, ki zapirajo, zaprtju predora Bombi prometu. Gherghetta meni, da bi bilo treba postaviti nakupovalni center v sam center mesta, po zgledu Harrods'a v Londonu, Valenti pa je pripomnil, da je bilo to že v načrtu, a ni bilo uresničeno, ker je pred leti glasoval proti nekdanji odbornik Zelenih Puiatti. Pogovor je stekel hitro naprej in iz publike je prišlo nekaj polemičnih vprašanj. Tako sta gosta večera govorila še o možnostih zaposlovanja, turizmu, problemih trga Travnik in o manjšem jezu, ki naj bi ga zgradili na Soči pri Podgori. Pogovor je trajal več kot dve uri in se je s tem končal.

PD ŠTANDREŽ Spoznavajmo olivno olje

Zanimiv in zelo koristen večer "pod oljkami"

Spodnja dvorana župnijskega doma A. Gregorčič v Štandrežu se je v četrtek, 11. marca, spremenila v "degustacijsko" učilnico za spoznavanje kakovosti oljčnega oz. ekstradeviškega olja, ki je prava zakladnica koristnih snovi za naše zdravje. Prosvetno društvo Štandrež, v imenu katerega je občinstvo uvedel v večer njegov predsednik Marko Brajnik, je medse povabilo agronoma dr. Miloša Čotarja, ki se že dolgo let ukvarja z vsem, kar spada k oljkam, in je tudi eden izmed strokovno izurjenih pokuševalcev-ocenjevalcev olja. Evropska zveza je namreč s pravilnikom Reg. CEE 2568/91 uvedla obvezo, da morajo ekstradeviška in deviška oljčna olja pred komisijo pokuševalcev (panel), ki potrdi njihovo uvrstitev v kakovostne razrede.

Mladi predavatelj je najprej napravil kratek sprehod po zgodovinskih poteh olja oz. oljke. Njen predhodnik oleaster, katerega domovina je zahodna Azija, je bil prisoten že v paleolitiku, v neolitik pa uvrščajo sledi oleastra v Italiji na področju Barija. Najdbe dokazujejo, da je oljka že takrat služila človeku za prehrano. Zelo velik razmah je oljkarstvo doživelo v času rimskega cesarstva, ko je postalo celo blago za tržno izmenjavo. V rimsko dobo spada tudi prva klasifikacija olj. Ob propadu rimskega cesarstva je propadlo tudi oljkarstvo in se je nato ohranilo le med samostanskimi zidovi. Tudi oljkarstvo v naših krajih sega v rimsko dobo. Njegov razcvet je prekinila huda pozeba l. 1929. Dolgo let je moralo preteči, da so se pridelovalci spet navdušili za oljkarstvo, katerega preporod se je začel v 70. letih in se sedaj strmo nadaljuje in stalno beleži uspehe. Pri tem prednjači tržaška pokrajina, v kateri so zabeleženi pomembni mejniki (1978 odprtje torklje kmečke zveze v Domju, 1996 nova torklja na kmetiji Parovel v Mačkoljah, 1999 ustanovitev Odbora za spodbujanje vrednotenja tržaških ekstradeviških olivnih olj, 2004 priznanje zaščitnega porekla DOP Tergeste, 2007 prva izvedba sejma Olio capitale). Oljčni nasadi so se seveda pojavili tudi na Goriškem in Videmskem. Toda, kot je dejal Čotar, vsak kraj ni primeren za gojenje oljke, ki nima rada vlažnega in meglenega ozračja, raje trpi sušo, kot da jo obdaja vlaga in da jo dež preveč namaka. Vsekakor je v FJK okoli 300 ha oljčnih nasadov in v deželi je osem sodobnih torkelj.

Miloš Čotar je poudaril, da potrošniki prav malo poznajo olje in imajo o njem precej zmedene pojme. Zato so krive tudi police naših veletrgovin, ki so nasičene z raznimi vrstami olj, da kupec izgubi orientacijo pred njimi. Spomnil je, da je oljčno olje maščoba z enkrat ali dvakrat nenasičenimi kislinami (oleinska dviguje zaščitni holesterol HDL in znižuje njegovo nevarno obliko LDL; zraven so še linolna in linolenska kislina, nujni maščobni kislini), vsebuje pa tudi 2% drugih snovi (alkoholi, steroli ogljikovodiki, karotenoidi, fenolne spojine, ki so naravni antioksidanti, čudoviti za naše celice). Shematično je prikazal tudi klasifikacijo olj: deviška olja (ekstradeviško, skupna kislina max 0,8%; deviško, skupna kislina max 2%; svetilno olje, skupna kislina nad 2%), rafinirano oljčno olje, oljčno olje in olja iz oljčnih tropin. Najboljše je seveda ekstradeviško olje, a žal tudi pri tem imajo sleparji prste vmes in veliko dobička. Težko je ugotovljati čistost olja, ker so laboratorijske analize zamudne, drage in komplicirane. Potrošnik pa seveda najprej pogleda ceno in seže po najcenejšem ekstradeviškem olju, ki ga industrija oz. velike družbe pridelujejo na najslabši način ali ga kupijo v tujini (Grčija, Marok...), kjer so cene dela in blaga nižje. Ta olja nato predelajo in pomešajo z dobrim oljem; pri tem seveda olje izgubi veliko dobrih lastnosti. Zato, kot je priporočal predavatelj, moramo izostriti naš okus, kot to že delamo z vinom, spoznavati pravi okusne odtenke oljčnega olja, pokuševati različne vrste olj in uporabljati primerna olja za določene jedi. Če se odločimo za kakovostno ekstradeviško olje, ki ima seveda višjo ceno, bomo samo pridobili, saj pristnega olja, pridelanega na zanesljivih kmetijah, bomo porabili manj, ker je pač bolj nasičeno z vsemi dobrimi lastnostmi, ima pa tudi bolj krepak okus.

Navedel je tudi napake, ki so lahko prisotne v olju (pregretost, usedlina, gniloba, plesnoba, žaltavost...)

Teoretični razlagi je sledila praksa. Čotar je vsakemu poslušalcu iz treh steklenic, nalepke so bile seveda prekrite, v tri različne kozarčke, nalil nekaj kapljic olja in začela se je lekcija pokušnje. Po njegovih navodilih je vsakdo otoplil olje v rokah, spoznal njegov vonj (po listju, travi, artičoki, jabolku...) in okus (po sadežih) ter se med tremi odločil za najboljše. Izkušnja pokušnje je bila prav zanimiva, saj je vsaj v malem odstrla pogled v nelahko delo pokuševalnih komisij in razkrila nepoznane nianse ekstradeviškega olja. Nasploh se je večer izkazal kot zelo koristen in kazalo bi ga ponoviti še v kaki drugi naši dvorani. V Štandrežu občinstvo ni bilo prav številno, je pa bilo zelo pozorno in hvaležno za vse, kar je Miloš Čotar jasno in strokovno obrazložil o oljčnem olju, ki bi ne smelo manjkati na nobeni mizi.

IK

V četrtek, 25. marca 2010, bo

č. g. BOGOMIL BRECELJ

slavil biserno mašo.

Mašna daritev bo istega dne

v Šturjah pri Ajdovščini ob 18. uri.

Vabljeni vsi, zlasti še njegovi bivši župljani.

KC LOJZE BRATUŽ Dokumentarni film Aleksandrija, ki odhaja

Po sledovih aleksandrink

Bogato in res zanimivo razstavo *Skriti obrazi Aleksandrije*, posvečeno aleksandrinkam in slovenskim šolskim sestram, ki je bila svečano odprta v Kulturnem centru Lojze Bratuž na dan žena, je tri dni kasneje, v četrtek, 11. marca, dopolnil ogled dokumentarnega filma *Aleksandrija, ki odhaja.*

Navzoče v komorni dvorani je ob valčku, ki ga je predvajal mehanični gramofon, pozdravila predsednica Centra Bratuž Franka Žgavec. Nato je avtorica razstave Inga Brezigar povedala, da je prav gramofon zaznamoval čas od srede 19. do srede 20. stoletja in ga popestril našim izseljenkam-aleksandrinkam, ki so elegantno oblečene v svetovljanski in cvetoči Aleksandriji zahajale tudi na plese. Etnologinja in kustosinja v Goriškem muzeju Kromberk, ki je razstavo omogočil, je tudi orisala in povezovala pester prikaz oblačil in načina tedanjega življenja, ki so ga s šaljivimi, pa tudi ganljivimi besedami skrbno pripravile gospe iz Dramske skupine Društvo žena iz Prvačine, kraja, od koder je še največ deklet in žena šlo služit v Egipt, da bi preživljale sebe in družine. Oblečene v izvirna oblačila aleksandrink, so prisotne z barvito narečno govorico prek poezije, spominov in anekdot popeljale v vsakdanje življenje primorskih žena, ki so na tuji zemlji doživljale pravo dramo, saj so preživele najlepša leta daleč od doma in družine, obenem pa so se v številnih primerih ponosno povzpele v sam vrh tamkajšnje družbe. Ivo Saksida, steber primorske televizije ViTel in snemalec, ki ga že vrsto let pogosto videvamo tudi na naših prireditvah v zamejstvu, je spregovoril o dokumentarcu, ki ga je s časnikarko Vesno Humar posnel februarja lani po poteh prvih slovenskih svetovljank.

Žene iz Prvačine

Inga Brezigar in Ivo Saksida

G. Civardi in V. Humar (posnetek iz filma)

Vesno je gnala želja, da bi zabeležila njihove sledove, pričevanja, hrepenenja in izpovedovanja, je povedal. V mesto legendarne antične knjižnice, kjer si današnji turist lahko samo še predstavlja nekdanjo slavo in blesk, ju je povabil sin aleksandrinke Marije Zorn Zankove, Gilbert Civardi, "živi leksikon", ki je bil njun neposredni in dragoceni vodič. V Aleksandriji je v izrazitem večkulturnem duhu preživel svojih prvih 20 let, nato se je vrnil v naše kraje. Živi namreč v Barkovljah, kjer še vedno motri zaliv, od koder je njegova mama odplula stara komaj 18 let; "še vedno se čuti Aleksandrijca", saj redno zahaja v svoj rojstni kraj, je povedal Saksida. V filmu so se zvrstili obrazi dojilj, varušk, sobaric, šivilj in kuharic iz Brd in Vipavske. Gospod Gilbert, ki govori sedem jezikov in je v svojem življenju kot pravi kozmopolit iz službenih razlogov prepotoval 80 držav sveta, je popeljal gosta po parkih, kjer so se srečevale aleksandrinke, po domovih, kjer nekatere še živijo, po pokopališčih, kjer je še na desetine nagrobnih spomenikov s slovenskimi imeni, v azil sester sv. Frančiška Kristusa kralja, pravo pribežališče za slovenska dekleta, kjer v kapeli še vedno visi podoba Svetogorske Marije. Premožnejše, "velike družine" so izmed številnih Evropejk hotele imeti samo Slovenke, je povedala starejša gospa, saj so "zaradi poštenosti in čistoče" veljale za najboljšo delovno silo. Dojilje so bile prave "kraljice", jedle so kot gospodarji in ne kot drugi služabniki, imele so šoferja, sploh pa so otroci imeli raje njih kot svoje mame.

Na filmskem platnu so zaživele najrazličnejše zgodbe in usode, prepletali so se odhodi in prihodi. Ko so se aleksandrinke vračale domov, so bile bolj gospe, znale so se oblačiti, govorile so več jezikov, poznale so ljudi, s sabo so prinesle novo razumevanje in širino. / DD

Primorska poje v Kulturnem centru L. Bratuž

Praznik ljubiteljev zborovskega petja

Prvi izmed nastopov letošnje zborovske revije Primorska poje v goriški občini je potekal v nedeljo, 14. marca, v Kulturnem centru Lojze Bratuž. Priljubljena glasbena pobuda, ki na več kot 30 koncertih poteka od konca februarja do sredine septembra, je letos posvečena 90-letnici požiga Narodnega doma v Trstu ter 80-letnici poboja bazoviških junakov. V goriškem kulturnem hramu je uvodoma povedala nekaj misli mlada in navdušena pevka Karen Ulian, ki je podčrtala pomembnost zborovskega petja in njegovo vlogo v naši skupnosti. Zahvalila se je starejšim pevkam, ki so bile in ostajajo zgled v vztrajnosti. Na odru Kulturnega centra se je zvrstilo šest zborov, ki jih je povezovala Martina Valentinčič: Ženska vokalna skupina Breginj iz Kobarida pod vodstvom Vere Clemente Kojič, Mešani pevski zbor Maestral iz Kopra pod vodstvom Danijela Puklavca, Dekliški pevski zbor Mavrica iz Postojne pod vodstvom Jelke Bajec, Mešani pevski zbor Čepovan pod vodstvom Maje Klanjšček, Mešani pevski zbor Igo Gruden iz Nabrežine pod vodstvom Mire Fabjan in Dekliški pevski zbor Kraški slavček iz Nabrežine **(na sliki)** pod vodstvom Mirka Ferlana. Naslednji petek, 19. marca, bo sedem zborov prepevalo ob 20.30 v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu.

ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE - GORICA
ZVEZA PEVSKIH ZBOROV PRIMORSKE
ZVEZA SLOVENSKIH KULTURNIH DRUŠTEV V ITALIJI
ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV - TRST
JAVNI SKLAD RS ZA KULTURNE DEJAVNOSTI

PRIMORSKA POJE 2010

Petek, 19. marca, ob 20.30
Štandrež, cerkev sv. Andreja ap.

Nastopajo:
Mešani pevski zbor Sveti Jernej, Občine
Moški nonet Godovič, Idrija
Vokalna skupina Chorus '97, Miren-Kostanjevica
Ženski pevski zbor Marjetice, Podkraj, Ajdovščina
Cerkveni mešani pevski zbor Zvon, Ilirska Bistrica
Mešani pevski zbor Jože Srebrnič, Deskle, Kanal ob Soči
Mešani pevski zbor Sontius, Nova Gorica

Soprireditelj Prosvetno društvo Štandrež

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ
ZDRUŽENJE CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

vljudno vabijo na

slovesnost podelitve 6. priznanja
KAZIMIR HUMAR

ŠOLSKIM SESTRAM SV. FRANČIŠKA KRISTUSA KRALJA
ZAVOD SV. DRUŽINE
OB 100-LETNICI NJIHOVEGA PRIHODA V GORICO

Sodelujejo:
otroški pevski zbor SKPD F.B. Sedej iz Števerjana
vodi Martina Hlede
otroški župnijski pevski zbor Štandrež
vodi Michela De Castro
recitacija učencev OŠ Josip Abram iz Pevme (pripravila Lidija Jarc)
nagovor dekan Karel Bolčina

torek, 23. marca 2010, ob 20. uri
Kulturni center Lojze Bratuž v Gorici

Obvestila

SD Sončnica vabi v torek, 23. marca, ob 20.30 v dvorano Franc Močnik na predavanje dr. Viljema Ščuke na temo: Vrednote za vsakdanjo rabo.

Društvo slovenskih upokojencev za Goriško prireja v sodelovanju s KRUT-om sklop ustvarjalnih srečanj za dobro počutje Po sledovih notranjih barv, ki so namenjena članom in prijateljem. Predstavitveno srečanje bo v torek, 23. marca, ob 16. uri v sejni sobi KBcentra na korzu Verdi 51/int. Naslednja srečanja bodo vedno ob torkih, in sicer 13., 20. in 27. aprila ter 4. in 11. maja od 16.00 do 17.30. Vse dodatne informacije in prijave in na tržaškem sedežu v ul. Cicerone 8/b, od ponedeljka do petka med 9. in 13. uro, tel. 040 360072.

PD Štandrež prireja petdnevni avtobusni društveni izlet v Provanso od 21. do 25. aprila 2010. Za informacije in vpisovanje tel. 0481 20678 (Božo) in 347 9748704 (Vanja).

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest. Akontacija pri vpisu 200 evrov.

Gradbeno parcelo za kombinirano industrijsko in stanovanjsko gradnjo na področju Vipavske doline (izvoz Selo) prodam. 6000 kvadratnih metrov po 50 evrov meter. Tel. št. 00386 41625393.

Vabilo na romanje v Medjugorje od 23. do 26. aprila letos. Odhod avtobusa iz Nove Gorice, iz Rožne Doline in s Kozine. Romarji iz Slovenije in Italije potrebujejo veljavno osebno izkaznico. Cena potovanja: vožnja, celotna oskrba in prenočišče 110,00 evrov. Vpis pri g. Darkotu, tel. 0481 882395, pri ge. Ani, 003865 3022503 in pri župniku g. Jožetu Markuži, 040 229166.

Sožalje

David, v nebeških višavah v božji svetlobi naj bo zdaj tvoj dom. V spokojnem bivanju najdi svoj blaženi mir in božja ljubezen naj ti bo sreče izvir. Vsem svojcem izražamo najgloblja sožalja. Cerkveni zbor Sovodnje.

RADIO SPAZIO 103

Slovenske oddaje (od 19.3.2010 do 25.3.2010)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103. it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan, razen ob nedeljah, od 18.30 do 19.30, na soboto ob 15. uri. Spored:

Petek, 19. marca (v studiu Andrej Baucon): Domače viže in popevke - Zborovski kotiček - Iz krščanskega sveta - Zanimivosti v naši okolici - Humor in obvestila.

Sobota, 20. marca (vodi Ezio Gosgnach): Okno v Benečijo: oddaja v beneškem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 22. marca (v studiu Andrej Baucon): Lahka glasba - 'Za znoret' in vroči šport - Zanimivosti in obvestila.

Torek, 23. marca (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 24. marca (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Uspehi in stiske sodobnega kmetijstva - Izbor melodij.

Četrtek, 25. marca (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

V torek, 16. t.m., je

SLAVICA (VITTORIA) DEVETAK

rojena na Vrhu, živi v Ronkah, slavila 88 let.
Veliko dobrega in na mnoga leta ji kličejo

sin Aleksander, vnuk Michele, sestra Elvira
in drugi sorodniki ter prijatelji

KULTURNI CENTER LOJZE BRATUŽ

Vljudno vabi na predstavitev antologije sodobne poezije Slovencev v Italiji

ROD LEPE VIDE

O knjigi bodo spregovorili **Mitja Čander**, predstavnik Študentske založbe
Igor Teršar, direktor Javnega sklada za kulturne dejavnosti RS
in **dr. David Bandelj**, urednik knjige

Kulturni center Lojze Bratuž
četrtek, 18. marca 2010, ob 20.30

DRAMSKA DRUŽINA F. B. SEDEJ

gledališko-figurativni prikaz

France Prešeren

POVODNI MOŽ

Kulturni večer za otroke in odrasle

sodeluje otroški pevski zbor F. B. Sedej
nagovor: Janez Povše

petek, 19. marca 2010, ob 20. uri
Sedejeva dvorana v Števerjanu

POD POKROVITELJSTVOM ZVEZE SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE

Pomanjkanje etike

Slovenske stranpoti in izzivi

Ob obletnici odkritja Hude jame so člani Študijskega centra za narodno spravo znova opozorili slovensko javnost na ta žgoči in neurejeni problem polpreteklosti in izrazili razočaranje nad počasnostjo odzivanja pristojnih pri odkrivanju in označevanju zamolčanih grobišč. Zgodovinar Mitja Ferenc je dobesedno označil Hudo Jamo kot "pre-hudo" in dejal, da so nas pristojni spustili v Hudo jamo, zdaj pa ne pustijo odpreti vrat, da bi šli lahko vsi ven. Prispodoba skriva v sebi vso krutost resničnosti, ki od pomorov dalje bremeni našo družbo in jo na vse načine skrivajo "varuhi" revolucije. Zato ne le betonske stene do nesrečnikov, pač pa železna zavesa na vseh oknih in vratih zgodovine in sedanjosti. Skratka zaustavitev resnice za vsako ceno.

Sprenevedanje tako imenovane levice okrog ustavne presoje zaradi odlikovanja šefa SDV s strani predsednika države in predsednikov govor ob tej priložnosti ne kažeta nič obžalovanja in opravičil za nasilje, še manj korake za spravo in novo upanje. Ostajajo le arogantnost v mestu in državi, ropanje premoženja, parcel, garaž, lekarn in delavci brez plač. Zato gladovne stavke in celo pobegi v smrt, kot pri podjetniku iz Maribora. A karavana vztrajno kljub razpokam, ki zevajo iz videza urejenosti, drvi dalje, saj varuhi iz ozadja držijo vajeti. Zadnja akcija policije je sicer odnesla ministra, a zaupanje v pravno državo slabi občutek, kot je dejal pravnik Cerar, da so eni zaščiteni kot medvedje, drugi pa brezpravne številke. John Caputo pravi, da je pravna prisila nujna, da se upravljavci bojijo sankcij zakona, a gorje državi, kjer to velja le za nekatere. Posledice se selijo v vse pore družbe, posebno se v vzgoji in izobraževanju splošni nered in nasilje širita tudi med mlade. Kdo še govori o dolžnostih, od finančne discipline do spoštovanja lastnine in predvsem človeka.

Predsednica nemške Zveze evangeličanskih cerkva škofinja Margot Kässmannn je odstopila, ker je alkoholizirana prevozila rdečo luč. Težko bi z lučjo našli politike, ki bi jo posnemali. Njen odhod je lekcija tudi za cerkvene voditelje: le z etičnimi državami moremo odvračati očitke, ki z različnih strani padajo tudi na Cerkev. Žal so med njimi tudi streli v prazno, ki le podaljšujejo agonije družbe in služijo ropanju še zadnjih finančno-gospodarskih, medijskih in političnih trdnjav demokracije. Kjer se gradi brez finančne osnove, prihaja do pritiskov in težave se nečloveško in nedostojno rešujejo na plečih šibkih. Na koncu zablode itak plačujemo davkoplačevalci. Odstavitev predsednice Sklada za razgradnjo radioaktivnih odpadkov napoveduje, da bodo milijoni sklada ob vsem leporečju ministra poniknili v omenjene transmisije. Arbitrarni odvzemi subvencij le tako imenovanim nasprotnim, npr. Narodnemu svetu, založbi Družina, potrjujejo, da načrtovalci novega reda delujejo le za svoj klan.

Da smo v globoki krizi, čutimo na vsakem koraku in strah vladajočih in njihovih botrov to le potrjuje. Celo preizkušeni udbovski finančnik je poudaril, da iščejo "čudežnega politika", ki bo zamenjal sedanje, ki se po njegovem niso obnesli, in ni pozabil dodati, da bi moral ta premagati tudi Janeza Janšo, ki ima tako po raziskavah javnega mnenja kot po odzivih in strahovih tranzicijskih mogotcev realne možnosti, da zmaga na volitvah.

V normalnih državah pozicija dela projekte za državo – ne zase – in opozicija vladne projekte kritizira in tako pripomore k njihovemu izboljšanju. Pri nas se vladajoči bolj kot z vladanjem ukvarjajo s kritiko opozicije in nedržavniškimi aferami, kar kaže na njihovo vladarsko nezrelost in odsotnost skrbi za skupni blagor. "Balkanizacija" pa vodi le v grški sindrom: zakon ulice.

Takšno stanje terja zaveze, ki se upirajo praznemu teku in nesmislu vladajoče politike. Toliko bolj je treba zato pozdraviti Zbor za vrednote in podobne pobude za krepitev civilne družbe. Pomembno vlogo v teh procesih lahko igrajo voditelji verskih skupnosti. Tudi oni se bodo morali odločiti, ali se bodo uprli temu izkoriščanju in se zavzeli za družbeno pravičnost. Tudi muslimanski in pravoslavni voditelji imajo priložnost, da se zavzamejo za svoje izkoriščane delavce, katoličani jim moramo pri tem stati ob strani. Sramota za nas vse je, da morajo ljudje, ki opravljajo najtežja dela, prenašati nečloveške razmere in trpeti celo lakoto zato, da na njihov račun še bolj bogatijo petičneži. Kje so zdaj pristojni: sindikati, inšpekcijske, sodne in druge službe? Omenjeni Caputo dodaja, da je poleg prava potrebna tudi etika, ki nas spodbuja tudi k darovanju, vendar morajo najprej delovati vsi pravni okviri. Verni imamo, kot nadaljuje Kässmanova, dolžnost opozarjati na družbene rane, reševati pa jih morajo politiki. Kljub vsem nerešenim vprašanjem med Cerkvijo in državo bi bilo neetično in neodgovorno, če bi verni molčali ob sistemskem kršenju človekovih pravic. Verni in ostala civilna družba pa lahko z odločnim ravnanjem, če ne drugače tudi s civilno nepokorščino, prisilimo oblastnike k spoštovanju demokracije in pravne države.

Post je predvsem v pretrganju krivičnih spon, v sebi, v družini, na delovnem mestu, v cerkvi, v politiki in v državi. Samo to šteje.

Janez Juhant

Mestna galerija Nova Gorica

"Vpeti", razstava del Duše Jesih

V novogoriški Mestni galeriji se predstavlja slikarka Duša Jesih z najnovejšim ciklom slik, serijo platen večjega formata z naslovom "Vpeti". S tem se avtorica, kot je sama zapisala, navezuje na vpetost človeka v času in prostoru, med preteklostjo in prihodnostjo, med temo in svetlobo, življenjem in smrtjo. Dalje razlaga, da v svojem likovnem raziskovanju obdeluje "teme, kot so rojstvo, celica, odnos med moškim in žensko, odnosi v družbi in odnosi nasploh, naša socializiranost, naša odtujenost, naša ukoreninjenost v tradicijo, naš razvoj skoznjo, naši strahovi pred to tradicijo, naša kreativnost, gibanje, ideje, razhajanje s tradicijo, veselje v doživljanju in ustvarjanju novega ter naša izgubljenost v tem kaosu".

Na tokratni razstavi prikazuje avtorica dva niza abstraktnih slikarskih kompozicij, temelječih na kombinatoriki geometrijskih shem. V proces sestavljanja podob z geometrijskimi liki vpeljuje posamezne barve in barvne odtenke, na enih platnih kontrastne, na drugih poenotene v bolj umirjeno lestvico. V enem ciklu se kompozicijsko naslanja na skrajno stilizacijo antropomorfnih oblik s kombinacijio dveh barv, v drugem se spušča v preigravanje večtonalnih geometrijskih oblik. V nekaterih slikah dosega tudi neke vrste preboj v prostor, z uvajanjem diagonal, ki napeljujejo v tretjo dimenzijo, nekatere spet ostajajo na ravni dvodimenzionalne ploskve.

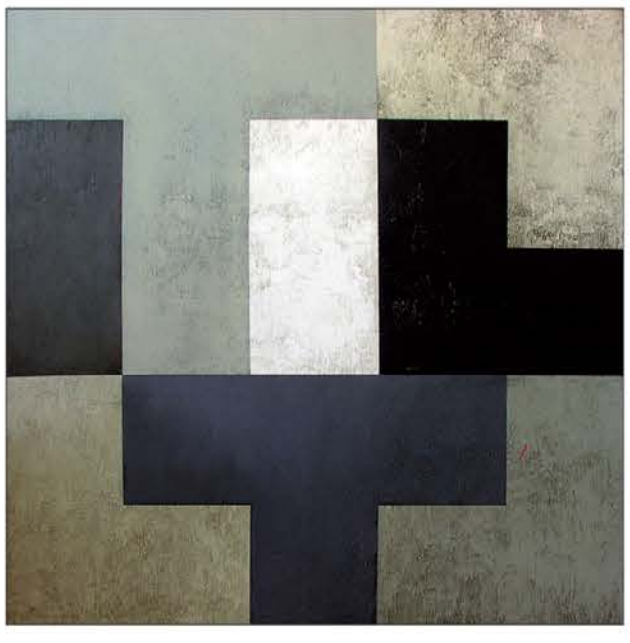

S prepletom linij, artikulacijo oblik in barvnih površin dosega slikarka zanimiv estetski učinek, pogled se premika od celote k detajlom, ustavi se na igri barve in kompozicije. Tudi ni mogoče zanikati določene liričnosti v kompoziciji, vendar vse ostaja nekje na formalni, površinski ravni in je težko iskati globlji, vsebinski pomen ter govoriti o problematiki vpetosti slehernika med protislovja, ki determinirajo njegovo eksistenco. V kritičnem tekstu je Brane Kovič zapisal, da nima gledalec v abstraktnih kompozicijah opravka z zgodbami, ki naj bi mu jih pripovedoval nekdo drug, ampak si mora iz pojmov, ki jih razbere iz vidnega, pripovedi in pomnjenja ustvariti sam. V celotnem pojmovanju razstave pride skoraj do protislovja med sugeriranjem precej točno določene vsebine na eni strani in govorom o odprtosti slikarkinega diskurza, ki implicira odprtost gledalčevega branja na drugi. V likovnem ustvarjanju sta oba pogleda vedno prisotna in sobivata, avtorjev in gledalčev odnos do istega dela se vedno bolj ali manj razhajata, v gledalcu pa je kljub temu vedno prisotna skoraj naravna težnja po razumevanju ustvarjalčeve ideje in želja, da bi se približal izvirnemu pomenu dela. Mogoče bi se bilo treba pred temi platni ustaviti zgolj pri estetskih učinkih, ki so vsekakor številni, in opustiti govor o eksistencialnih problematikah.

Katarina Brešan

Kratke

Fotovideo Trst 80 je slavil 30-letnico delovanja

Krožek Fotovideo Trst 80 je s skupinsko razstavo slavil 30-letnico delovanja. V imenu krožka je spregovoril Marko Civardi in poudaril zagnanost, s katero so člani oblikovali dejavnost v vseh teh letih. "Ob tem moramo upoštevati, da sloni delovanje krožka izključno na prostovoljnem delu, ki vzame mnogo časa, dobre volje in

Foto IG

potrpežljivosti", je dejal Civardi in se hkrati zahvalil vsem, "ki so se po svojih močeh in sposobnostih trudili, da je krožek vsa ta leta uspešno deloval". Besedo je nato prepustil starosti zamejskih fotografov Duiliju Vechietu, dolgoletnemu predsedniku Fotovideo Trst 80, ki je obudil spomine na začetno obdobje krožka. Vechiet je zaželel, da bi se zamejski slovenski fotografi uveljavili tudi v italijanskem fotografskem okolju.

Mladika in Goriška Mohorjeva družba / Ljubka Šorli - Izbrane pesmi

Ob 100-letnici rojstva pesnice Ljubke Šorli (Tolmin, 19. februar 1910 – Gorica, 30. april 1993) sta založbi Mladika iz Trsta in Goriška Mohorjeva družba pripravili miniaturno izdajo njenih izbranih pesmi v izboru, ki ga je leta 1973 pripravil Martin Brecelj. V knjižici, posvečeni hčerki Lojzki in sinu Andreju, je na skoraj dvesto straneh objavljen izbor pesmi Ljubke Šorli, ki so bile sestavljene do začetka sedemdesetih let. Tematsko so razdeljene v štiri sklope.

V prvem sklopu prevladuje ljubezenska tematika, globoka in živa ljubezen do moža, ki očara z lepoto in veličino tega čustva. To so pesmi K tebi pojdem, Spomin na jesenski dan, Ti in jaz s sklepnim Magistralom. V drugem razdelku so pesmi, posvečene domači Tolminski, njenim češnjevim cvetovom, večerom, goram, otroštvu ob Tolminki ter Gorici in njenim lepotam; odlikuje jih posebni pesniški zanos in kolorit (Tolminska pomlad, V planinskem raju, Pogled na Goriški grad). Sledijo pesmi, v katerih se izražajo pesničina otožnost, bolečina in trpljenje in ki jih zaznamujejo ločitev od družine, ječa in vojna vihra (Na večer v zaporu, Bazoviškim žrtvam v spomin, Pisemce), a tudi dokončna ločitev od mame, kateri posveča sonetni venec Neizpovedana ljubezen. V zadnjem, četrtem sklopu so zbrane religiozne pesmi. Urednik in avtor spremne besede Marijan Brecelj o tej pesmi piše, da "je v nekem oziru podobna Frančiškovi pesmi stvarstva, podobna v tisti najosnovnejši in končni fazi, ko Ubožec vabi stvarstvo, naj daje hvalo Stvarniku. Osebna rdeča nit, ki se vleče skoraj skozi vso njeno produkcijo te vrste, pa je tudi, da je Boga spoznala in globlje doumela skozi trpljenje, ki ji je prihajalo v delež". Tu pridejo do izraza čudoviti verzi Božične pesmi, Svetogorske matere, Božičnega soneta, Legende o Mariji.

Umrl je koroški urednik in založnik Franc Marenits

V Celovcu je sredi januarja nepričakovano umrl Franc Marenits, dolgoletni urednik celovške založbe Wieser in nazadnje vodja založbe Drava ter pobudnik mnogih solidarnostnih akcij na avstrijskem Koroškem. Zadnje slovo je bilo v torek, 19. januarja, na celovškem pokopališču Trnja vas. Franca Marenitsa (1954-2010) so "več kot trideset let poznali kot prizadevnega in angažiranega človeka, ki se je vedno postavljal na stran zapostavljenih in diskriminiranih". Marenits je bil iz Šentvida ob Glini. Od sredine 70. let, ko je študiral germanistiko na celovški univerzi, je bil neločljivo povezan s solidarnostnim gibanjem za koroške Slovence in s prizadevanji za drugačno Koroško. V letih od 1977 do 1982 je bil med bistvenimi soustvarjalci Oktobrskega tabora, ki je vsako leto okoli plebiscitne obletnice poskušal z večjo kulturno prireditvijo ofenzivno postaviti tradicionalnim plebiscitnim proslavam nasproti drugačno razumevanje koroške zgodovine. Sredi 80. let je s tremi kolegi ustanovil kulturno taberno Pri Joklnu, kjer je bil kuhar, gostilničar in kulturni organizator z dušo in telesom. V devetdesetih letih je bil samostojni kulturni delavec. Sredi leta 2007 je prevzel vodstvo Založbe Drava in v teh dveh letih in pol je zelo uspešno nadaljeval delo predhodnika Thomasa Buscha. Marenitsa so se spomnili na začetku javne razprave o umetnosti in kulturi v sklopu okroglih miz Koroška/Kärnten 2020 v prireditvenem prostoru celovškega Svobodnega radia Agora.

Kratki

Pilonova galerija v Ajdovščini

V Pilonovi galeriji v Ajdovščini je bilo 12. marca 2010 odprtje državne tematske razstave Kolaž, ki jo je pripravil Javni sklad RS za kulturne dejavnosti.

Kolaž je naslov tematskih razstav, ki jih je razpisal Javni sklad RS za kulturne dejavnosti za sezono 2009/2010. Janez Zalaznik, akademski slikar, grafični oblikovalec, pedagog, publicist in avtor priročnikov s področja umetnosti, si je ogledal selekcionirane regijske razstave, ki so jih organizirale koordinacije JSKD Celje, Izola, Kranj, Maribor, Nova Gorica, Novo mesto, Osrednja Slovenija, Ptuj in Slovenj Gradec.

Za državno razstavo je izbral dela petdesetih avtorjev:

Tjaša Arko, Doroteja Avguštin, Ema Bavcon, Handi Behrič, Marina Benčič, Anton Benedik, Jan Bernot, Nika Božič, Rowena Božič, Kornelija Brecl - Nelly, Jasmina Čelan, Joža Čretnik,

Igor Dacinger, Katja Debevec, Katarina Drobnič, Irena Gajser, Stanka Golob, Spomenka Grujić, Irena Guček, Meta Jakič, Danilo Jereb, Aljoša Kalšek, Mitja Kokol, Drago Kopše, Katja Lavriša, Katja Marolt, Suzana Marovt, Polona Medved, Pavla Oblak, Bernardina Paj, Zdenka Petek, Irena Pevnik, Eva Poženel, Aleksander Prokofjev, Anka Rangelov, Barbara Rek, Tamara Rimele, Nande Rupnik, Simon

Anka Rangelov

Aleksander Prokofjev

Rutnik, Svjetlana Skorupan, Danica Smrdel, Matjaž Stopar, Saša Strnad, Rozina Šebetič, Sabina Šiler Hudoklin, Matevž Škufca, Nevenka Šutila, Vojko Turšič, Katarina Vinko, Eva Žula.

Po izjemnem uspehu, ki ga je doživela državna razstava na temo Tudi črna je barva leta 2008, smo za razstavo v letu 2010 ponovno izbrali omejitev, tokrat tehniko kolaža.

Razpisana tema ni omejevala ne vsebine ne sloga. Ustvarjalci so se lahko odločili za katero koli temo (krajino, portret, žanrski prizor, tihožitje, povsem nepredmetno rešitev...), za kakršen koli slogovni izraz, za ploskovni ali prostorski način oblikovanja.

Organizacija je potekala na dveh nivojih: selekcionirane regijske razstave so bile v letu 2009, izbor pa je predstavljen v Pilonovi galeriji v Ajdovščini (od 12. marca do 2. aprila 2010), nato se bo razstava selila še v Delavski dom Trbovlje (od 16. aprila do 9. maja 2010) in v Dolenjski muzej Novo mesto (od 1. oktobra do 17. novembra 2010).

Namen tovrstnih razstav ni tekmovalnost, pač pa spodbujanje kreativnosti in kot vse projekte JSKD smo tudi tega močno začinili z izobraževanjem.

Organizirali smo delavnice, predavanja in na koncu izdali tudi priročnik (Janez Zalaznik, Kako je umetnost izgubila nedolžnost), ki osvetljuje kolaž kot likovno tehniko, predvsem pa kot fenomen, ki je pred skoraj sto leti povzročil drugačno razmišljanje o tem, kaj je umetniško delo, kakšen je status umetnine kot avtorskega dela in prvi zabrisal ločnico med umetniškim delom in popularno kulturo.

Razstavo spremlja katalog z reprodukcijami razstavljenih del in spremnim tekstom Janeza Zalaznika.

Letošnji žlahtni komedijanti so Mojca Fatur, Tadej Toš in Boris Cavazza

Strokovna žirija letošnjih Dnevov komedije, ki so jo sestavljali pesnik Ervin Fritz, skladatelj Nenad Firšt in dramaturginja Mojca Kreft, je za žlahtno komedijantko soglasno izbrala Mojco Fatur. Žlahtni komedijant je Tadej Toš, žlahtni režiser je postal Boris Cavazza, žlahtna predstava pa je komedija Chicchignola Gledališča Koper.

Občinstvo pa je za svojo žlahtno komedijo izbralo Svobodni zakon v izvedbi Narodnega doma Maribor, ki je prejela drugo najvišjo oceno v 19-letni zgodovini festivala, in sicer 4,9141. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je slavnostnemu programu in podelitvi nagrad ob koncu Dnevov komedije v Slovenskem ljudskem gledališču Celje sledila še predstava Ti nori tenorji Narodnega gledališča Kikinda.

Faturjeva je naslov žlahtne komedijantke po oceni žirije prejela za vlogo Eugenie v uprizoritvi Chicchignola Gledališča Koper. Igralka je namreč upodobila lik Eugenie z žensko radoživo, humorno in notranje izostreno močjo.

Toš je nagrado prejel za vlogo Roka Ribiča v uprizoritvi Svobodni zakon Narodnega doma Maribor. Po mnenju žirije je Toš igralsko prepričal z izvirnim, vehementnim in intelektualnim prebojem dramskega lika v interpretativnih nadgradnjah v kar najbolj eksponiranih igralskih pledoajejih.

Cavazza pa je nagrado prejel za režijo uprizoritve že omenjene komedije Chicchignola Ettoreja Petrolinija. "Cavazza je zgradil predstavo kot vodomet, nepresahljiv vir briljantnih domislic: mizanscenskih, značajskih in retoričnih bravur. Žlahtnost se kaže v pravi komedijski meri", navaja žirija.

Člani žirije so za žlahtno komedijo razglasili komedijo Chicchignola, ki se napaja v stari sredozemski tradiciji, klasični in renesančni, obuja radoživo življenjsko občutje in radoživega duha tega izročila ter ga nadaljuje v sodobnem gledališkem izrazu.

Razstava v Narodni galeriji v Ljubljani

Boris Podrecca - arhitekt Evrope

V Narodni galeriji v zadnjih letih vrata odpirajo tudi arhitekturnim razstavam. Tokrat gostijo razstavo arhitekta Borisa Podrecce, ki je, kot je po poročanju Slovenske tiskovne agencije na novinarski konferenci minuli teden dejal umetnostni zgodovinar Damjan Prelovšek, arhitekt z več domovinami. Razstavo, na kateri je predstavljenih 80 Podreccovih del, so v Narodni galeriji v Ljubljani odprli v četrtek, 11. t. m.

Narodna galerija je v zadnjih letih imela v gosteh razstave Jožeta Plečnika, brazilskega arhitekta Oscarja Niemeyerja, nemškega arhitekta Ericha Mendelsohna in razstavo sodobne bavarske arhitekture, sedaj pa je na vrsti Boris Podrecca, je povedala direktorica Narodne galerije Barbara Jaki. Opus arhitekta je označila kot izjemnega in opomnila, da ima arhitekt Podrecca gradbišča trenutno odprta v kar osmih državah po svetu. Poleg tega je Boris Podrecca izjemno senzibilen postavljalec razstav in stalnih zbirk v muzejih po svetu, je še dodala. Boris Podrecca pa je na tiskovni konferenci pojasnil, da gre za potujočo razstavo. Sestavljajo jo panoji iz polimerov z njegovimi arhitekturami. Panoje je po koncu razstave mogoče preprosto zviti. Razstava je že bila postavljena na Dunaju in v Beogradu, po Ljubljani bo gostovala še v Milanu in Berlinu. Posebnost razstave je, da je v vsakem mestu, kjer se ustavi, na njej predstavljenih štiri do šest novih del. V Ljubljani je razstavljenih skupaj 80 del, od tega 12 iz Slovenije. Razstavljenih je tudi 15 maket in nekaj risb. Kot je o njih dejal Podrecca, je v Ljubljani prvič v življenju razstavil "nekaj iz svojega umetniškega dela, ki ga sicer skriva".

Arhitekta in njegovo delo je predstavil Damjan Prelovšek, ki je prispeval tudi enega od spremnih besedil v razstavnem katalogu, drugega je napisal arhitekt Aleš Vodopivec.

Boris Podrecca, rojen v Beogradu, je krajši čas preživel v Ljubljani, nato živel Trstu ter šel zatem na Dunaj. Poznavanje slovanskega, germanskega in romanskega sveta mu je pomagalo, da se je uveljavil v Evropi, meni Prelovšek, ki Podrecco postavlja ob bok arhitektom, kot so Maks Fabiani, Jože Plečnik in Edvard Ravnikar. Sicer pa je Boris Podrecca arhitekt Evrope. Čeprav je delal tudi, denimo, na Kitajskem in v ZDA, pa je Evropa "njegov prostor, v katerem lahko živi in kjer lahko v svojem delu združi veselje do Mediterana s tem, česar se je naučil na Dunaju", še meni Prelovšek. Na Dunaju je bil Podrecca eden prvih arhitektov, ki so se ukvarjali s tradicijo dunajske moderne od Semperja in Wagnerja naprej, preko njiju pa je tudi prišel do Plečnika in Fabianija. Podreccova arhitektura nima ambicij, da bi bila projekt zvezdniškega arhitekta, ampak je to arhitektura, ki ima globlje vrednote in v kateri je v vsaki podrobnosti mogoče najti zanimivo temo. Podrecco zanima vse. Ima široko humanistično ozadje, brez katerega njegova arhitektura ne more obstajati in to je tudi tisto, kar jo loči od del drugih arhitektov, trdi Prelovšek. Ta Podrecco vidi tudi kot zadnjega v vrsti klasičnih arhitektov - kot je bil npr. Le Corbusier - ki so se veliko ukvarjali z različnimi kulturnimi vsebinami in preko tega prišli do arhitekture.

Hotel in konferenčno središče Mons Ljubljana, 2000–2004

Vila Urbana Ljubljana, 2004–2008

Danes ima Boris Podrecca ateljeja na Dunaju in v Benetkah. V prvem ima več kot 30 sodelavcev, v Benetkah pa je sodelavcev 15.

Med zadnjimi projekti, s katerimi se ukvarja, je tudi slovenski paviljon za EXPO v Šanghaju. Podreccova razstava v Narodni galeriji bo odprta do 2. maja.

Bodo izpodrinili star način dobrega branja?

Elektronski bralniki in knjige kot alternativa

Ko je nedavno Apple na tržišče poslal novi izdelek, iPad, se je poleg drugih debat o razvoju tehnologij beseda ponovno ustavila tudi ob razsežnostih elektronskega bralnika in elektronskih knjig. Kakšni so plusi in minusi elektronskih bralnih orodij in v kolikšni meri so z njimi seznanjeni slovenski bralci? Razmere še niso idealne.

Prvikrat so se elektronski bralniki pojavili konec devetdesetih let, a so hitro potonili v pozabo, in to predvsem zaradi treh razlogov: zasloni in akumulatorji so bili slabe kvalitete, baza elektronskih knjig je bila šibka, cena bralnikov pa visoka.

Do ključnih sprememb je prišlo, ko je z e-bralniki na trg stopil Amazon, ki je hkrati lahko ponudil veliko število e-knjig. Kot poroča Slovenska tiskovna agencija, je Amazonov Kindle zelo priljubljen med ameriškimi uporabniki, toda po besedah predavatelja na oddelku za bibliotekarstvo, informacijsko znanost in knjigarstvo na ljubljanski Filozofski fakulteti in izvršnega direktorja založništva pri Mladinski knjigi, Mihe Kovača, se Amazon vede arogantno, saj "želi sam kontrolirati vso svetovno trgovino z e-knjigami ter ne kaže pretirane pripravljenosti za sodelovanje".

Kot je povedal Kovač, Amazon ni pripravljen sodelovati z lokalnimi knjigotržci, tako da bi jim omogočil, da bi na svojem območju tržili Kindle in hkrati na njem prodajali knjige v svojih, lokalnih jezikih. To pomeni, da Kindla ni mogoče kupiti v slovenskih trgovinah ali preko slovenske spletne strani, niti ni možno z njim kupovati slovenskih knjig. Nadaljnja strategija Amazona na tem področju ni znana, kar nekaj znakov pa kaže na to, da želijo vzpostaviti globalni monopol.

Na slovenskem trgu je dosegljivih več drugih e-bralnikov: Cybook Gen3, iRex iLiad, Kolibri v3 in BeBook. V knjigarnah MK so po besedah vodje knjigarne Konzorcij Staše Žunič v enem letu prodali približno 100 bralnikov, kar ni pretirano veliko. Bralci in navdušenci nad novimi tehnologijami želijo Kindle, po novem verjetno tudi iPad. Kolibri v3, ki je slovenskega porekla, je po novem na voljo tudi v Knjižnici Bežigrad.

V knjižnici so na bralnike namestili nekatera klasična slovenska in tuja besedila. Upajo, da bodo tako pritegnili zanimanje za nove nosilce vsebin, ki pogosto vzbujajo nezaupanje. Na razpravah, sploh v sklopu Slovenskega knjižnega sejma, postane kaj hitro jasno, da nekateri udeleženci niti ne ločijo med zvočnimi in elektronskimi knjigami. Resignirano odmahnejo z roko, dodajo, da knjiga je pač knjiga, iz papirja, na vse drugo pač ne pristanejo.

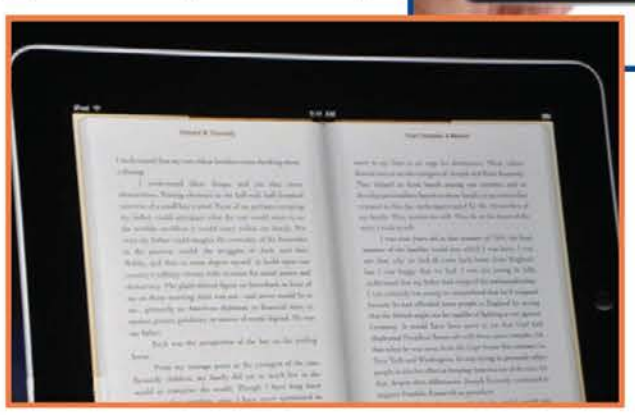

Skeptiki se takoj vprašajo, katere so sploh prednosti e-bralnikov in e-knjige? Na e-bralniku v obsegu knjige lahko uporabnik hrani vso knjižnico, torej je zelo primeren za potovanja. Nekateri bralniki omogočajo tudi, da bralec besedilom dodaja lastne zaznamke, kar je verjetno posebej dobrodošlo pri študijskem e-gradivu. Med minusi je največji ta, da se e-bralnik lahko poškoduje in z njim tudi morebitna bogata e-knjižnica. Cene e-bralnikov so še vedno dokaj visoke, od 300 evrov dalje, izbira e-knjig pa se za zdaj ne more primerjati s tiskanimi. Seveda ni zanemarljiv podatek, da imajo tradicionalni bralci še vedno zelo radi vonj in šelest papirja, skratka, staro dobro knjigo.

Druga zgodba so avtorske pravice. Kako bi se z njimi spopadli slovenski založniki, ni jasno, saj večina nima urejenih e-pravic za dela, ki jih izdaja. Kot je na več mestih že opozoril Kovač, primeri iz tuje prakse kažejo, da dobi prodaja e-bralnikov in e-knjig zagon šele, ko je ponudba knjižnih naslovov v e-formatu dovolj velika.

Poznavalci področja opozarjajo, da se napovedi o tradicionalni knjigi kot skorajšnji preteklosti ne bodo uresničile. Kovač meni, da e-branje pomeni zgolj dodaten format za branje knjig in da bodo e-bralniki v najboljšem primeru knjižni trg razširili na podoben način, kot so ga pred pol stoletja mehko vezane knjige.

Kratke

DSI / Umetniki za Karitas

V ponedeljek, 22. marca 2010, bo ob 20. uri v Peterlinovi dvorani odprtje prodajne razstave Umetniki za Karitas. Razstavljali bodo udeleženci 15. mednarodne likovne kolonije: Jože Bartolj, Lucijan Bratuš, Primož Brecelj, Silva Copič, Tea Curk Sorta, Vesna Čadež, Silva Karim, Azad Karim, Janez Medvešek, Lenče Mitevska, Tone Seifert, Jana Vizjak, Edi Žerjal, Franko Žerjal. Častna gosta letošnje kolonije sta bila Marta Jakopič Kunaver in Mirsad Begič. Razstavljena bodo tudi dela udeležencev dneva odprtih vrat in kasnejših darovalcev.
Projekt Umetniki za karitas bo predstavila voditeljica Jožica Ličen, udeležence kolonije in njihova dela pa likovna kritičarka Anamarija Stibilj Šajn. Razstavo bo odprl Sergij Pahor. Izkupiček prodanih del bo namenjen otrokom, katerih starši so zaradi gospodarske krize izgubili zaposlitev. Geslo kolonije je namreč "Daj nam danes naš vsakdanji kruh! " Na istem večeru bo gost tudi pisatelj Bert Pribac, ki bo ob izidu svoje publikacije o Piranskem zalivu govoril o slovensko-hrvaški meji v Istri. Predstavila ga bo Loredana Gec.

Slovenska Vincencijeva konferenca / Prešernova proslava

S harmonikarskim uvodom Marka Manina se je v četrtek, 25. februarja, začela Prešernova proslava Slovenske Vincencijeve konference v Trstu. Člani in članice dobrodelne organizacije, ki so se zbrali v Peterlinovi dvorani, so ob tokratnem Dnevu slovenske kulture pobliže spoznali lik in poezijo goriške pesnice Ljubke Šorli ob 100-letnici njenega rojstva. Mladi člani igralske skupine Tamara Petaros so pod mentorstvom Lučke Susič suvereno interpretirali pesničine verze, prof. Vilma Purič pa je v svojem nagovoru spregovorila o njenem pesniškem opusu. Ljubka Šorli je po mnenju govornice v svojih verzih poudarjala "povezanost s časom in kraji, v katerih je živela in ustvarjala. Nedvomno je Ljubki Šorli uspelo vnesti v verze sledove svojih bivanjskih prostorov, ko se je prepustila žuborenju tolminskih voda ali ko je upesnila živost osončenih brajd v Brdih". Upesnila je nadalje svojo globoko vez s krščanskim sporočilom, sestavila vrsto pobožnih verzifikacij, ki odsevajo krščanska obredja, se prepustila zahvalni molitvi in v transcendentalni dimenziji iskala nadzemsko ubranost, ki bi zrahljala razglašene tesnobe. "Predvsem pa je v svoja pisanja vnesla zgodovinske pretresenosti tukajšnjega človeka v 20. st. in prikazala njegovo čustveno duhovno sfero, dokončno zaznamovano z izgubami". Podala je podobo strtega bitja, ki je zaznalo ničevost človeškega duha. Prisostvovalo je namreč prizorom surovega nasilja, zaznalo samouničevalno kretnjo človeka in prestopilo tisto varno etično mejo, onkraj katere domujejo razglašenosti, da so se razplamtele bolečine na vse strani. Povojni človek, zaznamovan od udarcev in s potolčenimi sanjami, je zgradil le zasilna bivanja na razvalinah sreče. V tej zasilnosti imajo najsvetlejše mesto lirike, namenjene otrokom, s katerimi je pesnica preživljala svoj učiteljski čas - je še povedala prof. Puričeva.

Mladinski dom v Boljuncu / Iz morja kraški kamen

Pred milijoni let je celotno območje Krasa pokrivalo morje. O tem pričajo neštete kamnine, sedimenti, kristali in fosili, ki jih lahko vidimo na kraškem območju. Prav o njih je tekla beseda v torek, 9. marca, v Mladinskem domu v Boljuncu, saj je predavatelj Paolo Sossi, ki se ljubiteljsko ukvarja z geologijo, oblikoval predavanje z naslovom 'Iz morja kraški kamen'. Zaradi vremenskih razmer ne ravno številna publika boljunske dvorane je z navdušenjem spremljala predstavitev bogastev, ki jih skrivajo kraška tla.
S pomočjo osemdesetih diapozitivov, ki jih je pripravil za to priložnost, je predavatelj Paolo Sossi prikazal različne vrste kamnin, sedimentov, fosilov in kristalov, ki sestavljajo kraška tla, obenem pa je prikazal tudi najbolj znane vrste cvetic, ki rastejo na tem območju. Med najbolj znane kraške kamnine spada seveda apnenec, ki je lahko limonitni ali liburniski, zraven pa so še karbonatna kamnina, breče, ki so sestavljene iz zlepljenih delcev predhodno razpadlih kamnin, črni premog, fliš, lapor itd. Da je kraško območje pred davnimi milijoni let bilo pokrito z morjem, pričajo ostanki ali točneje fosili živalic, ki so v njem prebivale. To so bodisi enocelične živalice, rudninske školjke, med katerimi ločujemo hipurite, kaprinide, hondrodonte, neideje, morske lilije itd. Tudi kristalni svet je na Krasu izjemno bogat: najbolj pogosti so kalcitni kristali, ki jih najdemo v obliki cvetače in se lomijo v prizmatičnem lomu, rožnati kalcitni kristali ali frnikule iz peska in karbonata. Kristalov na Krasu je izjemno veliko, najdemo pa jih na površini kamna in v njegovi notranjosti. Oblikovali so se s pomočjo tekočine, ki jo je kamen vsrkaval. Torkovo srečanje spada v sklop predavanj, ki jih Mladinski dom v Boljuncu prireja enkrat na mesec. Ob koncu izredno zanimivega predavanja je publika postavila predavatelju kar nekaj vprašanj. Večer se je sklenil z zakusko in družabnostjo, ki se ji je pridružil tudi predavatelj. / Patrizia Jurincic

Zborovska glasba

Primorska poje je edinstveno kulturno dogajanje v Evropi

"Primorska poje je edinstveno, tovrstno kulturno dogajanje v Evropi. Tudi še tako vztrajni kritiki in večni iskalci novega so, ob tako množičnem in zvestem pristopu vseh primorskih zborov, reviji dolžni priznati izjemno ljubiteljsko kulturno vrednost", piše Anton Baloh, predsednik Zveze pevskih zborov Primorske, v spremni knjižici 41. revije Primorska poje. Zavest o edinstvenosti in nedvomni uspešnosti revije, katere se bo letos udeležilo 215 zborov, pa ne izključuje kritičnih misli in želje po izboljšanju v mejah ustanovnih principov masovne prireditve, to sta netekmovalnost in dostopnost. Organizatorji ne morejo in nočejo v selekcijo, zato je kakovostna rast priljubljene revije odvisna od odgovornega pristopa zborovodij, ki se morajo večkrat prilagoditi neidealnim delovnim okoliščinam, zato so prepričljive in šibke izvedbe prisotne v enaki meri v pisani mešanici revije. Tako je bilo tudi na prvih, tržaških postajah Primorske poje, kjer je krmilo dveh večerov prevzela Zveza cerkvenih pevskih zborov. Organizatorji so posvetili koncert v Marijinem domu v ulici Risorta pred kratkim preminulemu, dolgoletnemu predsedniku Zorku Hareju. Posvetilo je bilo žal le simbolične narave, saj je njegova smrt prizadela tržaško in širšo kulturno stvarnost, ko so bili sporedi Primorske poje že določeni. Zato ni bilo Harejevih skladb na koncertu, ki ga je imelo v gosteh Slovensko pastoralno središče. Oblikovali so ga moški in mešani zbori ter vokalne skupine iz Kromberka, Postojne, Izole, Tolmina in Kopra.

Foto Z. Vidau

Drugi večer v organizaciji ZCPZ je spadal v sklop nabožnih koncertov Primorske poje, na sporedu letos v openski cerkvi sv. Jerneja, v cerkvi sv. Andreja v Štandrežu (19. marca) in v cerkvi sv. Florijana v Zavarhu (18. aprila). Povezovalni element revije ima ob nabožnem programu še dodatno vrednost, kot je poudaril predsednik ZCPZ Marko Tavčar v svojem pozdravnem nagovoru na Občinah, ko je povedal, da cerkvene zbore ne združuje le ljubezen do petja, ampak tudi sodelovanje pri službi božji. S Harejevimi besedami je podčrtal obenem, da so cerkveni zbori "nosilci cerkvenega življenja" in "postojanke slovenske prisotnosti", ki jih tovrstne prireditve postavljajo v ospredje v koncertnem smislu, da bi se tudi ob takih srečanjih zamislili in zavedali njihove vloge. Na tem koncertu so nastopajoči zbori prihajali iz Slovenije in Hrvaške, uvodoma pa je zapel združeni zbor ZCPZ, ki ga vodi Edi Race. Spored je predstavljal prikaz različnih aspektov delovanja cerkvenih zborov z izvirnimi skladbami njihovih organistov in pevovodij, izvedbo maš, psalmov, slovenskih in tujih mašnih pesmi.

PAL

Društvo slovenskih izobražencev

Predavanje z dr. Pavlom Fondo o tržaški umobolnici

Društvo slovenskih izobražencev je v ponedeljek, 8. marca, priredilo srečanje z dr. Pavlom Fondo, psihoanalitikom, ki je vrsto let opravljal svoj poklic v psihiatrični bolnišnici pri sv. Ivanu. V sedemdesetih letih se je seznanil tudi s psihiatrom Francom Basaglio, ki je v Italiji uvedel zakon 180; le-ta je določil nove smernice delovanju umobolnic. Večer je bil predvsem namenjen opisu razmer, ki so jih pacienti doživljali v tedanjih umobolnicah, in razvoju le-teh po zaslugi preminulega psihiatra.
Temo umobolnic je želel orisati tudi prvi kanal državne televizije Rai, ki je pripravil film z naslovom 'C'era una volta la citta' dei matti'. V filmu so okoliščine, v katerih so bolniki s psihičnimi motnjami živeli znotraj svetoivanske strukture, jasno prikazane. Pred odobritvijo Basaglievega zakona so bile namreč umobolnice nabito polne: v Trstu je bilo okoli 1200 pacientov, ki so jih porazdelili v majhne sobe po 150 ljudi. Tam so preživljali ves dan, brez vsakršnega stika z zunanjostjo in osebnim življenjem. Nemogoče življenjske razmere so stanje bolnikov le še zaostrile: pretepi in izgredi so bili na dnevnem redu, zdravniki pa so ukrepali z drastičnimi posegi, kot so bili npr. injekcije insulina, ki so povzročile šok in komo, ali drugih tekočin, ki so zvišale telesno temperaturo, pa tudi elektrošok. Velika večina pacientov ni več odšla iz umobolnice.
Novosti, ki jih je prinesel zakon 180, so nečloveške razmere brez dvoma olajšale. Basaglia si je namreč prizadeval za humanizacijo umobolnic, njegov cilj pa je bilo dokončno zaprtje le-teh. Pacienti so se privajali na nove razmere: v spremstvu prostovoljcev so lahko zapuščali prostore bolnišnice, oblečeni so bili v svoja oblačila, motnje so zdravili s psihofarmaki in manj drastičnimi metodami, uveljavila pa se je tudi oskrba na domu. V različnih lokacijah so odpirali Centre za mentalno zdravje, ki so nudili različne usluge in poskrbeli za fleksibilen odgovor na zahteve pacienta. Le-ti so se lahko namreč obrnili na strukturo pred akutizacijo bolezni, kar je pripomoglo k temu, da se bolezen marsikdaj sploh ni razvila. Poleg tega se je nasilje znatno pomanjšalo za kar 90%. "Reforma je dokazala, da nasilje ni bilo last bolezenskih motenj, ampak napačnega načina zdravljenja psihiatričnih bolnišnic", je dejal dr. Fonda.
Pred koncem je predavatelj želel orisati tudi današnjo situacijo struktur za zdravljenje psihičnih bolezni. Dejal je, da se dandanes zdravniki premalo ukvarjajo s preučevanjem človeške psihe in njenih neštetih simptomov, saj so se ukrepi za bolezen zreducirali zgolj na zdravila. To kaže na tesno povezavo med zdravljenjem in farmacevtsko industrijo, ki zaradi finančnih interesov matematično proizvaja zdravila. "Menim, da zdravljenje s psihofarmaki ni edina rešitev: morali bi se bolj posvečati preučevanju simptomov, saj jih je na tisoče. Dandanes pa se zdravljenje zreducira na posvetovanje s krajšim seznamom možnih simptomov in različnih nivojev le-teh, na podlagi katerega zdravnik predpiše količino zdravila. Zdi se, da psihiatrov nihče več ne potrebuje", je zaključil.

Patrizia Jurincic

BAZOVICA Pomembna obletnica

Zbor Slomšek: pesem v mladih srcih

Otroško in mladinsko pevsko skupino Anton Martin Slomšek že štirinajst let zaznamuje pečat strokovnega znanja in izkušnje zborovodkinje Zdenke Kavčič Križmančič. Zgodovina zborov, ki združujejo otroke iz Bazovice in okolice, pa sega še dlje v čas, saj je prva otroška pevska skupina začela z rednim delovanjem leta 1970 na pobudo tedanjega župnika Marjana Živca. Sedanji člani zborov so veselo počastili trud in dosežke vseh pevcev ter petindvajsetih zborovodij, ki so sodelovali v tem štiridesetletju, s pisanim programom, kjer je raznolikost skladb postala prikaz široke palete izrazov, katerih so se zbori dotaknili od ustanovitve do danes. Med najnovejšimi uspehi ima posebno mesto uprizoritev kultnega muzikala Rodgersa in Hammersteina Moje pesmi, moje sanje, ki je terjala veliko dela, a je dala otrokom in najstnikom zborov tudi veliko nepozabnih zadoščenj na domačih in tujih odrih. Odlomek iz tega muzikala je bil zato obvezna točka jubilejnega sporeda, v katerem so nastopajoči dali krila tudi želji po še bolj razigranih pevsko-koreografskih preizkušnjah, kot so dokazali v šaljivi izvedbi pesmi Mamma mia skupine ABBA. Spored v izvedbi nekoliko starejših pevcev so dopolnile bolj klasične priredbe slovenskih ljudskih pesmi, a tudi pesmi iz tuje literature, kot je hrvaška ljudska, s katero so nekoč nastopili ob obisku sirotišnice v Bijeli. Tudi najmlajši pevci so stopili na oder polni energije in iskrenega navdušenja ter tako zanesljivo pripravljeni, da so lahko izpeljali samostojni prizorček s pesmimi in recitacijami.

O zgodovini zborov, rednih in izrednih nastopih (na revijah Pesem mladih in Zlata grla, a tudi v slovenskem parlamentu), gostovanjih pri slovenskih izseljencih, dobrodelnih projektih, so s sproščenimi pogovori po scenariju Zdenke Križmančič pripovedovali sami nastopajoči, ki so v nekaterih točkah pozabili tudi na naravne medgeneracijske delitve in skupaj zapeli ne samo Slomškovo himno in sklepno, voščilno pesem, a tudi nekaj narodno-zabavnih viž ob spremljavi gostov, članov tria harmonikarja Marka Manina. Mlad glasbenik je že dolgoletni prijatelj in sodelavec zborov Slomšek, zato so mu pevci ob tej priložnosti želeli priznati pomembno vlogo z možnostjo daljšega nastopa v duhu Avsenikovih viž.
Veselemu vzdušju tega "rojstnega dne" so se pridružili tudi predstavniki društev in ustanov s svojimi darili in čestitkami. Hvaležnost do vseh sooblikovalcev štiridesetletne zgodovine skupine, ki je postala nenadomestljiv del vaške kulturne identitete, je izrazil župnik Žarko Škerlj, medtem ko je redna in dragocena sodelavka zborov, pianistka Tamara Ražem, stopila pred mikrofon v imenu vaškega, mešanega zbora Lipa, da bi voščila slavljencem še mnogo let mladostnega in prazničnega pogleda v pevska obzorja svetle prihodnosti.

PAL

GENERALNI KONZULAT RS V TRSTU Obisk delegacije slovenskih parlamentarcev

Vprašanje financiranja je treba sistemsko rešiti

Parlamentarna delegacija Komisije za odnose s Slovenci v zamejstvu in po svetu, ki jo je vodil predsednik Miro Petek, se je v sredo, 10. marca, sestala na generalnem konzulatu v Trstu s predstavniki slovenske manjšine; v popoldanskih urah pa je v prostorih Narodnega doma v ul. Filzi imela pogovor še s predstavniki manjšinskih znanstvenih ustanov, še prej pa se je na sedežu deželnega sveta sestala z deželnim svetnikom SSk Igorjem Gabrovcem in njegovim kolegom Igorjem Kocijančičem ter predsednikom deželnega sveta Edouardom Ballamanom.

Delegacija je nato nadaljevala pot v Rim, kjer se je sestala s predstavniki italijanske vlade, da bi vzela v pretres položaj naše narodne skupnosti. V italijansko prestolnico so se slovenski politiki podali s točno določenimi smernicami in prepričanji. "V slovenskem političnem življenju zelo radi rečemo, da so odnosi z Italijo dobri, a vendar ti odnosi ne morejo biti dobri, dokler ne bodo uresničene mednarodne resolucije, ki urejajo razmere med slovensko narodno skupnostjo in italijansko državo", je po sestanku na slovenskem konzulatu v Trstu dejal predsednik komisije Miro Petek. Slovenski parlamentarci so v Rimu "z metodo demokratičnega pritiska" opozorili na to, "da bi Italija vendarle spoštovala zaščitni zakon in mednarodne resolucije. Zakon iz leta 2001 ni v celoti spoštovan, saj ostaja odprt problem vidne dvojezičnosti in problem financiranja", je dejal Miro Petek, ki je obisk v Rimu načrtoval, preden je italijanska vlada vrnila manjkajoči milijon evrov slovenski narodni skupnosti. Predsednik delegacije bi si namreč želel, da bi prišlo do sistemskega financiranja slovenske manjšine v Furlaniji Julijski krajini: "Na tak način ne bi bilo potrebno iz leta v leto moledovati za ta denar", je dejal Petek.

Foto IG

Besede Janje Klasnic, predsednice parlamentarnega odbora za zunanjo politiko, so bile na isti valovni dolžini: "Za dobre odnose med obema državama je bistvenega pomena, da so dobri odnosi na vseh ravneh. Manjšinsko problematiko z republiko Italijo imamo odprto že pol stoletja. To ni dobro, ker obremenjuje naše dvostranske odnose. Če hočemo z Italijo sodelovati v Evropski uniji, kjer je mnogo možnosti čezmejnih in meddržavnih projektov, skupnih nastopov znotraj Unije in v tretjih državah, je vse to nemogoče storiti, če dokončno ne rešimo manjšinskega vprašanja. Naša prednostna naloga je v tem, da italijanske sogovornike prepričamo o nujnosti sistemskega financiranja manjšine, kajti predstavniki slovenskih organizacij se iz leta v leto obremenjujejo z iskanjem denarja za svojo dejavnost: ni prav, da se organizacije borijo za ta drobiž, ki ga italijanska republika po mednarodnih pogodbah dolguje slovenski manjšini".

Parlamentarka je še dejala, da bodo v Rimu hkrati opozorili na možnosti parlamentarnega sodelovanja, ki bi nedvomno pripomogel k lažjemu razreševanju obstoječih problemov; na tržaškem sestanku je bila izrečena tudi želja, da bi se na tem področju bolj organizirano srečevali župani z obeh strani meje.

Predsednik Slovensko kulturne gospodarske zveze Rudi Pavšič je glede financiranja mnenja, da je vprašanje rešeno le za to leto. "Skrbi nas dejstvo, da je v prihodnjem letu predvideno znatno zmanjšanje prispevkov, in sicer v višini 2 milijona in pol evrov". Zato tudi Pavšič meni, da bo problem še na dlani, če se zanj ne dobi prava rešitev v neki sistemski obliki. "Menim pa, da bomo manjšinska vprašanja lahko reševali le v sklopu nekih boljših odnosov med obema sosednjima državama: razgovore je treba pospešiti tako na vladni kot na parlamentarni ravni, obenem je treba poudariti vlogo dežele FJK. Omizja med Slovenijo in FJK počivajo že tri leta, kar neoporečno priča, da so ti bilateralni odnosi pod določenim vprašajem: naša dežela je v zadnjem času pokazala veliko nezanimanje za našo skupnost, ker je rezala še minimalne prispevke, ki nam pritičejo na podlagi deželnega manjšinskega zakona. "Dežela je obenem formalizirala vlogo novih jezikov v Benečiji", je še dodal Pavšič, "kar je v protislovju z logiko in zakoni". Predsednik SSO Drago Štoka postavlja manjšinsko problematiko v neke širše mednarodne okvire. "Komisija Državnega zbora za Slovence v zamejstvu in po svetu gre v Rim ob pravem trenutku: res je, da nam je bil vrnjen milijon evrov, vendar je še mnogo drugih odprtih vprašanj. V dialogu med Italijo in Slovenijo je namreč na vseh področjih nastal neki vakuum. Vsem je pač jasno, da je zaščitni zakon na mrtvi točki: nikakor se ne govori več o avtonomni slovenski glasbeni sekciji na tržaškem konservatoriju, tudi debato o dvojezičnih tablah so utišali". Stvar pa ima veliko večjo razsežnost od manjkajočega milijona evrov za delovanje naših organizacij. "Komisija je zato dolžna, da postavi na pravna tla dialog glede našega organiziranega življenja, ker je to zajamčeno na podlagi mednarodnih obvez med Italijo in Slovenijo".

Obvestila

Na pobudo Slovenskega kluba in v sodelovanju z ZSKD, Gledališko šolo Studio Art ter Združenjem Casa della Letteratura se bodo 21. marca na svetovni dan poezije zbrali ljubitelji pesnika Srečka Kosovela ob njegovem kipu v Ljudskem vrtu. V slovenščini in italijanščini bodo njegove poezije prebrali gojenke in gojenci gledališke šole Studio Art, k sodelovanju pa so povabili tudi nekatere slovenske in italijanske pesnike, ki živijo v Trstu.

Slovensko prosvetno društvo Mačkolje vabi na predstavo komedije N. Novaka Novakovića Gugalnik v izvedbi dramskega odseka Prosvetnega društva Štandrež, v nedeljo, 21. marca 2010, ob 17.00, v dvorani Srenjske hiše v Mačkoljah.

Občine Devin-Nabrežina, Zgonik in Repentabor v sodelovanju z zadrugo La Quercia vabijo na drugi del delavnic na temo ohranjevanja dobrega počutja za starejše osebe, družine in zainteresirane, ki potekajo v kulturnem središču Dom Briščiki, Briščiki št. 77, ob sredah, od 17. do 19. ure. Prvi srečanji sta bili že 10. in 17. marca, tretje bo 24. marca s psihoterapevtko M. Bagolin na temo "Spomin in tehnike njegovega izboljšanja - praktični del". Obisk delavnic je brezplačen, zaželjen je predvpis na telefonski številki 0402907151, 3456552673 (dr. Roberta Sulčič).

Škofijska komisija za pastoralo zakoncev in družine je pripravila tudi letos sklop srečanj. Odvijajo se pri Šolskih sestrah pri Sv. Ivanu s pričetkom ob 14.30. Kot je bilo že v preteklosti, se končujejo ob 17.00 s sv. mašo. G. Marko Čižman je prvo predavanje že imel. Spregovoril pa bo še o temah: Jaz in moja žena - moj mož (21.3.); Napočil je čas za dvorjenje (16.5.).

Vabimo vas na osemdnevno potovanje z Novim glasom v Romunijo od 18. do 25. maja 2010 z ogledom Moldavije, Bukovine z znamenitimi samostani in Transilvanije. Vpisovanje na upravi v Gorici in uredništvu v Trstu vse do razpoložljivih mest. Akontacija pri vpisu 200 evrov.

Vabilo na romanje v Medjugorje od 23. do 26. aprila letos. Odhod avtobusa iz Nove Gorice, iz Rožne Doline in s Kozine. Romarji iz Slovenije in Italije potrebujejo veljavno osebno izkaznico. Cena potovanja: vožnja, celotna oskrba in prenočišče 110,00 evrov. Vpis pri g. Darkotu, tel. 0481 882395, pri ge. Ani, 003865 3022503 in pri župniku g. Jožetu Markuži, 040 229166.

Darovi

Ob obletnici smrti Marije Marc daruje Magda Froncova 30 evrov za cerkev v Bazovici.

Za cerkev na Pesku daruje druž. Grahonja iz Gročane 20 evrov.

Za cerkev v Bazovici: ob obletnici smrti Darkota Smotlaka in Antonije Mahnič daruje Marija Smotlak 30 evrov; v spomin na pokojnega Ivana Drnovščka daruje Bruno Hrovatin 25 evrov.

V spomin na dr. Zorka Hareja daruje Marko Tavčar 50 evrov za skavtsko kočo v Dragi.

Za slovenske misijonarje: Šolske sestre iz Boršta, 30 evrov.

Za Društvo rojanski Marijin dom in za rojansko glasilo Med nami daruje Mira Bole po 25 evrov.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV

vabi na

revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

40. PESEM MLADIH

na Pomorski postaji v Trstu
v nedeljo, 21. marca, ob 14. uri

ŠKOFIJA TRST Sporočilo msgr. Crepaldija za postni čas 2010

Od greha prestopimo k novemu življenju (4)

Krščansko upanje nas opominja, da človek ne more in ne sme postati orodje družbenih, ekonomskih in političnih struktur, ker je prav vsak človek svoboden, da se usmeri proti svojemu končnemu cilju. Po drugi strani moramo vse kulturne, družbene, ekonomske in politične stvaritve, kjer se zgodovinsko uresničuje socialnost osebe in njegove dejavnosti, ki spreminjajo vesoljni prostor, vselej presojati tudi z vidika njihove relativnosti in začasnosti, kajti "podoba tega sveta mineva" (1 Kor 7, 13). Gre za eshatološko relativnost, kajti človek in svet gresta naproti svojemu koncu, ki se dovrši v Bogu; gre tudi za teološko relativnost, ker Božji dar, s katerim se bo dokončo dovršila usoda človeštva in stvarstva, neizmerno presega človekove zmogljivosti, pričakovanja in upe. Vsaka totalitaristična vizija družbe in države ter vsaka mesijanska ideologija, ki usmerja napredek le s pogledom na ta svet, nasprotuje celostni resničnosti človeka in načrtu, ki ga ima Bog z zgodovino.

9. Kristjani, ki jih upanje navdihuje in vzgaja, so danes poklicani, da presežejo obdobje sodobne zgodovine, ki jo zaznamujejo negotovost, malomarnost in lenoba, ter da z vnemo delujejo zato, da bo dobila njihova vera "vse državljanske pravice" in bo krščanstvo našlo svoje mesto v javnosti. Okrožnica Benedikta XVI. o krščanskem upanju Spe salvi dobro obrazloži, kateri je končno pravi vzrok, zaradi katerega ni možno, da se krščanstvo zreducira na raven zasebne zadeve, subjektivnega čutenja. Krščansko upanje spreminja sedanjost: to je prvi člen, ki v okrožnici podpira prisotnost krščanstva v javnosti. Vera naredi prihodnost zanesljivo in jo potemtakem priteguje v sedanjost: "Samo če je prihodnost kot pozitivna resničnost zanesljiva, je mogoče živeti tudi sedanjost" (Benedikt XVI., Okrožnica o krščanskem upanju Spe salvi, št. 2). Za današnjo splošno miselnost je ta trditev precej nerazumljiva, ker se vera pretežno razume kot osebno in nerazumsko čustvo. Upanje naj bi potemtakem bilo brez pravega temelja, bilo bi le projekcija samovoljnih želja ali posebnih pričakovanj v nezanesljivo prihodnost. Vendar tako krščanska vera kot krščansko upanje nista temu podobna. Okrožnica Spe salvi razlaga, da so pred krščanstvom podobne oblike vere in upanja že bile in da so ljudje izročali mili volji čudnih in prepirljivih bogov svoja enako samovoljna pričakovanja, svoje "upe". Bila so pričakovanja, ni pa bilo upanja, bila so verstva, ni pa bilo vere, bili so bogovi, ni pa bilo Boga. Edinole v srečanju z osebnim Bogom, ki je resnica in ljubezen, bo upanje zanesljivo in gotovo in končno bo postalo "substanca", bistvo, osnova v veri, ki upanje uresniči in mu daje zmožnost, da spremeni življenje. Odlomek iz okrožnice odlično sintetizira opis poti, ki sem ga ravnokar v krajši obliki orisal: "Vera ni samo osebno stegovanje po prihajajočem, ki je še docela nenavzoče. Vera nam nekaj daje. Vera nam že zdaj daje nekaj od pričakovane resničnosti in ta pričakovana resničnost je tista, ki nam postane "dokaz" za tisto, česar še ne vidimo. Vera priteguje prihodnost v sedanjost, tako da ni več čisti "še ne". To, da obstaja prihodnost, spreminja sedanjost" (Benedikt XVI., Okrožnica o krščanskem upanju Spe salvi, št. 7). Krščansko upanje tudi ne spreminja sedanjosti samo za posameznega vernika, individualistično. Vera je namreč občestvena stvarnost, ki je ne moremo živeti individualistično. Leta 2006 je v Regensburgu Benedikt XVI. rekel: "Kdor veruje, ni sam" (Benedikt XVI., homilija v Islinger Feld-u, 12. septembra 2006). Z okrožnico Spe salvi nas uči, da, kdor upa, ni nikdar sam. Med drugim nas spomni na izkustvo kardinala Van Thuana (Benedikt XVI., Okrožnica o krščanskem upanju Spe salvi, št. 32 in 34), ki mi je zelo drag. Njegovo je edinstveno izkustvo osamljenosti, kajti ta kardinal je prestal v samici kar devet let od skupnih trinajstih v zaporih komunističnega režima v Vietnamu. Tam pa se ni počutil osamljenega, temveč povezanega z Bogom preko molitev upanja, povezanega s svetim očetom, s Cerkvijo, s škofijo katere pastir je bil, povezanega s celotnim človeštvom. V molitvah vere upanje postaja resnično in občestveno ter bo tudi in vedno "dejavno upanje" ("Molitev ne pomeni stopiti iz zgodovine in se umakniti v zaseben kot lastne sreče. Prava molitev je dogajanje notranjega čiščenja, ki nas napravlja sposobne za Boga in tako tudi sposobne za ljudi" Benedikt XVI., Okrožnica o krščanskem upanju Spe salvi, št. 33).

10. Pa vendar, kako to, da se je v duhovnem izkustvu katoliškega ljudstva porodila in se je mogla razviti težnja po privatizaciji krščanskega upanja? (Prim. Benedikt XVI., Okrožnica o krščanskem upanju Spe salvi, št. 16) Odgovor v Spe salvi se glasi: ker so se v novem veku razvile ideologije, ki so si domišljale, da lahko vase vsrkajo ves zgodovinski in politični pomen krščanskega upanja in ga tako razglasijo za nepomembnega ter ga potisnejo na raven zgolj zasebnega (Prim. Benedikt XVI., Okrožnica o krščanskem upanju Spe salvi, št. 17). Ravno tukaj napetosti med moderno dobo in krščanstvom ni mogoče zmanjšati, ker je v zvezi s krščanskim upanjem v resnici bistvenega pomena vprašanje "Boga v svetu". Svet, ki izloči krščansko upanje iz javnosti, izključi Boga iz sveta in ostane brez upanja, ker "svet brez Boga je svet brez upanja" (Benedikt XVI., Okrožnica o krščanskem upanju Spe salvi, št. 44). Bistveno vprašanje je, ali sta splošna stvarnost in posebej človeška lahko samozadostni.

/ dalje

Katedra sv. Justa

Bog in lepota

Srečanje v sklopu niza letošnjih postnih predavanj z naslovom Katedra sv. Justa je bilo v sredo, 10. marca, posvečeno temi Bog in lepota.

Zaradi slabega vremena je bilo srečanje iz stolnice sv. Justa premeščeno v dvorano hotela Excelsior, na njem pa so ob tržaškem škofu, nadškofu Giampaolu Crepaldiju, spregovorili msgr. Timothy Verdon in slikar Amedeo Brogli.

Msgr. Timothy Verdon, msgr. Giampaolo Crepaldi in Amedeo Brogli

Brogli je svoje izvajanje osnoval na prepričanju, da je Lepota oblika univerzalnega povzdigovanja za vse ljudi in ima v sebi močan verski in hkrati laični pomen: "Čeprav umetniško iskanje ne sloni na neposrednem zasledovanju verskih in liturgičnih izraznosti, pomeni vsekakor stremljenje po Absolutnem, kot je to prisotno pri veroizpovedi". V sedanjem času pa se je umetnost razvila v smer čim bolj ekstremnega subjektivizma zaradi uporabe vedno večjega števila izraznih sredstev: šok za vsako ceno postane torej edino merilo umetniškega proizvoda, ki doseže dostojanstvo le v primeru, da ga medijsko okolje obravnava in sprejme. Brogli je prepričan, da je delo pravega umetnika v tem, da ponovno interpretira tradicijo: vanjo pa mora vstaviti svoj umetniški pridih. Naloga sakralne umetnosti je namreč v tem, da približa vernika Gospodu: svojo nalogo mora opraviti tako, da v sedanjo umetniško - arhitektonsko podobo svetišč vstavi svoje delo z občutljivostjo in obzirom: novi umetniški sistemi se morajo zato uvrstiti na relaciji z duhovnim tematskim prostorom.

Umetnostni zgodovinar msgr. Timothy Verdon pa je v svojem posegu z naslovom Krščanski Bog in lepota analiziral odnos, ki ga je krščanska umetnost imela do upodobitve razpela: msgr. Verdon je zatrdil, da v zgodovini sakralne krščanske umetnosti Jezus Kristus ni skoraj nikoli upodobljen v vlogi pridigarja, temveč v trenutku svojega najhujšega tostranskega trpljenja in ponižanja: na prvi pogled bi kazalo, da je ta vidik v protislovju s pojmom lepote, pa ni, saj se v Gospodovem trpljenju zrcali temelj krščanskega creda: Jezusovo darovanje je namreč odrešilo človeštvo.

Vrh triletnega izobraževalnega programa

Dijaki DTTZ Žiga Zois iz Gorice v EP v Strasbourgu

V četrtek, 11.3.2010, so bili dijaki vseh petih razredov državnega trgovskega tehničnega zavoda na obisku Evropskega parlamenta v Strasbourgu. Obisk spada v triletni izobraževalni program Spoznavajmo naše širše gospodarsko in politično okolje, ki poteka letos na šoli že tretje leto. Projekt sta zasnovali in ga ob pomoči ostalih profesorjev izvajata profesorici Violeta Rosanda in Mara Petaros. V sklopu tega programa so dijaki spoznavali, kako delujejo razne teritorialne upravne enote, kot sta npr. občina v Novi Gorici in občina Sovodnje, ter primerjali ustroj obeh občin na obeh straneh državne meje, nato so preučili, kako delujejo pokrajine in katere so njihove pristojnosti. V oktobru 2009 so bili na obisku v državnem zboru republike Slovenije v Ljubljani, pred koncem šolskega leta pa si bodo ogledali še delovanje deželne uprave v Trstu. Poleg tega so obiskali še davčni urad, trgovinsko zbornico in urad za delo v Gorici, preučili so delovanje in pristojnosti socialnoskrbstvenih ustanov INAIL in INPS, se preizkusili na "čisto pravem" delovnem razgovoru, obiskali razna podjetja ipd. Zelo pomemben del tega projekta je tudi obvezna tritedenska delovna praksa, ki jo dijaki opravljajo vsako leto v mesecu juniju.

Višek tega projekta pa je predstavljal obisk Evropskega parlamenta v Strasbourgu. Na obisk zasedanja sta dijake povabila evropska poslanca Herbert Dorfmann in Alojz Peterle, ki je načrt profesorskega zbora tudi izdatno finančno podprl. Na tak način je bilo finančno breme, ki je odpadlo na posamezne družine, znatno nižji kot sicer.

V četrtek, 11.3.2010, so se dijaki, kljub močnemu sneženju, že na vse zgodaj zbrali na velikem dvorišču pred Evropskim parlamentom, kjer jih je pričakala gospa Špela Čelik, ki je dijake in njihove spremljevalce spremljala na obisku. Po obvezni kontroli, da ne bi obiskovalci vnašali v parlament morebitnih nevarnih predmetov, so dijaki najprej prisostvovali zasedanju poslancev. Vsak dijak je dobil kopijo dnevnega reda, preko slušalk pa je lahko poslušal zasedanje v željenem jeziku, vsak poslanec lahko namreč govori v svojem jeziku, prevajalci pa poskrbijo za prevode v vse uradne evropske jezike. Nato so se dijaki odpravili v pritličje, kjer jih je pozdravil evropski poslanec Herbert Dofmann. Po začetnem pozdravu v nemščini je dijakom v italijanščini spregovoril o svojem delu in zadolžitvah. Dijaki so mu postavljali številna vprašanja, od tega, kako Evropska unija deli sredstva za primarni sektor in kako se danes določajo zaščitena porekla vin v Evropi, pa do tega, koliko zasluži evropski poslanec in koliko ur znaša njegov delovni urnik. Ker je bil poslanec Alojz Peterle zadržan v Ljubljani, je o njegovem delu spregovoril g. Klemen Žumer, asistent g. Peterleta. Dijake je zelo zanimalo, zakaj ima Evropski parlament dva sedeža, koliko stane njuno vzdrževanje, kdaj bodo priznani študijski naslovi na evropski ravni ipd. Izredno zanimiva je bila tudi predstavitev zaposlitvenih možnosti, ki jih nudi parlament. Stažista Rok in Marko pa sta dijakom predstavila delovanje Evropskega parlamenta, Evropske komisije in Sveta Evrope. Vprašanj je bilo še veliko, zato sta poslanca obljubila, da bosta ob prvi priložnosti dijake obiskala na šoli, in jim še podrobneje spregovorila o Evropski uniji in o svojem delu. Po končanem uradnem delu srečanja so se vsi skupaj postavili za obvezno gasilsko sliko pred evropskimi zastavami. Nato so se dijaki s spremljevalci napotili v menzo parlamenta, kjer jih je gostil poslanec Herbert Dorfmann.

Čeprav je bil obisk Evropskega parlamenta osrednji dogodek letošnjega šolskega izleta, so si dijaki ogledali še marsikaj drugega. Tako so se med potjo ustavili v Salzburgu, ogledali so si muzej avtomobilske hiše BMW in se povzpeli na olimpijski stolp v Münchnu, od koder so lahko občudovali celo mesto, obiskali so koncentracijsko taborišče v Dachauu in se sprehodili skozi mesto Strasbourg. Med vrnitvijo pa so se ustavili v Freiburgu in Tübingenu, ki sta za slovenski jezik zelo pomembni točki, ter obiskali grad Neuschwanstein. Na izletu ni manjkalo niti manj resnih dogodkov. Tako so dijaki in njihovi spremljevalci večerjali v tipični bavarski pivnici, kjer so lahko okusili tipične kulinarične dobrote.

as

Obisk Mira Petka v deželnem svetu FJk

Nujno je obuditi komisijo FJk - Slovenija

"Odnosi med Italijo in Slovenijo in FJk ter sploh z Italijo so že videli boljše čase (...), zato pa je na nas, da spričo naše občutljivosti deželno in državni vladi spodbudimo, da ponovno zaženejo voz dialoga, sodelovanja, stalne izmenjave informacij in ustvarjanja pogojev za tvorne sinergije", je že uvodoma poudaril deželni svetnik SSk Igor Gabrovec na uradnem srečanju med delegacijo komisije Državnega zbora RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, ki jo je vodil Miro Petek, in predsednikom deželnega sveta FJk Edouardom Ballamanom, ki so ga spremljali podpredsednica Menossova ter svetnika Kocijančič in Gabrovec.

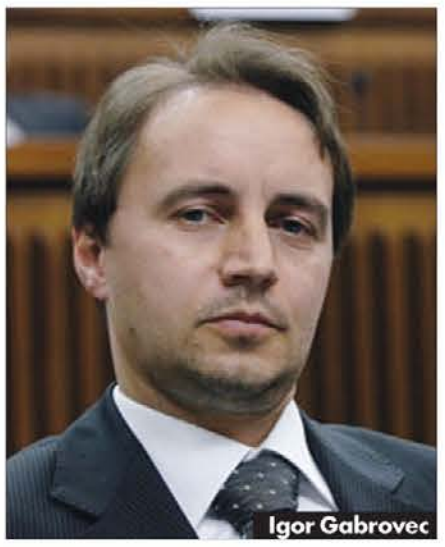

Igor Gabrovec

V svojem posegu v razpravo je Gabrovec posebej poudaril dragoceno vlogo, ki jo je še pred nekaj leti odigravala bilateralna komisija FJk-Slovenija, v sklopu katere je delovalo tudi omizje za manjšine. Predsednik FJk Renzo Tondo je že julija lani na obisku v Ljubljani v spremstvu odbornice Segantijeve obljubil njeno obuditev, do danes pa ni bilo stvarnih premikov.

"Splošna gospodarska kriza sili države in vlade, da se ukvarjajo pretežno z notranjepolitičnimi problemi in socialnogospodarskimi emergencami, kar je razumljivo. Razumeti pa moramo tudi, da so čezmejno sodelovanje in sploh dobrososedski odnosi neposredno vezani na možnost razvijanja novih priložnosti za skupen razvoj nekega prostora in torej skupnega premoščanja kriznih trenutkov. To pomeni, da gre za investicijo, ki se že srednjeročno močno obrestuje", je še dejal deželni svetnik Igor Gbarovec, ki je obenem podprl predlog kolege Kocijančiča, da se ponovno vzpostavi tudi sodelovanje s slovenskim klubom primorskih poslancev.

Predsednik Ballaman je predlog o spodbujanju novih odnosov med našo deželo in Slovenijo navdušeno osvojil in pobudnika Gabrovca povabil, da sodeluje pri definiciji splošnih okvirov in prvih možnih terminov.

Grajsko naselje in stari del mesta (9)

GORICA, NJENE ZANIMIVOSTI IN NJEN ČAS

Mariza Perat

Pod goriško župnijo so spadale tudi Rožna Dolina, Stara Gora, Stran (Kromberg) in Blanče.

Leta 1662 je bil za župnika pri sv. Hilariju in Tacijanu imenovan Janez Krstnik Križaj. V tem času je župnijska cerkev imela eno samo, osrednjo ladjo. Bila je v gotskem slogu kot tudi obe kapelici ob njej. Križaj je l. 1688 osrednjo ladjo dal podreti in namesto te zgraditi novo cerkev s tremi ladjami. Cerkev je bila dograjena l. 1702. Glavna in obe stranski ladji so bile v baročnem slogu, kar je ostalo do danes. Ko je Gorica l. 1751 postala sedež nadškofije, je tudi cerkev sv. Hilarija in Tacijana, kot glavna goriška cerkev, postala stolna cerkev in sedež goriških knezonadškofov in metropolitov.

Nekaj zanimivosti iz župnijske kronike cerkve sv. Hilarija in Tacijana

Tridentinski koncil (1545-1563) in oglejska škofijska sinoda (1565) sta med drugim določila, da morajo župnije voditi matične knjige.

V župniji sv. Hilarija in Tacijana je prvo krstno knjigo uvedel leta 1596 takratni goriško-solkanski župnik in arhidiakon Ivan Maria Panizzo. Prvi krstni obred zasledimo 23. maja 1596. Krščena je bila Chatarina, hči dr. Gerena in njegove soproge Klare.

Prva poroka je bila 24. aprila istega leta. Poročila sta se Marega Antonio iz Podgore in Elizabeta, hči učitelja Jožefa Todeschija iz Gorice. V primeru hujše bolezni je bil zakrament podeljen na domu neveste ali ženina, kot je to razvidno iz zapisa na str. 349, ko sta 8. oktobra sklenila sv. zakon Matija Sessou in Agnese Logazza. Poleg duhovnika sta pri obredu bila prisotna še župan in zdravnik.

Prva mrliška knjiga je iz leta 1649. Prvi umrli župljan oz. prva umrla župljana sta bila brata Giovanni Battista in Vincenzo Corradini, stara dve leti in pol oz. eno leto in pol. Umrla sta 1. januarja 1649.

Iz mrliške knjige tudi izvemo, da je bila na Goriškem od 1649 do 1650 huda lakota, zaradi katere je umrlo 485 oseb. Na strani 240 mrliške knjige št. II. najdemo poročilo o obglavljenju enajstih tolminskih puntarjev na Travniku 20., 21. in 23. aprila 1714.

Poročilo se glasi:

"Dne 20. aprila 1714 so štirje Tolminci bili obsojeni na obglavljenje, od katerih je eden, po imenu Gregorius Cabal, pokopan na župnijskem pokopališču. Dne 21. so prav tako bili usmrčeni štirje drugi, od katerih je eden, po imenu Andreas Loharnar, pokopan pri sv. Ivanu. Prav tako so dne 23. aprila bili usmrčeni trije, katerih nepokopana trupla so razčetverili in obesili po javnih ulicah zaradi nemirov, ki so jih bili povzročili med kmeti in oblastjo".

Podrobno poročilo o teh dogodkih najdemo v rokopisu Valentina Dragogna in njegovega sina Mateja. Rokopis, napisan v obliki kronike, nosi naslov "Notabilia quaedam" in obsega dobo od 1663 do 1743. To je prvo rokopisno poročilo o tolminskem kmečkem uporu *(Mestna knjižnica v Gorici)*.

Goriška stolnica

/ dalje

Dogodki pri upravljanju Luke Koper

Pribijanje na sramotilni steber

Pred dobrim letom so štirje obalni poslanci (Franco Juri, Luka Juri, Marjan Križman in Breda Pečan) začeli posegati očitno že v naprej načrtovan scenarij odstrela nekdanje luške uprave in nadzornega odbora iz obdobja Časarjevega mandata. Najprej so javno pozvali vlado kot večinsko lastnico Luke Koper, naj zamenja "nekompetentno" luško vodstvo ter pošlje v podjetje revizijo, ki naj bi preverila nekatere domnevno škodljive posle. Dogodki so se potem odvijali tako, kot se spodobi za "dobro staro" režimsko prakso. Kmalu zatem se je namreč stari upravi "zgodil narod", to je protest luških delavcev, ki se jim je za demokratični okras pridružilo tudi nekaj študentov UP. Tudi novinarji lokalnih medijev niso kar naenkrat vedeli povedati nič dobrega več o nekdanji upravi, ampak so samo še ponavljali razloge o njeni domnevni nujni zamenjavi. Sledila je revizija, ki naj bi kot problematične posle ugotovila predvsem "nakup desetodstotnega deleža v slovaški družbi Trade Trans Invest, posle z zemljišči med Luko in Grafistom, pregrešno drage načrte pokritja terminala za razsute tovore in druge nepravilnosti pri projektu potniškega terminala v Kopru". Pri tem dopuščam, da se je Časarjevi upravi lahko zgodil tudi kak poslovni spodrsljaj ali kaka nepravilnost in da je prav, da se na to opozori javnost in postavi vprašanje odgovornosti. Vendar smo se v tem primeru srečali s pravim pogromom zoper prejšnje luško vodstvo, ki smo ga dobesedno pribili na sramotilni oder. Medijskemu linču je namreč sledila kriminalistična preiskava na domovih nekaterih članov nekdanje uprave. Predsednik nove uprave Gregor Veselko, ki ga sicer ne moti pozirati fotografom pri odprtju projektov iz Časarjevega mandata, pa jim je zagrozil s pravim cunamijem odškodninskih tožb. Kot da smo se vrnili v svinčena leta, ko smo drugače misleče najprej javno diskreditirali in jim potem tudi zažugali z zapahi. Vedno se je namreč dalo najti ali podtakniti kak bananin olupek, da je potem človeku na njem spodrsnilo.

Pri vsem tem se sprašujem, kako to, da ni revizija preverila tudi splošno poznan in dokazan škodljiv posel iz časa Koreličeve uprave, to je prevzem VII. pomola v Trstu, ki naj bi po podatkih tiska pridelal Luki osem milijonov evrov izgube (Delo, FT, 25. 3. 2008). To je poslovna avantura, v katero se je Luka podala, kljub temu da jo je kvalificirana javnost že pred podpisom koncesijske pogodbe za VII. pomol opozorila natanko na tiste pasti, na katerih si je potem razbila zobe. Še več, s podpisom pogodbe so bili sprejeti pogoji, ki so Luko Koper postavili v povsem podrejen položaj. Ni mi znano, da bi kdo od štirih poslancev, ki so kar naenkrat postali tako zaskrbljeni za usodo Luke, niti takrat niti sedaj zahteval od vlade, da naj revizija preveri tudi ta posel in primerno ukrepa zoper odgovorne zanj. Nasprotno, takratnega predsednika uprave Bruna Koreliča smo tedaj zasuli z vsakršnimi častmi in tako v dobri stari režimski maniri pozlatili tudi fiasko na VII. pomolu. Ne dvomim, da ima Korelič zasluge za Luko, vendar bi moral, tako kot to zahteva od drugih, v primeru škodljivih poslov prevzeti nase tudi odgovornost zanje. Predvsem pa bi ne smel tako zagnano sodelovati pri linču Časarjeve uprave, potem ko je on sam, z verjetno podporo močnih botrov, svojo polomijo na VII. pomolu lepo pometel pod preprogo. Časarjeva uprava je bila do njega vendarle dženteimenska ter ni obešala njegovega greha na veliki zvon, kaj šele da bi ga preganjala s kriminalistično policijo ali pa mu grozila z odškodninskimi tožbami.

Zato se sprašujem, ali nam bo kdo javno pojasnil to dvolično obnašanje ali pa naj začnemo misliti, da se je pač z vrnitvijo levice na oblast vrnila tudi"revolucionarna justica", ko so lahko okultni (skriti) centri moči kar sami odločali, koga in kaj bodo preganjali in česa ne.

Milan Gregorič

Zaradi kriminala in korupcije

Država in oblast slabita ter izgubljata podporo

Dogajanje v Sloveniji je razgibano, javnost pa ogorčena in hkrati zaskrbljena, ker se nadaljujejo procesi upadanja morale in etike tudi v vrhovih politike in razpadanja nekaterih temeljnih človekovih in družbenih vrednot. Policija je pripravila tri politike, ki jih sumijo kaznivih dejanj, kot so pridobivanje nezakonitih materialnih (denarnih) koristi, poskusi korupcije, izsiljevanje, grožnje in še marsikaj, kar kazenski zakonik opredeljuje kot kriminalna dejanja, o katerih po določenem postopku na koncu razsoja sodišče. V najnovejšo afero so vpleteni predsednik Slovenske nacionalne stranke Zmago Jelinčič Plemeniti, poslanec te stranke Srečko Prijatelj in Milan Pogačnik, minister za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Vsi osumljeni kazniva dejanja zanikajo, čeprav ima zoper vse tri policija prisluhe, v katerih se sami obremenjujejo. V največjih težavah je najbrž poslanec Srečko Prijatelj, ki so ga policisti z bliskovito akcijo na trgu v Solkanu pridržali v trenutku, ko je prejemal 323.000 evrov podkupnine. Na njegovem domu pa so našli pravo majhno orožarno, v kateri so bili tudi strojnica in ročne bombe. Odzivi v javnosti in politiki na omenjeno dogajanje so različni. Aretacije dveh poslancev in ministra ter nadaljevanje preiskave zoper njih naj bi pomenilo, da se je oblast končno odločno lotila boja zoper kriminal, omenjeni primeri pa naj bi bili tudi zaključeni na sodišču. Zmago Jelinčič Plemeniti pa meni, da gre za akcijo, ki jo je začela notranja ministrica Katarina Kresal in s katero poskuša povečati vpliv LDS, stranke, ki jo vodi. Katarina Kresal je to zanikala, od Zmaga Jelinčiča pa zahteva, da se opraviči, ali pa ga bo tožila.

Stanje v Sloveniji pa je deležno raznih ocen in komentarjev. Dr. Mateja Pevec-Rozman, asistentka na katedri za filozofijo Teološke fakultete v Ljubljani, je v svoji novi knjigi z naslovom Etika in sodobna družba zapisala, "da se v primeru Ertl in zaradi 'mreženj', ki se razkrivajo na slovenski politični sceni, postavlja utemeljen sum o odsotnosti morale in moralnih norm. Vzroki za sedanjo krizo niso le v pomanjkanju zmernosti in drugih vrlin, temveč v odsotnosti zmernosti in požrešnosti po čim večjem dobičku". Grega Repovž je v reviji Mladina zapisal, "naj Socialdemokrati premislijo o tem, da bodo z Borutom Pahorjem, ki jih je pripeljal na vrh oblasti, verjetno doživeli zelo hud poraz na volitvah". Časnikar Dela je 11. marca v uvodniku opozoril: "Po odmevni februarski tragediji s psi bulmastifi, ki se je razširila v afero z vsemi umazanimi podrobnostmi, ki so razgalile razkroj sistema pravno-moralnih norm, je bila očitna tudi objektivna odgovornost ministra Milana Pogačnika. A je ni priznal, predsednik vlade Borut Pahor pa je ni videl". Sociologinja in političarka Spomenka Hribar je v pismu tedniku Mladina protestirala zoper naslovnico njegove zadnje številke. Na njej je fotografija osebe s krvavimi rokami in norim pogladom. Obraz je karikatura Janeza Janše. Na zadnji strani, poimenovani "Mladina-mit", je slika osebe z obrazom Janeza Janše v psihiatričnem prisilnem jopiču. "Vse, kar je prav, tole pa je preveč"! je bila ogorčena Hribarjeva. In nadaljnja mnenja o stanju in gibanjih v Sloveniji. Dr. Bernard Nežmah zatrjuje, "da smo ta hip priča pravnemu zlomu države. Minister za pravosodje Aleš Zalar iz vrst LDS kot svoje osrednje poslanstvo jemlje odstavitev vrhovne državne tožilke Barbare Brezigar. Iz tedna v teden razkriva njene domnevne nove male grehe. Kmalu naj bi nastopil trenutek, ko bo zrela za odstavitev. In kaj pravi prvi mož vlade? Še naprej širi optimizem, kako bo Slovenija med najboljšimi v Evropi".

Dimitrij Rupel

V razmerah, ki jih ekonomist dr. Bogomir Kovač imenuje "histerična politizacija", v tekoči kroniki nastajajo novi dogodki. Novi predsednik Hrvaške dr. Ivo Josipović je prejšnji petek prvič uradno obiskal Slovenijo, kjer je bil gost našega predsednika države dr. Danila Türka. Oba sta menila, da se s tem obiskom in pogovori začenja novo, uspešno obdobje odnosov in sporazumevanja med državama. Ustanovitelj slovenske diplomacije in dolgoletni zunanji minister dr. Dimitrij Rupel pa je veleposlaništvom tujih držav pri nas poslal pismo z dramatično vsebino. Obvešča jih, da Slovenija ni sposobna prekiniti komunistične preteklosti. Dodaja, da v državi prihaja do pravih poskusov vračanja v stare čase, delovanje Pahorjeve vlade pa spominja na politiko pred osamosvojitvijo Slovenije. Dejanje politika, ki sodi med najbolj zaslužne za ustanovitev Slovenije, so politiki iz koalicije in javna občila obsodili, nihče pa se ni hotel oz. se noče, soočiti s trditvami in mnenji, ki jih je v pismih veleposlanikom navedel dr. Dimitrij Rupel.

In še tole: v Narodni galeriji v Ljubljani je na ogled monografska razstava del znamenitega arhitekta in našega rojaka Borisa Podrecce. Velja za arhitekta mnogih domovin, ustvarjal pa je tudi na Primorskem. Razstava bo odprta do 2. maja.

Marijan Drobež

Izvedenci iz raznih ustanov na delu

Prvi obsežen projekt o volku v Sloveniji

V Sloveniji izvajajo obsežno raziskavo o volku (Canis lupus), živali, ki je hkrati karizmatična in konfliktna vrsta za človeka. Gre za projekt, ki se je začel 1. januarja letos in bo trajal do konca leta 2013. Izvajajo ga izvedenci iz ljubljanske Univerze, Zavoda za gozdove Slovenije ter Društva za ohranjanje, raziskovanje in trajnostni razvoj Dinaridov-Dinaricum. Prijavitelj in vodja projekta pretežno raziskovalne narave je Skupina za ekologijo živali, ki deluje na Oddelku za biologijo Biotehniške fakultete Univerze v Ljubljani. Za raziskave, ki bodo potekale po vsej Sloveniji, bodo porabili več kot milijon evrov. 71% sredstev bo prispevala Evropska komisija.

Kaže, da se je število volkov v Sloveniji v zadnjem času povečalo, pojavljajo se tudi na slovenskem Krasu in v okolici vasi na Tržaškem. Ljudje imajo do te zveri večinoma predsodke in odklonilen odnos zaradi tega, ker so volkovi naravni plenilci prostoživečih parkljarjev v naših gozdovih. Raziskave naj bi pokazale, kako bi omenjene živali lahko sobivale z ljudmi. Anamarija Žagar in Aleksandra Majič, raziskovalki na Biotehnični fakulteti v Ljubljani, sta v novi številki Informativnega biltena Ministrstva za okolje in prostor zapisali, "da bo boljše razumevanje volkov in mirno sobivanje ljudi in volkov s čim manjšim številom spopadov verjetno najboljše zagotovilo za dolgoročno ohranitev volkov v Sloveniji".

Prizadevanja župnije Šturje ter posameznikov in okolj Civilne družbe v Ajdovščini

Zoper ovire in izgovore pri nameri za postavitev spomenika Filipu Terčelju

V Ajdovščini so ob slovenskem kulturnem prazniku, 8. februarja, obnovili prizadevanje za obuditev spomina na Filipa Terčelja, duhovnika, pisatelja, vzgojitelja, kulturnega delavca in pokončnega Slovenca. Rojen je bil 2. februarja v Grivčah pri Šturjah na Vipavskem, 7. januarja leta 1946 pa sta ga na območju Davč skupaj s Francem Krašno, župnikom v Sorici, prestregla in izročila vojakom iz Korpusa narodne obrambe Jugoslavije, ki so ju ubili. Čez čas so našli v gozdu brevir, dokaz za grob, čeprav so uradno govorili, da sta zbežala čez mejo v Italijo. V župnijskih dokumentih v Davči je zapisano, "da je bil prof. Filip Terčelj, rojen 2. februarja leta 1892, zahrbtno napaden in ubit. Pokopal ga je župnik Ivan Skvarča". Oba umorjena duhovnika imata v Davči na pokopališču urejena grobova z vsemi podatki ter s pripisom: "Oba zahrbtno umorjena". Na ubita duhovnika spominja obeležje oz. marmornata plošča, vzidana pod zvonikom župnijske cerkve v Davči.

Zapletlo pa se je v Ajdovščini, kjer župnija Šturje s soglasjem in razumevanjem vernikov ter ob solidarnosti mnogih drugih prebivalcev ter organizacij in ustanov civilne družbe namerava Filipu Terčelju postaviti spomenik. Pri tem pa pobudo že dalj časa ovirajo tisti občinski organi, ki bi morali dovoliti uporabo manjšega zemljišča, kjer bi postavili spomenik duhovniku, vzgojitelju, organizatorju prireditev, pisatelju in tudi domačinu, ki je veliko pretrpel v obdobju fašizma, po vojni pa umrl mučeniške smrti. O Filipu Terčelju so v Ajdovščini govorili na okrogli mizi, ki so jo pripravili 4. februarja.

Kratke

Nove zaposlitve in izpopolnjevanja slovenske vojske

Ministrstvo za obrambo in Generalštab slovenske vojske sodelujeta pri kadrovskem izpopolnjevanju oboroženih sil, da bi le-te ustrezale vlogi in nalogam v državi ter obveznostim, ki jih imajo v mednarodnih miroljubnih operacijah. Lansko leto so na novo zaposllili okoli 600 vojakov in vojakinj, v tem letu pa je oz. bo na voljo nadaljnjih 200 delovnih mest. V slovenski vojski je zdaj zaposlenih skupaj 7.593 pripadnikov obrambnih sil države. Gre za 1.206 častnikov, 2.004 podčastnikov, 3.086 vojakov oz. vojakinj, 764 vojaških uslužbencev in 13 uradnikov. Iz obrambnega ministrstva so sporočili, da se z novimi zaposlitvami približujejo kadrovskemu načrtu vlade, ki določa, da bo Slovenija imela skupaj 7.600 stalno zaposlenih vojakov, vojakinj in drugih pripadnikov oboroženih sil.

Ponovno letalska povezava med Ljubljano in Beogradom

Opravljeno je eno izmed zadnjih dejanj normalizacije odnosov med Slovenijo in Srbijo, po dolgem obdobju trenj in napetosti, ki ju je povzročil režim Slobodana Miloševića. Slovenska družba za letalski promet Adria Arways je namreč 1. marca obnovila redno

letalsko progo med Ljubljano in Beogradom oz. Srbijo. Pogajanja o obnovitvi letalske povezave med družbama Adria Arways in srbskim Jatom so trajala dalj časa, ker ni šlo zgolj za tehnično-prometni, morda še najbolj za politični problem. Letalo slovenske družbe bo v Beograd letelo vsak dan, razen ob sobotah, in se okoli poldneva vračalo na letališče Jožeta Pučnika na Brniku. Računajo na poslovne potnike in tudi na turiste. Po novem namreč državljani Srbije, Črne gore in Makedonije lahko potujejo v Slovenijo in v druge države članice t. i. schengenskega območja brez vizumov. Potniki iz Srbije imajo preko Ljubljane povezavo z glavnimi mesti vseh evropskih držav. Domnevno potekajo pogajanja o tem, da bi srbska družba Jat uvedla redno letalsko povezavo tudi z letališčem v Ronkah oz. Trstu.

V Sloveniji ustanovljen zbor za vrednote

Stranka Nova Slovenija, krščanska in ljudska stranka, je ustanovila novo gibanje civilne družbe z naslovom Zbor za vrednote. Prizadevala si bo za ponovno uveljavitev in vlogo temeljnih naravnih, kulturnih in civilizacijskih vrednot slovenskega naroda, ki jih deli aktualne slovenske politike poskušajo razvrednotiti. Med omenjenimi vrednotami so poštenost, iskrenost, dobrota, resnica, narodnost in mnoge druge, tudi tiste, ki jih je razvila in utemeljila katoliška Cerkev. Predsednica Nove Slovenije Ljudmila Novak je ponovno opozorila, "da je Slovenija v finančni, gospodarski, politični, moralni krizi, krizi družine in krizi vrednot. Prav ta slednja kriza je vzrok največjih sedanjih težav slovenske države in družbe".

Na univerzah v tujini okrog 800 slovenskih študentov

V tem akademskem letu s slovenskih univerz oz. iz visokošolskih ustanov študira v tujini okolli 800 mladih. Njihov namen je pridobiti nova znanja, kakršnih morda v domovini ni mogoče pridobiti, ali pa so komaj v zasnovi in pripravi, da bi s tem po koncu študija imeli boljše pogoje za zaposlitev in delo. V Sloveniji pa v tem obdobju študira kakih 600 slušateljev iz tujih držav. Gre za izmenjavo študentov, ki z večjo ali manjšo intenzivnostjo poteka že več let, s pomočjo in v programih Erasmus in Leonardo da Vinci. Študenti iz Slovenije se v omenjenih in drugih programih ter sporazumih med univerzami lahko izobražujejo ali nadaljujejo študij v enaintridesetih tujih državah. Za izmenjavo pri študiju se odločajo predvsem slušatelji fakultet za družbene vede ter za filozofske in ekonomske znanosti.

Drugačna in v marsičem izvirna razstava v tolminskem muzeju

V Tolminskem muzeju je na ogled razstava, ki je drugačna od običajnih prikazov nekih dogodkov ali ustvarjalnosti posameznikov, v marsičem pa je tudi svojska oz. izvirna. Modni oblikovalec Borut Šulin iz Bovca prikazuje svoja unikatna večerna oblačila za dame, ki jih tolmači kot umetniški dosežek. Oblačila oblikuje dan za dnem, detajl za detajlom. V osemdesetih letih je končal Srednjo šolo za oblikovanje in fotografijo v Ljubljani. Pravo ustvarjalno pot, navdihnjeno z umetnostjo, pa mu je začrtalo leto, ki ga je preživel v Parizu, enem modnih središč sveta. Pravi, "da ustvarja modo za prelepe trenutke življenja". Če pri oblikovanju in izdelavi večernih oblačil za dame ne dobi pravega blaga, ga sam naredi, in na svoj izdelek, črni žamet, niza bisere, drugega za drugim. Obleke, razstavljene v tolminskem muzeju, so nastale v različnih obdobjih in njihova brezčasnost potrjuje, da svojega ustvarjanja Borut Šulin ne podreja običajnim modnim težnjam. Mnoge njegove večerne obleke za dame so našle pot v tujino, priznanje pa mu pomeni njegov izbor za izdelavo uniforme ob 500-letnici rudnika v Rajblu. Hkrati je v tolminskem muzeju na ogled tudi razstava fotografij Franca Viranta. Njegov opus obsega črno-bele fotografije pokrajin in tihožitij, ženske akte, modno fotografijo in portrete. Obe razstavi bosta odprti do 19. marca.

Izhodna strategija države pomeni ugodnosti za kapital, ne pa za ljudi

V trgovini na račun nizkih plač imajo visoke dobičke

Sindikati v Sloveniji so sicer zadovoljni, ker sta vlada in parlament sprejela zakon o minimalnih plačah, ki po novem znašajo 562 evrov neto na mesec. Menijo pa, da delavci z njo ne bodo nič lažje živeli. Celoten sistem delitve dohodka, davkov, plačnih razmerij in teženj lastnikov v gospodarstvu je namreč prilagojen kapitalu, ki se mu podreja tudi politika. Vlada se na vseh področjih, ki zadevajo razdeljevanje dohodka v državi, izogiba socialnega dialoga. Po mnenju Zveze svobodnih sindikatov, največje sindikalne centrale v Sloveniji, je tudi vladni Urad za makroekonomske analize in razvoj začel delovati v korist dnevne politike.

Tudi v trgovini opozarjajo na pomanjkanje socialnega dialoga, "čeprav v tej dejavnosti na račun plač kupujejo visoke dobičke". V Italiji je kvalificirani prodajalec v letošnjem januarju prejel 1414,03 evra bruto plače, v Sloveniji pa ob enakih uspehih pri delu največ 780 evrov bruto. Promet v slovenskih trgovinah se že od leta 2002 povečuje in je nad povprečjem v državi. V kolektivnih pogodbah je bilo določeno, da naj bi v trgovini najvišje plače zaposlenih bile enkrat višje od najnižjih plač, dejansko pa so delodajalci v štirih letih razmerja med plačami izpeljali v razmerje ena proti deset. Zaradi tako krivičnega razmerja pri plačah opozarjajo v slovenskih sindikatih, "je nastalo izredno veliko nezadovoljstvo med tistimi, ki morajo biti za pulti in pri blagajnah nasmejani".

V Sloveniji polemike o gradnji novih elektrarn

Možna gradnja nove nuklearke

V Sloveniji potekajo živahne razprave, pogosto polemične narave, o načelih in vsebini prihodnje energetske politike v državi. V

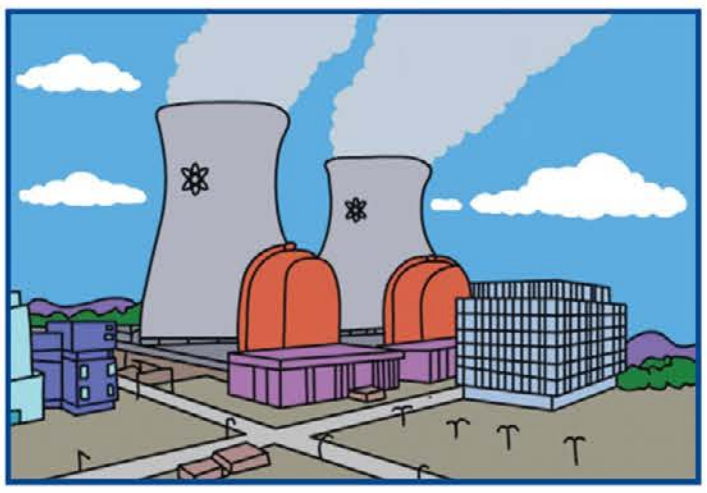

razpravah sodelujejo predvsem politiki, ki se radi lotevajo tudi strokovnih vprašanj, medtem ko se strokovnjaki redkeje oglašajo. Vsi soglašajo, da bo poraba elektrike tudi v prihodnje naraščala, sedanji elektroenergetski sistem pa trenutno sicer zadošča, toda je potreben temeljite obnove in modernizacije. Tudi na področju energije je potrebno upoštevati napotke in določila Evropske komisije, da je potrebno razvijati zlasti obnovljive vire energije, kar sta zlasti voda in sonce, ter varovati naravo pred toplogrednimi izpusti v okolje.

Predlogi in dvomi se nanašajo zlasti na vprašanja, ali ima država v obdobju krize dovolj sredstev za nove naložbe v elektrogospodarstvo. Samo gradnja novega bloka termoelektrarne Šoštanj bi npr. stala nad 100 milijonov evrov. Toda za gradnjo se bo najbrž treba odločiti zato, ker potrebe po elektriki naraščajo, pa tudi zaradi nujnosti nadaljnjega obratovanja rudnika lignita v Velenju, ki sistemu termoelektrarne Šoštanj dobavlja osnovno surovino. Ali bo do gradnje sploh prišlo, še ni gotovo in jasno. Na območju Šoštanja in v sosednjih krajih namreč izražajo bojazen, da bi gradnja omenjenega šestega bloka še bolj onesnaževala okolje, čemur naj bi nasprotovali tudi z referendumom zoper gradnjo.

Na Ministrstvu za gospodarstvo, ki je pristojno tudi za področje energetike, opozarjajo, da Slovenija za zadostno in normalno preskrbo z energijo potrebuje tako predvideno povečano termoelektrarno Šoštanj kot tudi obstoječo nuklearko Krško. Delovanje le-te bodo podaljšali do leta 2043. Za pozneje pa bi morali po mnenju generalnega direktorja direktorata za energije pri Ministrstvu za gospodarstvo, Janeza Kopača, razmišljati o gradnji nove, druge jedrske elektrarne. Sicer pa v Sloveniji pospešujejo izrabo obnovljivih virov energije. Največjo zmogljivost obnovljive energije predstavlja veriga elektrarn na srednji in spodnji Savi ter veriga pretočnih hidroelektrarn na reki Muri. Samo lani so v Sloveniji dobili 226 novih manjših elektrarn na obnovljive vire.

NOVI GLAS

GLAVNI UREDNIK Andrej Bratuž - ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk
Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik dr. Damjan Paulin
Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.it
Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.it
Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.it
www.noviglas.it

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 85 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Tmedia, ul. Malta 6 - Gorica, ul. Montecchi 6 - Trst. Brezplačna tel. št. 800 129452, iz Slovenije in tujine 0039 0481 32879. E-mail advertising@tmedia.it

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu
Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v ponedeljek, 15. marca, ob 17. uri.

Izgledi in ovire pri razkrivanju iluzij o odličnosti v prelomni dobi

Reševanje gospodarske krize doma in v svetu

Ne samo v Sloveniji in EU, temveč v globalnem svetu se srečujemo z močno gospodarsko in finančno krizo. To občutijo zlasti manjše in revnejše države. Zaradi tega smo priča izgredom, protestom ljudskih množic v državah, kot so npr. Grčija in druge postsocialistične države, ki so postale polnopravne članice EU.

Slovenija je po ekonomskih in družbenih kazalcih med državami EU na povprečju v primerjavi z razvitimi državami. Zato je potrebno premagati sindrom povprečništva, vlagati ustrezna sredstva v raziskave, razvoj ter povezovati gospodarstvo z izobraževalnimi organizacijami in javnim sektorjem. Vsaka država bi morala ustvariti intelektualni pritisk v sistemu meritokracije, kar bo pri nadaljnjem gospodarjenju odločilnega pomena. V vsakem primeru velja poudariti nacionalni interes, ki predstavlja merilo za ugotavljanje in presojanje združitev v proizvodnem in poslovnem sektorju za oblikovanje globalnih podjetij.

Problematiki ustvarjalnosti, poslovne odličnosti in oblikovanja konkurenčnih izdelkov posveča veliko pozornost prof. dr. Marko Kos iz Ljubljane. V knjigi Pot Slovenije k odličnosti, ki jo je pred kratkim izdala založba Nova revija in obsega 224 strani, je celovito podal stanje in vizijo za nadaljnji razvoj. Podčrtal je razkrinkavanje iluzij o odličnosti v prelomni dobi. Znal je podčrtati zavore napredovanja iz povprečja v odličnost.

Prav raziskovanje in razvoj sta izhodišči za pot do poslovne odličnosti in s tem do konkurenčnosti domačih izdelkov in storitev na mednarodnih trgih. Prof. Kos velja za tiste slovenske strokovnjake in znanstvenike, ki so znali povezati teorijo in prakso ter podati načine in poti za izhod iz krize. To, kar je pisal pred 30 in več leti, se je uresničilo. Ne samo Slovenija, temveč tudi druge številne države v EU in širše niso imele ustreznega sorazmerja med znanstveno ter inovacijsko produktivnostjo. Posledice nepovezanosti gospodarske in akademske sfere ter drugih okoliščin se odražajo v gospodarski krizi, ki je izbruhnila v ZDA in preplavila skoraj ves svet. V vsakem primeru je potrebno prevrednotenje podjetništva, univerz in raziskovalcev. Za Slovenijo je avtor posebej podal ovire razvoja in nesposobnosti za novo ekonomijo zaradi prenizke izobrazbe prebivalstva.

V vsakem primeru so potrebne veščine znanja in pripravljenost na spremembe, zlasti pri iskanju pravih izdelkov in osvajanju plačilno sposobnih kupcev. Lahko rečemo, da je znanje specifična rušilna moč zlasti pri tehnološkem razvoju v celostni narodnogospodarski strategiji povečevanja konkurenčnosti. To velja ne samo za Slovenijo, temveč mnogo širše za EU. V zadnjem obdobju se srečujemo z obravnavo nove ekonomije in problematiko moči lobijev. Govoriti o informacijski družbi v Sloveniji in manj razvitih državah EU je utvara, saj smo še daleč do informacijske družbe. Zato velja poudariti integralno obravnavo sodobnega podjetništva in poznati prioritete podjetništva, saj smo priča propadanju številnih podjetij in s tem delovnih mest, s čimer se povečujeta beda in razvoj. Prof. dr. Marko Kos je diplomiral na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani in pridobival bogate izkušnje kot konstruktor in direktor Inštituta za raziskave, razvoj in projektiranje v koncernu Litostroj. V času socialističnega družbenega sistema mu ni bilo lahko, saj je bil deležen šikaniranja v najrazličnejših oblikah. Kljub temu je prejel številne nagrade in državna priznanja za ustvarjalno delo. Kot profesor je predaval na Fakulteti za strojništvo v Ljubljani. Kasneje je bil imenovan za profesorja na Fakulteti za družbene vede v Ljubljani za področje menedžementa in tehnološkega razvoja. Bil je član pomembnih svetov za znanost, tehnologijo, za raziskave in razvoj na Ministrstvu za znanost in tehnologijo v Ljubljani ter predsednik sveta za kritične tehnologije pri istem ministrstvu. Do sedaj je objavil 16 knjig in obilico strokovnih in znanstvenih člankov doma in v tujini. Zato je prava oseba pri oblikovanju reform gospodarskega sistema in pri iskanju konkretnih poti za doseganje poslovne odličnosti, ne samo v Sloveniji, temveč mnogo širše. Rad poudarja in analizira stanje duha, odpornosti, pasivnosti politike, propad kulturne elite kot žrtve kapitalizma in na vpliv neoliberalizma na politične razmere v Sloveniji in drugod. Temu strokovnjaku in znanstveniku bi moral marsikdo na odgovornih mestih v vladi in širše v gospodarstvu prisluhniti pri oblikovanju novega tipa podjetja za reformo gospodarstva oz. države. V tem smislu velja izkoristiti spodbudo EU ob upoštevanju nacionalnega interesa kot ekonomskega orožja države. Tako je prof. Marko Kos znal podati nova spoznanja za pot v odličnost. Le z novim menedžmentom in novim podjetništvom lahko ustvarjamo nova delovna mesta z visokimi intelektualnimi zahtevami in visoko dodano vrednostjo. S tem bi omogočili širjenje družbe znanja in povezano s tem širjenje konkurenčnosti na domačem in tujem trgu. Slovenske multinacionalke nimajo izrazite podpore države, so pa jamstvo, da bo slovenska odličnost napredovala in da bodo slovenski lastniki dobiček uporabljali za krepitev nacionalnih temeljev gospodarstva, šolstva in javne uprave, kar velja mnogo širše in ne le za slovenska podjetja.

Prof. dr. Marko Kos velja za tiste strokovnjake in znanstvenike, ki obvladajo prikazovanje nesorazmerij med inovacijsko produktivnostjo in med znanstveno produktivnostjo. Zlasti so pomembna odkritja zakonitosti o vplivu števila raziskovalcev v gospodarskih podjetjih na dodano vrednost na zaposlenega, ki je vir za doseganje BDP in povezano s tem za plačevanje delavcev in upokojencev. Ta strokovnjak je med redkimi v Sloveniji, ki zna pokazati in računati inovacijske kazalce, ki veljajo za vse države EU. Rad poudarja, da korelacijska zakonitost je inovativna in bo morala postati temelj vseh ukrepov vlad držav novih članic EU, ne glede na njegova razmišljanja in morda celo na neupravičene kritike, moramo imeti v zavesti tudi ob kritičnih razlagah ustrezen pogled, saj ni boljšega zdravila, kot je soočenje z lastnimi napakami.

Prepričan sem, da bodo omenjena razmišljanja koristen pripomoček domačim in tujim strokovnjakom pri osvajanju poslovne odličnosti, konkurenčnosti in pospeševanju tokov znanosti in tehnike oz. mednarodnega sodelovanja na globalnem trgu.

Gabrijel Devetak

Hude vremenske razmere na Goriškem

Orkanska burja in podražitev vode

Na Goriškem sta bili najbolj vroči temi minulega tedna sapo jemajoča podražitev vode in orkanska burja, kakršne v Novi Gorici in okolici bojda še ni bilo. Spremenjeni tarifni sistem za obračunavanje vode, ki so ga v februarju sprejeli občinski sveti nekaterih goriških občin, je med občani povzročil pravi revolt, saj so bili zneski na položnicah tudi za 300 odstotkov višji. Ljudem je zaradi tega zavrela kri. Odziv je bil tako buren, da so župani skupaj z direktorjem javnega podjetja Vodovodi in kanalizacija Nova Gorica sporočili, da bodo vzdrževalnino, novo postavko, ki je fiksne stroške na položnicah povišala za okrog deset evrov, z dveh na dvanajst, poceni-

Mullner med zbiranjem podpisov proti spremembi cene vode

li za 50 odstotkov. Za tiste, ki živijo v stanovanjskih blokih, pa bo znesek na položnici še nižji, saj bodo vzdrževalnino, ki so jo na januarski položnici plačali za vsako stanovanje posebej, po novem razdelili na vsa stanovanja. Poleg tega so nov cenik uvedli šele s prvim marcem, tako da se bo preveč obračunan znesek vsem štel v dobropis. Čeprav je novogoriški mestni svetnik iz vrst Slovenske nacionalne stranke Miran Mullner še istega dne, ko so župani stopili korak nazaj, opozarjal, da je omenjena podražitev vode nezakonita in protiustavna, ter mahal s peticijo, ki jo je v treh dneh podpisalo tisoč Novogoričanov, in zagotavljal, da lahko zbere tudi deset tisoč podpisov, če bo to potrebno, podražitev vode (ta je za župane t. i. "win – win" pozicija, saj z njo pridobijo občine in javno podjetje, v katerega šestčlanskem nadzornem svetu sedijo kar štirje goriški župani) že dan po "koraku nazaj" ni bila več glavna tema. Nekateri so dejanje županov očitno ocenili kot zadostno, pa čeprav ostaja podražitev vodarine in kljub temu da se občine niso odločile za 50% subvencioniranje omrežnine, kar bi tudi lahko naredile in s tem še bolj pomagale ljudem, še posebej tistim, ki so ostali zaradi gospodarske krize brez službe. Ni jih malo, ki morajo prekleto gledati na vsak evro. Marsikdo je na podražitev vode pozabil tudi ob novi aferi zaradi podkupovanja izsiljevanja, ki je minuli teden skočila iz škatle v Sloveniji in zapolnila luknjo za bullmastifi, ki hvala Bogu počasi zapuščajo vsakodnevni medijski jedilnik. Spektakularna kriminalistična akcija, v kateri so pridržali poslanca Slovenske nacionalne stranke Srečka Prijatelja, se je dogajala na solkanskem placu. Največ zaslug za to, da smo nekako pozabili, kako so nas "ornk ocarinili z vodo", kot se je izrazil eden od kolegov, pa ima orkanska burja. Že v ponedeljek zvečer, 8. marca, se je bolj kot o vodi govorilo o burji, saj so na Agenciji republike Slovenije za okolje za Vipavsko dolino napovedovali sunke od 150 do 200 kimoletrov na uro. V torek, 9. t. m., čez dan, ko so kriminalisti zasačili Prijatelja, nas je novinarje in fotografe, ki smo kot jata jastrebov čakali za trakovi Policija stoj, s katerim so možje postave onemogočili vstop na velik del solkanskega trga, že pošteno premetavalo sem in tja. Ob 12. uri so začeli kosi pločevinaste kritine frčati s strehe novogoriškega okrajnega sodišča. Kmalu zatem je odkrilo strehi dveh lokalov ob novogoriškem stadionu, na različnih lokacijah je veter izruval nekaj dreves, po središču mesta so sunki burje lomili reklamne panoje in napise. Z nočjo so se sunki samo še stopnjevali. V mansardnem stanovanju osemnadstropne stolpnice na ulici Gradnikove brigade, kjer živimo, nas je celo noč rahlo zibalo. Jutranji pogled skozi okno je bil impresiven. Vsepovsod kosi zverižene pločevine in polomljene plastike, redke pešce pa je premetavalo, da je bilo joj. Za razvedrilo smo na digitalni fotoaparat posneli nekaj tragikomičnih filmčkov, v katerih so protagonisti klonili pod sunki burje in pristajali v najboljšem primeru na vseh štirih. Glavni junak teh kratkih filmov je bil mlad fant, ki ga je sunek burje zadel v hrbet in ga položil na trebuh v stilu nogometašev, ki se vržejo po zadetku na tla in oddrsijo še meter dva po zelenici. Dopoldanski službeni sprehod po mestu je bil svojevrstno adrenalinsko doživetje. Žal mi je bilo podrtih dreves, malo manj poškodovanih reklamnih panojev in napisov. S streh so še vedno leteli veliki kosi lahke, ponekod pa tudi opečnate kritine, tako da previdnost ni bila odveč. Nekateri fotoreporterji iz prestolnice so prišli opremljeni kar z motorističnimi čeladami, kar se mi je zdelo sprva pretirano. Ko pa sem videl leteti proti tlom velikanski kos kritine s streh ene od zavarovalnic in je blizu mene pristalo še nekaj težjih kosov, s katerimi je burja odplesala svoj nori ples, mi je bilo kar malo žal, da nimam motorja, in sem začel razmišljati, koliko bi me lahko zaščitila kolesarska čelada. Burja se je poigrala tudi z električnimi daljnovodi in mesto s širšo okolico je bilo dopoldne kar nekaj časa brez elektrike. Dovolj, da je precej barov, trgovin in poslovalnic v centru zaprlo svoja vrata. Marsikje so poslali ljudi iz službe domov, že dopoldne so pouk prenehali tudi v večini šol. Kot so povedali na štabu civilne zaščite, so se zaradi električnega mrka najbolj bali, da bo ljudem zmanjkalo tudi vode, saj v črpališču Mrzlek nimajo lastnega agregata. In čeprav se je vse skupaj srečno izšlo, jih je ob tem podatku najbrž veliko pomislilo: "Tudi, če je bolj draga, samo da je", in še dan prej aktualna podražitev vode je bila v spominu še za odtenek bolj bleda. Bilanca: škoda zaradi burje bo precejšnja. Če bo presegla 2,6 milijonov evrov, v kar operativci civilne zaščite ne dvomijo, naj bi jo povrnila država. 140 gasilcev, delavcev komunale, cestnega podjetja in še nekaterih služb, povezanih v sistem zaščite in reševanja, je sodelovalo pri zasilnem prekrivanju več kot 70 streh in odstranjevanju podrtih dreves. Sunki burje so samo v mestu izruvali ali polomili okrog petdeset večjih dreves. Ta so skupaj z manjšimi in odpadlim vejevjem pod seboj poškodovala tudi nezanemarljivo število avtomobilov, trgovci in gostinci bodo imeli veliko stroškov s prenovo nadstreškov ipd. Elektro Primorska ima zaradi okvar na daljnovodih za milijon evrov škode. Težje poškodovanih hvala Bogu ni bilo. Nekaj ljudi je utrpelo le lažje poškodbe zaradi padcev in nesrečnih srečanj z letečimi predmeti, ki jih je s seboj nosil veter. Električni mrk in potencialna nevarnost, da bi ostali tudi brez vode, sta pokazala, kako ranljivi smo ljudje, ko narava pokaže svoje zobe. Kako nam vsa mašinerija in aparature, s katerimi smo obdani v vsakdanjem življenju in brez njih ne moremo, prav nič ne pomaga, če ni elektrike, kaj šele vode. Vseeno upam, da razprava o podražitvi vode še ni zaključena, kar so, še preden je burja pograbila vso pozornost, zagotavljali Mullner in še nekateri mestni svetniki, ki se z novim tarifnim sistemom ne strinjajo. To je pomembno zato, ker se na tihem že govori o tem, da se obetajo nove podražitve centralne kurjave, komunalnega prispevka in ne vem še česa. Če bo šlo res v tej smeri in tako na lahko, kot za zdaj kaže za vodo, potem si bo marsikateri Goričan, ki je ostal v zadnjem letu brez službe in komaj shaja, pa tudi kakšen od tistih, ki dela dan za dnem, a dobi ob koncu meseca eno "mizerijo", zaželel, da naj naslednjič, ko zapiha, zapiha res "ku če bet" in odpihne vse skupaj v "maloro".

Posledice divjanja burje v Novi Gorici

Nace Novak

Razmišljanje

Humanistične pasti

Priznam: sem velik pristaš, zagovornik in branilec humanizma. O njem se učim, razmišljam, pišem in z njim živim, a to lahko pomeni vse ali nič. Superspecializacija strok in disciplin je za seboj odnesla humanizem kot vrednoto in življenjsko naravnanost, humanizem kot način razmišljanja in delovanja. Sam ga razumem kot kompleksno mašinerijo iskanja resnice, nezadovoljstva nad "floskulami in iluzijami" ter predvsem večnega bojevanja s skominami lastne superiornosti. Ni potrebno biti znanstvenik za priznanje dejstva, da je življenjski poskus zajezitve vsega agresivnega egoizma in zlocentričnega v človeku prevečkrat neuspela borba. Kljub lepim, "mehkim" besedam, mirovnim obljubam, poeziji in umetnosti, evropskim programom za "razumevanje" drugega, kljub obljubam o tem, da se od napak preteklosti učimo ipd. Humanizem je zato, po mojem skromnem mnenju, potencialno zdravilo za utapljanja v bazenu lastne večvrednosti, v oceanu lastne ignorance, v totalitarnem režimu enoumja. Je streznitveni tuš, ki postavlja karte v igri na mizo, jih pošteno in razgledano deli, kritizira pokerske goljufe, blackjackovske prevarante in bojazljive goljufe, podpira pa konstruktivneže, ljudi z idejami, vizijo, odprtimi očmi in ušesi. Humanizem ni stroka na spisku disciplin, postavljena nekam med herboristiko in iluzionizem, temveč ravno obratno. Je upor proti statičnim formularjem, je korektnost samokritike in avtohumorja in način odprtega dialoga z vsem, kar se na svetu dogaja. Seveda je to nikoli zaključena, predvsem pa težka naloga.

Vse bralce takoj opozarjam, da se veliko goljufov in prevarantov izobražuje prav na tem področju, zato pozor! Ni vse humanizem, kar ne sveti, navadno prav obratno. Podam vam le primer: največji sociologi in psihologi začetka 21. stoletja so svojo humanistično obvladovanje struktur življenja izkoristili za kontrolo in manipulacijo množic. Edward Bernays je izumil vlogo stikov z javnostjo (public relations), s katero je "navadnim smrtnikom" plasiral pobarvano meglo in hudo obogatel, Goebbels pa v tretjem rajhu s prefinjenim znanjem obvladoval milijone ljudi. Bila sta navidezno višek humanistične strokovnosti in znanja, a zame je to le "prevarantstvo" na potenco. Ne le, da sta se "igračkala" z ljudmi, bila sta velestrokovnjaka izkoriščanja. Humanističnih prevarantov je še več vrst: so zagrenjeni negativci, vzvišeni elitisti, trmasti perfekcionisti, sovragi vsega drugačnega, sovragi vsega, kar se z njimi ne strinja, itn. Naivni vaški tatič je v primerjavi z njimi pravi angelček.

Znano je, da se veliko humanistov nevrotično bojuje s kolegi naravoslovci. Zaradi spleta okoliščin sem v zadnjih mesecih tudi sam veliko na zdravstvenem teritoriju, po bolnišnicah, med zdravniki in nerazumljivo terminologijo. Končno sem na lastni koži doživel dokaz, da med "nami" in "njimi" ni razlike: vase zaprta svetova z lastnim, laiku nerazumljivim izrazoslovjem, z lastnimi zakoni in prepričanji. Zato stopam do njih, sprašujem in berem wikipedijo, ker nekje je treba začeti, pa čeprav z brco v zadnjico. Čas je že: začnimo!

Jernej Šček

JURIJ PALJK

KAJ SPLOH POČNEM TUKAJ? 28

Dovolj je, da vključiš radio ali televizor doma in že imaš več kot dovolj novic, da se sam pri sebi na glas vprašaš: "Kaj sploh počnem tukaj"? Tu mislim predvsem na tisto nemoč, ki te obide, ko poslušaš ali gledaš novice, iz katerih je jasno, da so "nekateri bolj enaki od drugih", če si smem to posrečeno misel izposoditi iz knjige Živalska farma slovitega Georga Orwella, ko je slavni pisec slikovito pokazal, kako so tisti prašiči, ki so pri koritu dosti bolj "enaki od drugih". Ali bolj preprosto: Eni žrejo, drugi stradajo. Če sem še bolj ciničen: Tisti, ki žrejo, pustijo drugim, da gledajo, kako to počno, h koritu pa jih ne pustijo. Na misel mi je prišla tudi lepa slovenska beseda, ki v sebi lepega sicer nima nič, a je pa zato zelo povedna: koritar. In seveda koritarstvo. In še bi lahko našteval.

Nič novega pod soncem, boste rekli, a bi vseeno rad dodal, da je, vseeno je precej novega, če samo pomislimo, kaj se dogaja na področju bančništva, kjer finančniki ne poznajo več niti najmanjšega dostojanstva, ko pa si danes, maloštevilni in vedno isti!, delijo dobičke in to z denarjem, ki smo jim ga bili primorani dati včeraj mi, davkoplačevalci, ko so zaradi malverzacij in nepoštenega dela zašli v strašne dolgove. Nenasitna požrešnost teh ljudi je kriva, da je gnetenje prascev ob koritu prava poezija v primerjavi z ravnanjem teh ljudi. Nobenega dostojanstva ni v njihovem nečednem ravnanju, eno samo sprenevedanje in požeruštvo, mešano z oderuštvom in lakomnostjo, ki ji ni videti konca. Prasci se nažrejo, a potem ko so se nažrli, odstopijo prostor drugim pri koritu. Ta drhal pa, ki nas je oropala, pa tega ne naredi, tako je lakomna in požrešna, da ji nikdar ni dovolj. Za svojat lakomnežev gre, ki imajo v prsih trd kamen namesto srca, saj si drugače ne moremo razlagati njihovega nenehnega hlastanja, požrešnosti, lakomnosti, egoizma, oderuštva, požrešnosti in nenasitnosti.

Betty Smith

Ta občutek nemoči, ki te prevzame, ko zares nemočen poslušaš zgodbe teh lakomnežev, ki bi še lastno mater prodali za dobiček in vedno novo kopičenje denarja in blaga na škodo vseh nas, še posebej pa na rob potisnjenih ljudi, mi v spomin kliče velikega Honoreja de Balzaca, tega francoskega pisatelja lahkotnega peresa, a trdih besed, saj je zapisal, da "je za vsakim velikim bogastvom velika tatvina, velika kraja". Pa na srečo ne samo njega, ampak tudi manj znane književnice in pisatelje, ki so s svojim delom korenito posegli v mojo mladost, in na srečo ne samo mojo, ampak v mladost veliko ljudi! Saj vem, da to ni veliko, ampak do konca svojega življenja se bom boril, da bom mlade ljudi prepričeval v koristnost in lepoto branja knjig in tudi v lepo misel slovitega Bertolta Brechta, ki je trdil: "Vem, da revni ljudje zaradi dejstva, ker so revni, niso zato tudi dobri ljudje, ampak zato, ker so revni, bom vedno na njihovi strani"!

Pa sem te dni ponovno vzel v roke čudovito knjigo ameriške pisateljice Betty Smith nemškega rodu, ki nosi še bolj čudovit naslov: Drevo raste v Brooklynu (Mladinska knjiga, Žepna knjiga Zenit, 1966, prevedel Miloš Mikeln). Sam sem vzel slovensko knjigo v roke, morda jo kdo od vas pozna pod italijanskim naslovom Un albero cresce a Brooklyn, ameriški naslov je A Tree Grows in Brooklyn.

Ne recite, zares lepo prosim!, da ste vsi knjigo prebrali, ker je niste, pa čeprav ste nekateri trdno prepričani, da ste jo. To se vedno zgodi, ko po knjižnem predlogu posnamejo dober film, tak, kakršnega je sloviti režiser Elia Kazan posnel po tej knjigi Betty Smith, sama pa je priredila svojo knjigo tudi za musical. Film je bil posnet leta 1945, prejel je več oskarjev. Knjiga je pisateljičino ime ponesla v svet, postala ena najbolje prodajanih knjig ameriške literature. Napisal sem literature in ne bestsellerjev, saj si je Betty Smith "nebeško drevo" (Tree odf Heaven - Ailanthus altissima), ki je raslo v Brooklynu pred njihovo domačo hišo, izposodila za metaforo trdega in nenehnega boja za preživetje, a obenem tudi upanja in vere v prihodnost, v izboljšanje življenjskih razmer.

Mala Francie Nolan (pisateljica sama je to!) pripoveduje zgodbo svoje družine in mnogih drugih družin, ki odraščajo v strašni revščini, dogajanje je vpeto v dve desetletji hude ameriške depresije minulega stoletja. Knjiga se bere tekoče, a kar je zanimivo, všeč je tudi današnjim mladim ljudem. Pred kratkim preverjeno, lahko zapišem, to je namreč spet ena knjig moje mladosti, ki mi jo je uspelo dati v branje svojim otrokom in so je bili strašno veseli! Socialni realizem pripeljan do konca, bi pod to knjigo zapisal literarni kritik, sam raje dodam, da je to roman o upanju v boljše življenje, pesem o tem, kaj vse mora človek pretrpeti za dosego dostojnega življenja. Pripoved, ki je prikazana skozi oči deklice, od njenih 12 do 17 let, ko odide v kolidž, do slovesa od drevesa, ki raste v Brooklynu, torej.

Predvsem pa je to zgodba o neverjetnem upanju in boju matere male Francie, saj je lik Katie Rommely Nolan izjemen, kot je izjemno njeno vsakdanje naprezanje, delo, trpljenje za boljši jutri in njena neomajna vera v prihodnost.

Prav tista vera, ki nam danes vsem manjka.

Gorica / Srečanje, namenjeno slovenskim izvoljenim upraviteljem

Beseda je tekla o pomembnosti javnih uprav

Javne uprave imajo velik pomen za narodno skupnost, kakršna je slovenska v Italiji. Kakovost pravne ureditve občin, pokrajin in dežel odraža upravljanje teritorija in njegov razvoj, nudenje temeljnih uslug ter odraža zahteve občank in občanov. Vsi ti faktorji so še posebno pomembni za manjšine, saj se pri njih vsaka sprememba odraža močneje, tako v dobrem kot v slabem.
Reforma javnih uprav v deželi FJK je bila aktualna na koncu Illyjeve deželne uprave, ko je leva sredina bila tik pred odobritvijo zakona. Sedanja vladajoča desnosredinska deželna vlada začenja pripravljati reformo, čeprav uradnih dokumentov še ni. Napovedi, ki pronicajo na površje, pa ne kažejo pozitivnih teženj in bo treba že od vsega začetka vlagati pozornost in pripravljenost, da ne bi, kot narodna skupnost, utrpeli dodatnih okrnjenosti.
Na to temo je v petek, 12. t. m., potekalo srečanje, namenjeno slovenskim izvoljenim upraviteljem v goriški pokrajini, ki ga je sklical deželni svetnik SSk Igor Gabrovec. Srečanje je bilo v prostorih goriškega avditorija. Da je tematika precej občutena, je potrdila številna prisotnost upraviteljev, ki jih je bilo skoraj trideset, od števerjanske županje Franke Padovan in doberdobske podžupanje Luise Gergolet, do treh goriških občinskih svetnikov SSk in treh predsednikov rajonskih svetov, Marjana Brescia, Walterja Bandlja in Lovrenca Peršolja. Prisotni so bili še slovenski občinski svetniki iz Doberdoba, Sovodenj in Števerjana ter iz raznih goriških rajonskih svetov.
Deželni svetnik Gabrovec se je na začetku zahvalil vsem za prisotnost, še posebno vsem tistim, ki so se srečanja udeležili, kljub temu da ne pripadajo SSk. Nato je prešel v obrazložitev namenov, ki se nakazujejo znotraj desne sredine na deželi. Pri tem je predstavil dva dokumenta, ki zadevajo reformo goratih območij in javnih uprav. Tretji dokument je delo leve sredine in je v bistvu reforma, ki je bila pripravljena v času Illyja.
Veliko zaskrbljenost predstavljajo nove perimetracije goratih območji, ki izključujejo goriško pokrajino, kar bi gotovo oškodovalo briško področje. Dodatno zaskrbljenost vzbuja težnja po združevanju majhnih občin, pri čemer bi bile direktno soudeležene vse slovenske občine. Veliko pa se bo treba potruditi, da bi lahko v občini Gorica ohranili rajonske svete.
Med prisotnimi se je razvila živahna razprava, iz katere je izšla ugotovitev, da je potrebno že od vsega začetka zahtevati spoštovanje vseh zakonski določil, ki ščitijo slovensko narodno skupnost. Posebno pomembna bo pri tem vloga paritetnega odbora. Na koncu je vsekakor bilo določeno, da bo potekalo stalno obveščanje in ob konkretnejših premikih bodo spet sklicana podobna srečanja.

Julijan Čavdek

Razmišljanje odgovornega urednika tednika Nedelja Hanzija Tomažiča (4)

Tudi verska sredstva javnega obveščanja so na razpotju

Naj se povrnem k našim izkušnjam. Človek bi zdaj lahko vprašal: "Kaj vam je to prineslo? Koliko novih naročnikov? Koliko novih bralcev? " Težko bi resnično odgovoril na tako vprašanje in res je tudi, da smo ves spletni nastop delali vedno obrobno, z nihanjem v ažurnosti, za ves trud sorazmerno z majhnim občestvom in kljub temu je meni in našemu izdajatelju dr. Jožetu Marketzu bilo vedno jasno, da tega ne bomo merili po številkah, temveč vedno pod predpostavko, da si izbiramo izkušnje in ostajamo budni za spremembe, saj je to za manjšino morda v posebni meri potrebno. In s tem sem že pri drugi točki, ki si jo gre zapomniti za razpravo. Vprašanje digitalne komunikacije tako temeljito spreminja vse pore današnjega poklicnega in privatnega življenja, tudi tistega, ki na prvi pogled nima kaj opraviti s spletom, da nobeno podjetje, nobena ustanova tega dandanes ne more prepustiti kakemu tehničnemu oddelku ali tako imenovanim specialistom. Spletni nastop in tako imenovana digitalna identiteta kakega podjetja, kake ustanove, mora biti stvar šefov. Ne v smislu tehničnih podrobnosti, temveč v vedenju, kakšne posledice ima sprememba kulturne tehnike komunikacije za podjetje, za ustanovo, v našem primeru za Cerkev kot tako. Kot rečeno, je hvala Bogu naš izdajatelj dr. Marketz to zavest vedno imel, danes pa te izkušnje in ta drža odločilno vplivajo na podobo naše škofije, saj je on od jeseni naprej vodja celotnega Dušnopastirskega urada in prvi odgovorni za pastoralne koncepte celotne škofije. Skupaj z mano je razvil celovit komunikacijski koncept škofije, ki ga je naš škof dejavno sooblikoval in pilil. V teh mesecih ga konkretno začenja izvajati medijska skupina. In tako lahko rečemo, da koroški Slovenci odločilno vplivajo na ključne pastoralne in medijske dejavnosti celotne škofije, in to v taki meri kot še nikoli v povojni zgodovini krške škofije. Rad bi vam - pravzaprav kot prvemu gremiju nasploh - predstavil nekaj ključnih zametkov tega koncepta, pri čemer se bom osredotočil le na zastavljeno temo. Izhodišče našega razmišljanja je bilo tole: v vedno bolj nepreglednem svetu s kopico sporočil izostriti profil. Kaj je Cerkev na Koroškem? Kakšno je sporočilo sodelavk in sodelavcev z najrazličnejšimi talenti in osebnimi zgodbami? Na škofijsko spletno stran navadno pridejo tisti, ki so nam blizu, ki se zanimajo za Cerkev. Tem seveda nudimo kopico informacij, poročil in opisov o strukturi Cerkve. Toda kdo se zanima za tiste, ki pridejo skozi stranska vrata, za tiste iščoče, ki nam jih pošilja veliki brat Google? Skupaj s škofom smo razvili sklop tem (zavestno smo se omejili), kjer hočemo z vsem svojim znanjem in talenti v škofiji pridobiti nekaj več tega, kar bi lahko imenovali skupinsko kompetenco. V poplavi informacij ni treba vsem vse predstaviti, saj je povezovanje - link eden glavnih principov novega spleta. Katere so te teme, ki so se nam zdele tako pomembne, da bi lahko definirale naš brand, to, za kar gorimo, znamo in radi delamo?

Poklicanost, evangelij, vera, življenje, veselje, praznovanje, smisel, lepota, služenje

Na te teme imam zdaj z vsemi 150 "glavnopoklicnimi" sodelavci študijske dneve, iz pripravljalne skupine pa se bodo izluščili tako imenovani botri, ki bodo razmišljali predvsem o tem, kako medialno posredujemo te teme. Poleg poglobljenih in zahtevnih prispevkov in aktualnih poročil, ki jih lahko dodelimo tem temam, bomo odprli nekakšno odprto delavnico socialnih medijev. Vsako temo bomo posebej poudarili z metodami novega spleta, papež jih v poslanici kar neposredno imenuje: blog, video, slike, socialni mediji. Ključno vlogo pri celotni strategiji imajo personalno okrepljeno spletno uredništvo škofije in pa osrednja cerkvena časopisa. Pri tem bomo poizkusili to in ono: vključevanje socialnih omrežij, npr. bloganje v živo, intervjuje snemati z video kamero, na facebook strani neposredno poročati iz kraja romanja, v javnem prostoru bomo inštalirali tako imenovano twitter-wall ipd.

Foto JMP

V nekaterih delih strani bomo stavili na "face", na osebnosti iz naše škofije (intervju vest) (stres - sestra). Pri vsem tem pa bodo, kolikor se le da, dejavno vključeni tudi sodelavci in sodelavke uradov in ustanov. Ne vemo, kam nas bo pot peljala, toda škofijsko vodstvo izrecno spodbuja poizkuse. Ob koncu se še enkrat vrnem k prej omenjeni papeževi poslanici: papež je v njej našel zanimivo prispodobo spleta, ki ga je primerjal s "poganskim predverjem templja". Če ostanemo pri tej prispodobi, je naša naloga in izziv tale: Pojdimo in tam v predverju templja postavimo naše šotore, zakurimo ogenj in ljudem pripovedujmo iz knjige polno fascinantnih zgodb, sami in drugim razložimo, zakaj se tako odločno postavljamo za druge, za alternativne življenjske modele na področju varstva okolja, gospodarstva, zaščite začetka in konca življenja, da naštejem le nekaj primerov. Predvsem pa prisluhnimo drugemu tako, da v enakopravnem dialogu dosežemo srca sogovorcev za sporočilo vseh sporočil: Deus caritas est! Tako bomo izpolnili to, za kar nas papež bodri: dajte spletu dušo. Mi pa bomo ob tem pozabili, ali to delamo s pomočjo črk na mrtvem lesu ali s pomočjo elektronskih impulzov na mrzlo modrem ekranu.

/ konec

Tradicionalna kolesarska dirka v Lonjerju

Prva slovenska, zgodovinska zmaga!

Lonjerska kolesarska dirka za Trofejo Združenja slovenskih športnih društev v Italiji v priredbi domačega Kolesarskega kluba Adria je najbrž največja športna prireditev pri nas. Tradicionalno se kot ena uvodnih tekem mednarodnega koledarja zvrsti na prvo nedeljo v marcu. Letošnja 34. izvedba je bila prav posebna, prav gotovo jo lahko jemljemo celo za zgodovinsko. V zimskih vremenskih razmerah (strupen mraz, močna burja, a tudi vseskozi lepo sonce), ki za ta dogodek sploh niso izjemne (le pred nekaj leti so morali dirko skrajšati zaradi močnega sneženja, ko se je en kolesar z Vzhoda celo izgubil v metežu), smo dočakali prvo slovensko zmago v zgodovini tega prestižnega mednarodnega tekmovanja. Slavil jo je prvi favorit, 22-letni Novomeščan Marko Kump (v Lonjerju že lani četrti), član moštva Team Adria Mobil. Po dokaj lepi in razgibani dirki je zmagovalec na cilju pred kamnolomom Faccanoni nad Lonjerjem prehitel klubskega kolego Mateja Gnezdo in člana ugledne ekipe Zalf Desiree Fior iz Veneta Marca Canolo. Pravo prekletstvo za slovenske kolesarje na tej tekmi, ki je zadnja leta med privrženci že skoraj ponarodelo, je torej prekinila izdaja 2010, ki je na ceste tržaške in goriške pokrajine (vozili so skozi deset občin) privabila 175 tekmovalcev – dirko jih je nato končalo 79 – devetnajstih različnih narodnosti v predstavništvu 25 ekip iz 10 držav (prisotne so bile tudi državne izbrane vrste Srbije, Slovaške in Madžarske). Kot znano, smejo na dirki sodelovati mladinci do 23. leta, amaterji kategorije elite, pripuščene pa so tudi poklicne ekipe. Vsi nastopajoči so dejansko čisti profesionalci, veliko je mladih upov oziroma prihodnjih šampionov, pa tudi nekdanjih udeležencev največjih dirk vrhunskih kolesarjev. V začetku sijajne kariere so v preteklosti na primer na Trofeji ZSŠDI zmagali poznejši odlični posamezniki, kot so svetovna prvaka Fondriest in Ballan, Baldato, pokojni Casartelli, Conte, Figueras in drugi. Ravno tako pa sta bila tokrat protagonista - poleg lanskih junakov neskončnega pobega Dančulovića in Hasanovića - enega od številnih pogumnih poskusov večkratni zmagovalec dirke po Sloveniji Mitja Mahorič in njegov rojak z izkušnjami na Giru d'Italia Dejan Podgornik iz Šempetra pri Novi Gorici. Tudi letos so kolesarili do Gorice, vozili skozi središče Tržiča (novost) spet nazaj na tržaški Kras (dodali so tudi manjši krog pri Briščah, kjer domujejo rolkarji), nato pa po spustu v dolinsko občino in vzponu v Prebeneg končali 144 kilometrov dolgo pot s krožno progo med Lonjerjem, Katinaro, Boškетom in parkom nekdanje svetoivanske umobolnice. Glavnina se je spet strnila prav v Prebenegu, v zadnjih dvajsetih kilometrih pa je s silovitim napadom diktiral tempo odlični Kump oziroma zablestela je vsa njegova ekipa. Predvideno traso je zmagovalec prevozil v manj kot štirih urah s povprečno hitrostjo skoraj 40 kilometrov na uro. Prirediteljі z direktorjem dirke, alfo in omego dogodka Radivojem Pečarjem, na čelu so ob koncu uspešne izvedbe kajpak žareli od zadovoljstva, utečen organizacijski stroj, ki šteje skoraj dvesto ljudi (veliko je Lonjercev in sploh ostalih prostovoljcev), je deloval brezhibno in tudi občinstvo je kljub mrazu prišlo kar številno na svoj račun. Pohvalo zasluži tudi vzoren tiskovni urad prireditve. Letos je bilo med drugim namreč prvič moč spremljati dogajanje v celoti v živo na spletni strani www. slosport. org prek sodobnega GSM-GPS sistema za lociranje karavane. Nasvidenje torej prihodnje leto, ko bo 35. izvedba dirke na sporedu prav na pustno nedeljo...

HC

HOKEJ IN LINE
A1 liga: Polet Kwins – Monleale 5:2
NAMIZNI TENIS
Ženska A2 liga: Eppan – Kras 1:4
Moška B2 liga: Kras – Settimo 3:5
NOGOMET
Elitna liga: Kras – Fontanafredda 3:1
Promocijska liga: Juventina – Sovodnje 3:1, Martignacco – Vesna 2:0
1. amaterska liga: Turriaco – Primorec 0:1
2. amaterska liga: Breg – Zarja/Gaja 0:4, Primorje – Esperia 3:2
3. amaterska liga: Aurisina – Mladost 1:1
KOŠARKA
C1 liga: Jadran – Virtus Videm 77:80
C2 liga: Breg – Bor 60:71
D liga: Kontovel – NAB Tržič 80:67
ODBOJKA
Ženska C liga: Pordenone – Sloga 1:3, Bor/Breg – Sant'Andrea 0:3
Moška C liga: Soča – Val 3:1, Il Pozzo – Olympia 3:1, Sloga – Fincantieri 3:2
Ženska D liga: Altura – Kontovel 3:2, Govolley – Il Pozzo 3:2
Moška D liga: Naš Prapor – Lignano 0:3